

BOSNA I HERCEGOVINA
FISKALNO VIJEĆE

GLOBALNI OKVIR FISKALNE BILANCE I POLITIKA
U BOSNI I HERCEGOVINI
ZA RAZDOBLJE 2025-2027. GODINA

Prosinac 2024. godine

Kazalo

REZIME	3
UVOD	4
MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI I PROJEKCIJE ZA RAZDOBLJE 2023 - 2027. GODINA.....	5
REALNI SEKTOR	6
INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA U BiH.....	10
TRŽIŠTE RADA U BiH.....	12
CIJENE	13
BANKARSKI SEKTOR	15
VANJSKI SEKTOR	16
INOZEMNA IZRAVNA ULAGANJA	20
PROJEKCIJE PRIHODA OD NEIZRAVNIH POREZA ZA RAZDOBLJE 2024 - 2027. GODINA.....	22
OSNOVE I PRETPOSTAVKE PROJEKCIJA PRIHODA OD NEIZRAVNIH POREZA IZ OSNOVNOG SCENARIJA.....	22
PROJEKCIJE PRIHODA OD NEIZRAVNIH POREZA 2023-2026 (OSNOVNI SCENARIJ).....	43
RAZLIKE U ODNOSU NA PRETHODNE PROJEKCIJE PRIHODA OD NEIZRAVNIH POREZA	54
RIZICI	56
FISKALNI CILJEVI I FISKALNE POLITIKE U BIH	56
RAZINA I STRUKTURA JAVNE POTROŠNJE.....	56
TABELARNI PREGLED OKVIRA PRORAČUNA	56
GORNJE GRANICE ZADUŽENJA PRORAČUNA.....	65

Na temelju analize makroekonomskih kretanja u BiH u prethodnom razdoblju, kao i sagledavanja utjecaja ključnih unutarnjih i vanjskih čimbenika o kojima ovisi razvoj, prema procjenama Direkcije za ekonomsko planiranje BiH (DEP iz rujna 2024. godine), predviđa se da će realna stopa rasta BDP-a u razdoblju 2025-2027. godina iznositi 2,8%, 3,1% i 3,3%, respektivno.

Projekcije prihoda od neizravnih poreza u BiH za razdoblje 2025 - 2027. godina, prema projekcijama Odjela za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za neizravno oporezivanje BiH (OMA) iz listopada 2024. godine, pokazuju da će u 2025. godini u neto iznosu za raspodjelu iznositi 9.264,3 milijuna KM, tj. da će se povećati za 4,0% u odnosu na 2024. godinu. U 2026. godini predviđa se rast sredstava za raspodjelu od neizravnih poreza od 4,1%, a u 2027. godini daljnji rast od 4,2%.

Treba podsjetiti da se projekcije prihoda od neizravnih poreza OMA-e temelje na projekcijama makroekonomskih pokazatelja DEP-a iz rujna 2024. godine, a uzimaju u obzir trendove naplate neizravnih poreza, te tekuće vladine politike u oblasti neizravnog oporezivanja. Nove projekcije prihoda od neizravnih poreza OMA-e temelje se na procjenama DEP-a iz rujna 2024. godine.

Imajući u vidu prethodno navedeno, a sukladno procjenama o kretanjima prihoda iz travnja 2023. godine, te uvažavajući činjenicu da se rujanske procjene DEP-a gotovo i ne razlikuju u odnosu na ožujске procjene, koje su poslužile OMA-i za procjenu prihoda od neizravnih poreza iz travnja 2023. godine, te sagledavajući potrebe i nadležnosti institucija na svim razinama vlasti u BiH, predviđeni iznos sredstava za financiranje institucija BiH, a koji proistječu iz prihoda od neizravnih poreza za 2025., 2026. i 2027. godinu je na razini od 1.020,5 milijuna KM. Preostali iznos prihoda od neizravnih poreza dijelit će se sukladno važećim zakonskim rješenjima.

Fiskalni cilj u BiH za 2025. godinu je kontinuirano smanjenje primarnog deficita iskazanog sukladno Zakonu o Fiskalnom vijeću u BiH, kao razlika između tekućih rashoda i tekućih prihoda korigiran za iznos neto kamate, koji je u 2025. godini planiran u iznosu 858,1 mil. KM ili 1,52% projektiranog BDP-a za 2025. godinu.

Razina javne potrošnje kao udio u BDP u razdoblju 2025-2027. godina treba smanjivati s ciljem da ona konsolidirano na razini BiH bude ispod 40% BDP, a u promatranom razdoblju kretat će se od 44,3% do 42,5% procijenjenog BDP-a.

Gornje granice zaduženja proračuna u 2025. godini, iskazane kao iznos potreban za servisiranje ukupnih dugova ili procenat od BDP-a, ovisno o zakonskom rješenju, predviđaju se u okvirima koje propisuju zakoni kojima je regulirano zaduživanje za svaku od razina vlasti.

Dokument Globalni okvir fiskalne bilance i politika u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2025 - 2027. godina izrađen je na temelju Zakona o Fiskalnom vijeću u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj: 63/08), kojim je definiran sadržaj dokumenta. U vezi s tim dokument sadrži sve potrebne elemente koji su nositeljima fiskalne politike u Bosni i Hercegovini neophodni za izradu njihovih dokumenata okvirnih proračuna za razdoblje 2025 - 2027. godina, kao i godišnjeg proračuna za 2025. godinu. Ti elementi su: fiskalni ciljevi definirani kao primarna fiskalna bilanca (primarni suficit ili primarni deficit), projekcije ukupnih neizravnih poreza utemeljene na makroekonomskim projekcijama i njihova raspodjela za narednu fiskalnu godinu, kao i gornje granice zaduženja.

Navedeni elementi, čije usuglašavanje predstavlja temeljnu pretpostavku za proračunsko planiranje nositelja fiskalnih politika u BiH, čine suštinu fiskalne koordinacije u BiH. Bez njihova usuglašavanja nisu mogući koordinacija fiskalnih politika i očuvanje fiskalne stabilnosti, kako pojedinih fiskalnih suvereniteta, tako i Bosne i Hercegovine kao cjeline.

Prvo poglavlje dokumenta odnosi se na analizu i trendove makroekonomskih kretanja u BiH, koje je izradila Direkcija za ekonomsko planiranje BiH (DEP). U ovome dijelu date su projekcije osnovnih makroekonomskih indikatora, s posebnim fokusom na one makroekonomske veličine koje neposredno utječu na elemente fiskalne politike, prije svega na visinu javnih prihoda.

U drugom dijelu izvršena je analiza visine i strukture prihoda od neizravnih poreza i dane su njihove projekcije za naredne tri godine, što je izradio Odjel za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za neizravno oporezivanje BiH (OMA). Kako se ovi prihodi dijele između više fiskalnih subjekata u BiH, u ovome dijelu dati su i elementi raspodjele prihoda od neizravnih poreza, polazeći od postojećih propisa kojima se regulira ova oblast u BiH.

Treći dio dokumenta odnosi se na fiskalne ciljeve proračuna institucija BiH, Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko distrikta BiH. Ovdje su također obrađeni osnovni elementi fiskalnih politika, kao što su: razina javne potrošnje i politika javnog zaduživanja.

Makroekonomski pokazatelji i projekcije za razdoblje 2023 - 2027. godina

U sljedećoj tablici date su procjena i projekcije makroekonomskih pokazatelja BiH za razdoblje 2023 - 2027. godina, koje su polazni temelj za projekcije ukupnih neizravnih poreza.

Tablica 1: Makroekonomski pokazatelji za razdoblje 2022 -2027. godina

Izvor: Direkcija za ekonomsko planiranje

Indikator	Zvanični podatci	Projekcije				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Nominalni BDP u mil. KM	45.594	50.932	53.519	56.266	59.264	62.367
Nominalni rast u %	13,6	11,7	5,1	5,1	5,3	5,2
BDP deflator (prethodna godina = 100)	109,5	109,6	102,7	102,2	102,1	101,9
Realni BDP u mil. KM (prethodna godina = 100)	41.630	46.458	52.137	55.038	58.017	61.202
Realni rast u %	3,7	1,9	2,4	2,8	3,1	3,3
Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u %	14,0	6,1	2,0	1,9	1,8	1,7
Potrošnja u mil. KM	39.284	43.658	45.749	47.483	49.306	51.193
Realni rast u %	1,8	1,3	2,5	1,7	1,8	1,9
Vladina potrošnja u mil. KM	8.513	9.548	10.044	10.396	10.760	11.115
Realni rast u %	1,3	2,1	2,6	1,5	1,7	1,4
Privatna potrošnja u mil. KM	30.771	34.111	35.705	37.087	38.547	40.078
Realni rast u %	1,9	1,1	2,4	1,8	1,9	2,0
Investicije (bruto) u stalna sredstva u mil. KM	10.081	11.519	12.314	13.038	13.905	14.815
Realni rast u %	0,3	12,1	5,1	4,0	5,2	5,1
Vladine investicije u mil. KM	1.356	1.487	1.681	1.798	1.969	2.127
Realni rast u %	-5,0	7,6	9,7	3,9	7,2	5,8
Privatne investicije u mil. KM	8.725	10.031	10.633	11.239	11.936	12.688
Realni rast u %	1,2	12,8	4,4	4,0	4,8	4,9
Uvoz u mil. KM	28.237	27.798	28.761	30.052	31.739	33.637
Nominalni rast u %	33,8	-1,6	3,5	4,5	5,6	6,0
Realni rast u %	6,2	-1,3	2,5	3,0	4,0	3,8
Izvoz u mil. KM	22.037	21.931	22.270	23.676	25.499	27.631
Nominalni rast u %	31,5	-0,5	1,5	6,3	7,7	8,4
Realni rast u %	11,8	-1,2	-0,3	4,3	5,3	5,8
Nacionalna bruto štednja u % BDP-a	23,2	23,8	23,6	24,3	25,0	25,8
Bilanca tekućeg računa u mil. KM	-1.978	-1.376	-1.651	-1.511	-1.372	-1.120
Rast u %	184,7	-30,4	20,0	-8,5	-9,2	-18,4
Bilanca tekućeg računa u % BDP-a	-4,3	-2,7	-3,1	-2,7	-2,3	-1,8

Ekonomska kretanja u 2023. godini Izvor: Direkcija za ekonomsko planiranje BiH

Prema trenutačno raspoloživim zvaničnim statističkim podacima BHAS-a (BHAS statistika nacionalnih računa) za 2023. godinu, u Bosni i Hercegovini je nastavljen trend rasta ekonomske aktivnosti iz prethodne godine. Naime, unatoč mnogobrojnim kako internim tako i eksternim izazovima, kao što su slabljenje ekonomskog rasta u vanjskom okruženju, pojačani inflatorni pritisci i rast kamatnih stopa, Bosna i Hercegovina je u 2023. godini zabilježila realni rast BDP-a od 1,9% u odnosu na prethodnu godinu.¹ Ako se pažljivije promatra struktura ostvarenog rasta BDP-a u 2023. godini, može se zaključiti da je domaća tražnja kroz povećanje finalne potrošnje i investicija predstavljala ključno uporište ekonomskog rasta u zemlji. Naime, prema zvaničnim podacima BHAS-a za 2023. godinu, u Bosni i Hercegovini je došlo do povećanja finalne potrošnje od 1,3% (privatna potrošnja 1,1%, javna potrošnja 2,1%), tako da je ukupan doprinos ekonomskom rastu iznosio 1,1 p.p. Pored povećanja potrošnje, prema podacima statistike nacionalnih računa BHAS za 2023. godinu ukupne investicije u Bosni i Hercegovini uvećane su 2,1% u odnosu na prethodnu godinu, pri čemu je doprinos ukupnom rastu BDP-a iznosio 0,6 p.p. Viša razina investicijske aktivnosti u odnosu na prethodnu godinu zabilježena je u okviru kako privatnog tako i javnog sektora u Bosni i Hercegovini.²

S druge strane, slabljenje ekonomskog rasta u glavnim trgovinskim partnerima kao što je EU (procjena rasta BDP-a u EU u 2023. godini 0,5%), odnosno izvozne tražnje znatno je usporilo vanjskotrgovinsku razmjenu u Bosni i Hercegovini. Naime, nakon razdoblja visokog rasta vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom kada je Bosna i Hercegovina bilježila dvoznamenkaste stope rasta, u 2023. godini došlo je do stagnacije ukupne vanjskotrgovinske razmjene. Naime, usljed slabljenja izvozne tražnje za bh. proizvodima došlo je do smanjenja izvoza iz Bosne i Hercegovine za oko 1,2% u odnosu na prethodnu godinu. Ovo je ponajviše posljedica smanjenja robnog izvoza od oko 3,4%, dok je s druge strane došlo do povećanja izvoza usluga od oko 5%, što je djelomice ublažilo pad ukupnog izvoza iz Bosne i Hercegovine u 2023. godini. S druge strane, ovaj pad izvoza kao i nešto niži rast privatne (u odnosu na 2021. i 2022. godinu) rezultirao je blagim smanjenjem ukupnog uvoza u 2023. godini za oko 1,3%. Ovi trendovi kretanja izvoza i uvoza u 2023. godini onemogućili su značajniji doprinos vanjskog sektora u ekonomskom rastu na svega 0,2 p.p, što je znatno skromniji doprinos u odnosu na ranije godine.

Ekonomska kretanja u Bosni i Hercegovini u 2024. godini

Trenutačno raspoloživi statistički podatci za 2024. godinu ukazuju da je trend rasta gospodarske aktivnosti u Bosni i Hercegovini nastavljen. Naime, prema dostupnim preliminarnim statističkim podacima BHAS-a za K1 2024. godinu (BDP, rashodni pristup, tromjesečni podatci) u Bosni i Hercegovini je registriran realni rast BDP-a od 2,7% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Ako se pažljivije promatra struktura ostvarenog rasta BDP-a od 2,7% u K1 2024. godine, može se

---

¹ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, priopćenje, „Bruto domaći proizvod, rashodni pristup godišnji podatci za 2023. godinu“, 6. 10. 2024. godine.

² Ovom prilikom vrijedi istaknuti da je 2023. godine prema podacima BHAS-a došlo do značajnog smanjenja zaliha (39,5%) što je znatno otežalo precizniju analizu doprinosa investicija u strukturi BDP-a u Bosni i Hercegovini.

zaključiti da domaća tražnja (potrošnja i investicije) nastavlja biti glavni nositelj ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini. Naime, prema trenutačno raspoloživim podacima BHAS-a, procjenjuje se da je rast finalne potrošnje tijekom promatranog razdoblja iznosio 2,6%, tako da je doprinos iste u rastu BDP-a iznosio oko 2,3 p.p. Pored povećanja ukupne finalne potrošnje (privatna 2,7% i javna 2,1%), u K1 2024. godini primjetan je dvoznamenkast rast ukupnih investicija, što je značajno doprinosilo ekonomskom rastu u K1 2024. godine. Međutim, prilikom interpretacije ovoga rasta investicija i doprinosa ekonomskom rastu potrebno je imati u vidu da ova kategorija uključuje i zalihe, što znatno otežava analizu doprinosa investicija u strukturi ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini. S druge strane, budući da je u 2024. godini došlo do dodatnog usporavanja ekonomskog rasta u glavnim trgovinskim partnerima (EU i zemlje regije), to se odrazilo na izvozu tražnju za proizvodima iz Bosne i Hercegovine, kao i na ukupnu vanjskotrgovinsku razmjenu sa svijetom koja je smanjena za oko 6%. Ovo smanjenje vanjskotrgovinske robne razmjene posljedica je smanjenja izvoza od skoro 15%, dok je uvoz uvećan za 1,3% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.³ Ovakav trend kretanja izvoza i uvoza rezultirao je povećanjem trgovinskog deficita, tako da je ukupni doprinos trgovinske bilance u ekonomskom rastu bio negativan. **Procjena ekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini za 2024. godinu** utemeljena je na trenutačno raspoloživim domaćim i međunarodnim statističkim podacima i izračunima raspoloživih ekonometrijskih modela. Prema procjeni DEP-a, ovaj trend rasta ekonomske aktivnosti u zemlji trebao bi biti nastavljen uz očekivanu stopu realnog rasta BDP-a od 2,4% na kraju 2024. godine.⁴ Procjenjuje se da bi unatoč nepovoljnom vanjskom okruženju (stagnacija ekonomskog rasta u EU), domaća tražnja (finalna potrošnja i investicije) trebala predstavljati glavno uporište u očuvanju ekonomskog rasta do kraja godine. Naime, očekivani rast broja zaposlenih, određeni rast plaća i mirovina, te rast novčanih priliva iz inozemstva uz kreditni rast u okviru sektora stanovništva bi prema procjenama DEP-a trebali rezultirati povećanjem ukupne finalne potrošnje u Bosni i Hercegovini od 2,5% (privatna potrošnja 2,4% i javna potrošnja 2,6%) uz pozitivan doprinos ekonomskom rastu 2,1 p.p. Pored finalne potrošnje pozitivan doprinos rastu se očekuje i u okviru privatnih i javnih investicija. Procjena DEP-a je da se na koncu 2024. godine u Bosni i Hercegovini može očekivati rast ukupnih investicija od 6,7%, uz očekivani doprinos ekonomskom rastu od 1,7 p.p. S druge strane, niska razina ekonomske aktivnosti u vanjskom okruženju naročito niske stope ekonomskog rasta u pojedinim zemljama EU (Njemačka, Italija, Austrija) koje su istodobno glavni trgovinski partneri Bosne i Hercegovine negativno utječu na rezultate u okviru vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom.

Tako se do konca 2024. godine može očekivati nešto niža razina ukupne vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom. Evidentno slabljenje izvozne tražnje bi prema procjeni DEP-a moglo rezultirati stagnacijom od ukupnog izvoza u 2024. godini uz registriranu stopu od -0,3%. S druge strane, očekivani rast domaće tražnje (finalna potrošnja i investicije) trebao bi rezultirati povećanjem uvoza u Bosnu i Hercegovinu od 2,5% u odnosu na prethodnu godinu. Ovakvi trendovi kretanja izvoza i uvoza tijekom godine će vrlo vjerojatno dovesti do povećanja vanjskotrgovinske bilance od oko 10%, tako da se na koncu 2024. godine može očekivati negativan doprinos istog u ukupnom rastu od 1,5 p.p.

---

³ U ovome dijelu izvješća korišteni su podaci iz statistike nacionalnih računa BHAS-a za K1 2024 https://bhas.gov.ba/data/Publikacije/Saopštenja/2024/NAC_04_2024_Q1_1_HR.pdf, pokazatelj izvoza i uvoza uključuju robe i usluge.

⁴ Projekcije DEP-a, rujna 2024. godine

Projekcija ekonomskih kretanja za razdoblje 2024-2027. godina

Veoma važnu odrednicu za ekonomska kretanja u Bosni i Hercegovini u razdoblju 2025-2027. pored internih dinamika predstavljat će i ekonomska kretanja u vanjskom okruženju, naročito u zemljama EU27. Naime, posljednjih nekoliko godina svjetsku ekonomiju, a samim tim i ekonomska kretanja u Bosni i Hercegovini, obilježili su veliki izazovi, kao što su globalna pandemija, sukobi u Ukrajini i dr. Negativne ekonomske posljedice ovih dešavanja na svjetsku ekonomiju već su vidljive i manifestiraju se kroz trgovinske, financijske, cjenovne šokove koji nisu zaobilazili ni Bosnu i Hercegovinu. Naime, ranija izvješća pokazala su da vanjsko okruženje (EU i zemlje regije) predstavljaju veoma važnu strukturalnu odrednicu svih ekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini. Referentne međunarodne institucije u svijetu kao što su MMF - Međunarodni monetarni fond, Svjetska banka i Europska komisija u određenim publikacijama ukazuju na to da će najnovija međunarodna događanja imati negativne ekonomske posljedice po svjetsku ekonomiju. Stoga vrijedi istaknuti da se DEP prilikom pripreme ovoga izvješća u okviru projiciranja ekonomskih kretanja u međunarodnom ekonomskom okruženju koristio trenutačno dostupnim izdanjem⁵ *European Economic Forecast Spring 2024 (Institutional Paper 286, May)*.⁶

DG ECFIN je tako sukladno najnovijim ekonomskim kretanjima u svijetu značajno revidirao projekciju ekonomskog rasta za zemlje EU koja iznosi 1,6% u 2025. godini, dok projekcija inflacije iznosi 2,2%. S obzirom na to da eksterne dinamike predstavljaju veoma važnu strukturalnu odrednicu svih ekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini, vrijedi istaknuti da će najnovija dešavanja imati odlučujuću ulogu za izgled ekonomskog rasta u zemlji u narednom razdoblju. Osim eksternih dinamika, veoma bitan čimbenik za ekonomski rast u zemlji tijekom programskog razdoblja 2025-2027. godina predstavljat će i institucionalni kapacitet zemlje u provedbi strukturalnih reformi kako bi se ojačao doprinos internih dinamika u njegovom kreiranju. Daljnje usložnjavanje kako eksternih tako i internih dinamika bi imalo veoma negativne posljedice po bosanskohercegovačku ekonomiju i smanjilo njen potencijalni rast. Imajući u vidu navedene kako eksterne tako i interne okolnosti, prema projekcijama DEP-a u osnovnom scenariju za razdoblje 2025-2027. godina u Bosni i Hercegovini se može očekivati ekonomski rast s prosječnom stopom ekonomskog rasta od oko 3% na godišnjoj razini (2025: 2,8%, 2026. 3,1% i u 2027. godini 3,3%).⁷

Pretpostavlja se da bi ključni oslonac ekonomskog rasta tijekom ovog razdoblja trebala predstavljati domaća tražnja kroz povećanje privatne potrošnje i investicija. Naime, adekvatna provedba strukturalnih reformi (ERP, Reformska agenda i ostali strateški dokumenti) doveli bi do povećanja ukupne ekonomske aktivnosti u zemlji kroz povećanje ukupne proizvodnje, broja zaposlenih, povećanje investicijskih ulaganja (privatnih i javnih), kao i prihoda od izvoza (roba i usluga). U osnovnom scenariju se očekuje da bi ova dešavanja u konačnici rezultirala povećanjem raspoloživog dohotka građana, a samim tim i povećanjem privatne potrošnje koja će kao i prethodnih godina

---

⁵ Potrebno je istaknuti da je dodatni izazov za izradu makroekonomskih projekcija u Bosni i Hercegovini predstavljala raspoloživost međunarodnih podataka budući da DG ECFIN jasenje izdanje makroprojekcija planira objaviti 15. studenog 2024. godine.

⁶ European Commission, "DG ECFIN, „European Economic Forecast“ Spring 2024 (Institutional Paper 286) May 2024.

⁷ Projekcije DEP-a, rujun 2024. godine

predstavljati ključni oslonac ekonomskog rasta. Tako se u razdoblju 2025 - 2027. godine očekuje prosječna stopa rasta privatne potrošnje od 1,9%. S druge strane, imajući u vidu visoku razinu javne potrošnje u okviru BDP-a u Bosni i Hercegovini i napore koji se ulažu kroz proces fiskalne konsolidacije u Bosni i Hercegovini tijekom ovoga razdoblja očekuje se postupna stabilizacija javnih financija kroz smanjenje javnih rashoda i istodobno povećanje javnih prihoda kako bi se ograničio rast javne potrošnje. Tako se u razdoblju 2025-2027. godina očekuje ujednačen rast javne potrošnje od oko 1,5% na godišnjoj razini. Ako se ima u vidu da bi tijekom ovoga razdoblja projicirana stopa ekonomskog rasta bila viša u odnosu na rast javne potrošnje, udio iste u strukturi BDP-a bi se djelomice smanjio na oko 17,8%. U ovom razdoblju očekuje se da bi mjerama fiskalne politike dio sredstava iz tekuće potrošnje trebao biti kanaliziran u svrhu jačanja investicijske potrošnje u Bosni i Hercegovini. Samim tim, uz poboljšanje poslovnog ozračja, investicije bi za razliku od prethodnih godina mogle imati značajniji rast, pa tako i veći doprinos u očekivanom rastu BDP-a. U razdoblju 2025-2027. godina u Bosni i Hercegovini se očekuje povećanje investicija po prosječnoj godišnjoj stopi rasta od oko 5% (2025: 4,6%, 2026: 5,4%, 2027: 4,7%). U ovom vremenskom okviru pored povećanja privatnih investicija koje čine većinski dio ukupnih investicija (oko 80% ukupnih investicija), kao što je to i ranije navedeno, očekuje se i značajniji doprinos javnih investicija. Smatra se da bi napredak u procesu europskih integracija u kombinaciji s unapređenjem poslovnog okruženja kroz reformske procese mogao povećati interes kako domaćih tako i stranih investitora za investicijska ulaganja u Bosnu i Hercegovinu. S druge strane, s obzirom na strukturu i poziciju ekonomije Bosne i Hercegovine, smatra se da će javne investicije predstavljati nešto važniju polugu za poticanje ekonomskog rasta u srednjem roku. Projekti u okviru izgradnje putne infrastrukture i energetske projekti-zelena tranzicija, kao i raspoloživost sredstava kod međunarodnih financijskih institucija bi uz adekvatnu i pravodobnu implementaciju istih mogli rezultirati godišnjim povećanjem javnih investicija od oko 5,5%, u razdoblju od 2025. do 2027. godine. Tako bi u srednjoročnom vremenskom okviru udio javnih investicija u okviru BDP-a u Bosni i Hercegovini bio povećan na oko 3,5% BDP-a. Postupna stabilizacija u eksternom okruženju uz unapređenje industrijske baze i podizanje konkurentnosti u zemlji predstavljaju preduvjet poboljšanja vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom. Samo pod uvjetom materijalizacije navedenih internih i eksternih pretpostavki u razdoblju 2025-2027. godine može se očekivati porast vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom. U tom slučaju u Bosni i Hercegovini se može očekivati prosječni godišnji rast ukupnog izvoza od oko 5% (izvoz roba 4,4% i izvoz usluga 6,6%). Ovdje posebice treba naglasiti doprinos usluga, budući da je udio istih u posljednjih nekoliko godina značajno uvećan i vrlo često amortizirao određene gubitke u okviru izvoza roba koji su nastali usljed fluktuacija na međunarodnim tržištima. Tako bi tijekom ovog razdoblja zahvaljujući ovom izvoznom rastu udio izvoza u BDP-u bio povećan na oko 45% na koncu 2027. godine. S druge strane, očekuje se da bi se uvoz u ovom razdoblju trebao kretati po nešto sporijoj godišnjoj stopi rasta od 3,6% (uvoz roba 3,6%, uvoz usluga 3,7%). Posljedica ovakvog kretanja uvoznog rasta bila bi stabilizacija udjela uvoza u BDP-u na oko 54% BDP-a na koncu 2027. godine. Nešto snažniji rast izvoza u odnosu na rast uvoza u srednjem roku bi rezultirao postupnom stabilizacijom vanjskotrgovinske bilance kao udio u BDP-u na 9%, odnosno blago pozitivnim doprinosom ekonomskom rastu, dok bi pokrivenost uvoza izvozom zaključno s 2027. godinom trebala iznositi skoro 82%.

Rizici

Rizici po ostvarivanje projekcija ekonomskog rasta u osnovnom scenariju mogu se klasificirati u dvije skupine (vanjski i unutarnji). U vrijeme pripreme ovog izvješća čini se da su vanjski rizici dosta

izraženiji i predstavljaju veći rizik za realizaciju projekcija ekonomskog rasta iz osnovnog scenarija u odnosu na unutarnje. Neizvjesnost u vanjskom okruženju, jačanje inflatornih pritisaka kao i slabljenje globalnog ekonomskog rasta zasigurno bi imali negativan utjecaj na potrošnju, investicije, vanjskotrgovinsku razmjenu, a samim tim i na projekcije ekonomskog rasta u Bosnu i Hercegovinu u osnovnom scenariju za razdoblje 2025-2027. godina.

S druge strane, prijetnju realizaciji ovih projekcija predstavljaju i unutarnji izazovi, odnosno unutarnji rizici u Bosni i Hercegovini. Unutarnje rizike predstavljaju složen sustav donošenja odluka i spor tempo provođenja ekonomskih reformi u zemlji. Eventualna kašnjenja u implementaciji strukturalnih reformi mogla bi se negativno odraziti na ukupni ekonomski rast. Vrlo je važno istaknuti **rizike koji se tiču klimatskih promjena**, odnosno usuglašavanje zakonske regulative u oblasti zelene energije u Bosni i Hercegovini s važećim propisima u zemljama EU. U tom kontekstu vrijedi istaknuti da je Bosna i Hercegovina do 2026. godine obvezna usuglasiti domaće zakonodavstvo kao i strukturu ekonomije sukladno odredbama **Carbon Border Adjustment Mechanism CBAM⁸ regulative**. Eventualna kašnjenja prilikom usuglašavanja mogla bi značajno ugroziti ukupnu konkurentnost ekonomije u Bosni i Hercegovini kroz smanjenja proizvodnje, izvoza, zaposlenosti, javnih prihoda i u konačnici rezultirati padom BDP-a za nekoliko p.p.

Što se tiče rizika u srednjem roku, naročito vrijedi istaknuti rizike na tržištu rada, odnosno trend smanjenja radne snage koji je evidentan u posljednjih nekoliko godina. Eventualni nastavak migracija stanovništva (mladi, obrazovan i kvalificiran kadar) iz Bosne i Hercegovine bi mogao rezultirati smanjenjem produktivnosti i rastom BDP-a sporijim od projektiranog.

Industrijska proizvodnja u BiH

Međunarodni i domaći statistički podatci za 2023. godinu ukazuju na to da je došlo do značajnog usporavanja gospodarske aktivnosti u odnosu na prethodnu godinu. Naime, prema podacima Eurostata za 2023. godinu u zemljama EU zabilježen je ekonomski rast od svega 0,5% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, dok je pad fizičkog opsega industrijske proizvodnje iznosio oko 2%.⁹ Čini se da je sličan trend kretanja gospodarske aktivnosti primjetan i u Bosni i Hercegovini. Naime, prema trenutačno raspoloživim preliminarnim podacima BHAS-a za 2023. godinu, Bosna i Hercegovina je zabilježila pad fizičkog opsega industrijske proizvodnje od 3,8% u odnosu na prethodnu godinu.¹⁰ Ovakav trend kretanja industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini na neki način ukazuje da su ekonomski trendovi u zemlji determinirani gospodarskim kretanjima u zemljama EU. S druge strane, također ukazuje na usporavanje ekonomskih trendova u odnosu na prethodne godine. Ako se detaljnije promatra struktura fizičkog opsega proizvodnje u Bosni i Hercegovini u 2023. godini, vidljivo je da je pad proizvodnje registriran u okviru prerađivačke industrije 5% i u sektoru rudarstva 7%, dok je blagi rast proizvodnje ostvaren u sektoru za proizvodnju električne energije 1,9%. Na temelju ovih pokazatelja može se zaključiti da su kretanja u okviru prerađivačke industrije koja čini oko ¾ ukupne industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini bila ključna za pad fizičkog opsega proizvodnje. Pad proizvodnje u okviru prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini

---

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023R0956>

⁹ Eurostat, Euroindicators, „Industrial Production“, 21/2024, 14 February 2024.

¹⁰ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, priopćenje, „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini, prosinac 2023“, 25. 1. 2024. godine.

posljedica je slabljenja izvozne tražnje i samim tim opsega proizvodnje u okviru izvozno orijentiranih grana, što također potvrđuju i pokazatelji o padu robnog izvoza u 2023. godini. Trenutačno raspoloživi statistički podatci za 2024. godinu o kretanju industrijske proizvodnje kako u zemlji tako i u vanjskom okruženju nisu ohrabrujući. Naime, ekonomska aktivnost u zemljama EU u prvom polugodištu 2024. godine je prilično stagnantna, što pokazuju podatci o povećanju BDP-a u P1 2024. godine od svega 0,7%, dok je fizički opseg industrijske smanjen za 3,3%. Slični trendovi su prisutni i u Bosni i Hercegovini budući da je u K1 2024. godine BDP povećan za 2,7%, dok je fizički opseg industrijske proizvodnje smanjen u P1 za 5,7%. Sektorski promatrano, pad fizičkog opsega proizvodnje zabilježen je u sva tri sektora (rudarstvo, prerađivačka industrija, proizvodnja električne energije). Ako se imaju u vidu dosadašnji podatci kako u zemlji tako i u vanjskom okruženju, pretpostavka DEP-a je da će negativni trendovi u okviru industrijske proizvodnje biti nastavljeni do konca godine.

Projekcije kretanja industrijske proizvodnje u BiH u razdoblju 2024 – 2027.

Kako u Bosni i Hercegovini tako i u svijetu očekuje se osjetnija stabilizacija ekonomskog rasta, što će se odraziti i na kretanje opsega proizvodnje, zaposlenosti i izvoza. Tijekom promatranog razdoblja kretanja u okviru industrijske proizvodnje će pored ekonomskih kretanja u vanjskom okruženju dosta ovisiti i o internim dinamikama u Bosni i Hercegovini. Naime, tijekom ovog razdoblja očekuje se poboljšanje implementacije reformskih mjera na unapređenju poslovnog ambijenta koje provode nadležne institucije u Bosni i Hercegovini. Poboljšanje poslovnog ambijenta je preduvjet za povećanje investicijskih ulaganja (domaćih i inozemnih), veću iskorištenost postojećih i pokretanje novih kapaciteta, povećanje broja zaposlenih i jačanje konkurentske pozicije bh. proizvođača kako na domaćem tržištu tako i na inozemnim tržištima. Ako se ima u vidu struktura proizvodnih procesa u Bosni i Hercegovini, vrlo je važno pravodobno i u punom kapacitetu pristupiti procesu zelene tranzicije. Eventualna kašnjenja u procesu zelene tranzicije predstavljaju prijetnju za konkurentnost industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini. Samo pod uvjetom materijalizacije kako eksternih tako i internih pretpostavki, projekcija DEP-a je da bi Bosna i Hercegovina mogla ostvariti poboljšanje i pozitivne stope rasta fizičkog opsega industrijske proizvodnje.

Rizici

Rizici po pitanju projekcije kretanja industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini u osnovnom scenariju identični su općim rizicima koji su navedeni u uvodnom dijelu dokumenta o ekonomskim kretanjima. Pored općih rizika koji su navedeni u uvodnom dijelu, vrijedi istaknuti da stabilnost u proizvodnji električne energije u dobroj mjeri ovisi o hidrološkim prilikama i pogonskoj spremnosti termoelektrana. Neopovoljne hidrološke prilike, kao i dotrajali termoenergetski kapaciteti, odnosno niska pogonska spremnost mogli bi se negativno odraziti na ukupnu proizvodnju električne energije u Bosni i Hercegovini i samim tim fizički opseg ukupne industrijske proizvodnje. Klimatski rizici koji su navedeni u uvodnom dijelu naročito su izraženi u kontekstu strukture proizvodnje (sektor za proizvodnju električne energije) i strukture potrošnje kroz prerađivačku industriju u Bosni i Hercegovini.

U srednjem roku rizik za projektirano jačanje industrijske proizvodnje mogla bi predstavljati eventualna kašnjenja u reformskim procesima koja imaju za cilj unapređenje poslovnog okruženja u zemlji.

Tržište rada – 2023. godina

U 2023. godini u Bosni i Hercegovini prosječan broj zaposlenih osoba uvećan je za 1,3% g/g i iznosio je 849,5 tisuća. Promatrajući broj zaposlenih osoba u Bosni i Hercegovini prema područjima djelatnosti, najznačajniji rast u 2023. godini bio je u oblasti trgovine na veliko i malo, informacija i komunikacija, djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane kao i obrazovanja. Broj registriranih nezaposlenih osoba u Bosni i Hercegovini u 2023. godini se nastavio smanjivati. Prosječan broj nezaposlenih osoba u promatranoj godini je iznosio 348,9 tisuća, što je 3,9% manje u usporedbi s 2022. godinom. Anketna stopa nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini u 2023. godini je smanjena u odnosu na prethodnu godinu i iznosi 13,2%. Prosječna neto plaća u 2023. godini nominalno veća je za 12,5% u odnosu na 2022. godinu i iznosila je 1.263 KM uz realni rast od 6,1% zbog inflacije.

Tržište rada – projekcije 2024-2027. godine

U razdoblju I.-VII. 2024. godine primjetan je usporen rast broja zaposlenih osoba u Bosni i Hercegovini. Prosječan broj zaposlenih osoba u promatranom razdoblju iznosio je oko 852,6¹¹ tisuća i veći je za 0,5% u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Na sporiji rast broja zaposlenih u promatranom razdoblju je utjecalo smanjenje broja zaposlenih osoba u pojedinim područjima djelatnosti, a naročito u području industrijske proizvodnje. Tako je broj zaposlenih osoba u području djelatnosti prerađivačke industrije u promatranom razdoblju smanjen za 3,1% g/g, te djelatnosti vađenja ruda i kamena 4,8% g/g (negativan doprinos rastu broja ukupno zaposlenih od 0,7 p.p.). Promatrajući djelatnosti koje su u promatranom razdoblju zabilježile rast broja zaposlenih, najviše se ističe djelatnost trgovine¹² na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala (2,2% g/g ili 0,4 p.p.) te djelatnost zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (2,2% g/g ili 0,2 p.p.). Sve ostale djelatnosti imale su manji doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih osoba. Stopa nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini prema anketi o radnoj snazi u K2 iznosila je 13,3% i niža je u odnosu na prethodni kvartal. Prosječna neto plaća u Bosni i Hercegovini u razdoblju I.-VII. 2024. godine uvećana je za 9,5% g/g (realni rast je iznosio 7,4%) i iznosila je 1.364 KM, uz rast najnižih plaća u oba entiteta na početku godine. Uzimajući u obzir ekonomski rast kao i trenutačna dešavanja na tržištu rada, u Bosni i Hercegovini se može očekivati skromniji rast broja zaposlenih osoba u 2024. godini oko 0,5% g/g. Prosječna neto plaća u Bosni i Hercegovini u 2024. godini mogla bi biti uvećana oko 9,3%.

Projekcije na tržištu rada u razdoblju 2025-2027. godine temelje se na poslovnom okruženju, odnosno pretpostavljenom ekonomskom rastu i kretanju tražnje, trgovine kao i investicija. Ove komponente ekonomskog rasta značajno determiniraju dešavanja na tržištu rada. ECB u svojim

---

¹¹ Privremeni podatak, podatci do ožujka 2024. godine su konačni, a nakon toga podatci su privremeni. Izvor: BHAS.

¹² Ukupan promet trgovine na malo u BiH, promatran u tekućim cijenama, u srpnju 2024. godine ostvario je rast od 8,4% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Promatrano u stalnim cijenama, ukupan promet trgovine na malo ostvario je rast od 4,2% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Izvor: BHAS, Poslovne statistike, Indeksi prometa trgovine na malo, srpanj 2024. godine.

projekcijama (rujan 2024.) predviđa u 2025. i 2026. godini skroman rast broja zaposlenih osoba u eurozoni od 0,4% g/g uz nepromijenjenu stopu nezaposlenosti od 6,5%.

Prema projekcijama DEP-a, u Bosni i Hercegovini se u razdoblju 2025-2027. godine očekuje nastavak rasta BDP-a praćen rastom opsega investicija i trgovine, što bi se trebalo pozitivno odraziti na broj zaposlenih osoba ali i na plaće. Kao i prethodnih godina, poslovni ambijent u oblastima koje tradicionalno zapošljavaju najviše osoba u Bosni i Hercegovini (industrija, trgovina kao i pojedine uslužne djelatnosti) značajno bi mogao determinirati opseg zapošljavanja uz manji doprinos javnog¹³ sektora. Bolje poslovne prilike u oblasti industrije, trgovine, ali i pojedinim uslužnim djelatnostima otvorile bi mogućnost za kreiranje novih radnih mjesta. Prema tome, stvorili bi se uvjeti za rast broja zaposlenih osoba uz postupno smanjenje stope nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini, kao i za rast prosječne neto plaće. Time bi u 2025-2027. godini ukupan broj zaposlenih osoba u Bosni i Hercegovini mogao biti uvećan za 1,1%-1,8% g/g, dok bi prosječna neto plaća mogla biti uvećana 6-7% g/g. Ipak, treba uzeti u obzir rizike za ostvarenje projekcija koji bi mogli značajno utjecati na pretpostavljeni rast osnovnih indikatora na tržištu rada.¹⁴

Rizici

Rizici za projekcije na tržištu rada određeni su dešavanjima u okruženju, odnosno poslovnim ambijentom, kako u Bosni i Hercegovini tako i u svijetu. Uz sporiji ekonomski rast, manji opseg investicija, trgovine i uopće lošije uvjete poslovanja, rast broja zaposlenih osoba i plaća bi mogao biti niži od pretpostavljenog u osnovnom scenariju. Također, kretanje najniže plaće u razdoblju na koji se projekcije odnose bi mogao utjecati na stopu rasta prosječne neto plaće. Osim toga, kontinuirano smanjenje radne snage (kroz migracije stanovništva) i stupanj implementacije planiranih strukturnih reformi u Bosni i Hercegovini mogli bi utjecati na promatrane indikatore tržišta rada kao i na razinu kupovne moći i životnog standarda.

Cijene

Cijene – 2023. godina

U razdoblju I.-XII. 2023. godine inflacija u Bosni i Hercegovini je iznosila 6,1% g/g. Bitno je napomenuti da je najveći rast cijena bio u K1 da bi od K2 rast cijena znatno usporio do konca godine. Na ovakvo kretanje inflacije utjecala je stabilizacija cijena energenata na svjetskom tržištu. Zbog nižih cijena nafte i naftnih derivata u odjeljku prijevoza cijene su bile niže za 4% g/g. Pored ovog odjeljka, jedino su u odjeljku odjeće i obuće cijene bile niže za 6% u promatranom razdoblju. Cijene u odjeljku hrane i bezalkoholnih pića (najveći udio u CPI indeksu) su uvećane za 10,6% g/g. U odjeljku stanovanja, vode, električne energije, plina i drugih energenata cijene su uvećane za 7,4% g/g.

Cijene – projekcije 2024-2027. godine

---

¹³ U analizi se misli na djelatnosti javne uprave, zdravstva i obrazovanja.

¹⁴ O navedenim rizicima će ovisiti hoće li stope rasta broja zaposlenih osoba i neto plaća biti brže ili sporije od pretpostavljenih u osnovnom scenariju.

U razdoblju I.-VIII. 2024. godine u Bosni i Hercegovini je registrirana inflacija od 1,9% g/g. Usporen rast ukupne razine cijena prisutan je od početka godine. Promatrano po odjeljcima indeksa potrošačkih cijena, najznačajniji rast cijena je u odjeljcima hrane i bezalkoholnih pića, kao dominantnog odjeljka (1,4% g/g) te ostalih dobara i usluga (5,9% g/g). Osim toga, u odjeljku alkoholnih pića i duhana cijene su uvećane za 4,3% g/g uz poskupljenja cigareta od strane pojedinih proizvođača tijekom promatranog razdoblja. Od 1. siječnja 2024. godine stupila je na snagu Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne trošarine¹⁵ na cigarete i duhan za 2024. godinu. U odjeljku stanovanja, vode, električne energije, plina i drugih energenata cijene nisu značajno rasle (0,5% g/g) pa je i njihov doprinos rastu ukupne inflacije mali. Postupni rast cijena sirove nafte imao je utjecaj na kretanje cijena u odjeljku prijevoza koje su uvećane za 1,2% g/g (naročito od K2). S obzirom na dosadašnja cjenovna kretanja, može se pretpostaviti da će razina inflacije u 2024. godini biti niža u odnosu na prethodnu godinu. ECB u posljednjim¹⁶ projekcijama za eurozonu predviđa inflaciju od 2,5% g/g, uz cijenu sirove nafte od 83,2 \$/barelu što je manje za 0,6% g/g. Cijena plina bi bila niža za 15,8% g/g. Slična predviđanja o kretanju inflacije ima i MMF (WEO, srpanj 2024. godine) prema kojim bi inflacija u eurozoni mogla iznositi 2,4%. Na temelju navedenog može se zaključiti da bi inflacija u Bosni i Hercegovini do konca godine mogla iznositi oko 2% g/g. Međutim, bitno je uzeti u obzir rizike za ostvarenje projekcija koji bi mogli značajno utjecati na kretanje inflacije.

U 2025. godini se očekuje umjeren rast cijena kako u EU tako i Bosni i Hercegovini. *Projicirane stope inflacije u 2025. godini uglavnom bi mogle biti posljedica postupnog slabljenja vanjskih pritisaka na cijene, odnosno nešto nižih cijena energenata i prehrambenih proizvoda. Prema projekcijama ECB (rujan), cijena sirove nafte u 2025. godini mogla bi biti niža za 8,5% g/g i iznosila bi 76,1 \$/barelu, a inflacija u eurozoni bi mogla usporiti i iznositi 2,2% g/g. Slično predviđanje ima i MMF u svojim ljetnim projekcijama prema kojim bi inflacija u eurozoni mogla iznositi 2,1% u 2025. godini, a cijena sirove nafte bi mogla biti niža za 6% g/g. Pored toga, EK u svojim proljetnim projekcijama je dala slična predviđanja za inflaciju i cijene sirove nafte.¹⁷ Ako se pored navedenih eksternih cjenovnih determinanti uzmu u obzir cijene komunalija (režijski troškovi), bez velikih oscilacija u Bosni i Hercegovini u 2025. godini se može očekivati inflacija oko 1,9% g/g.¹⁸*

Izrada projekcija inflacije u Bosni i Hercegovini u razdoblju 2026-2027. godine kao i prethodnih godina temelji se na kretanju cijena hrane (kao dominantnog odjeljka) i energenata na svjetskom tržištu te projekcija inflacije u EU kao bitnih eksternih čimbenika. U promatranom razdoblju se očekuje umjeren rast ukupne razine cijena u Bosni i Hercegovini koji je vezan uz smanjenje vanjskih pritisaka na cijene. Ovaj sporiji rast inflacije odražava nastavak smanjenja cijena sirove nafte kao i

---

¹⁵ Upravni odbor Uprave za neizravno oporezivanje donio je Odluku o utvrđivanju specifične i minimalne trošarine na cigarete i iznos trošarine na duhan za pušenje za 2024. godinu. Minimalna trošarina za pakiranje cigareta od 20 komada iznosi 3,46 KM (u 2023. godini je iznosila 3,35 KM), a specifična trošarina iznosi 1,65 KM za pakiranje cigareta od 20 komada (ostala je ista u odnosu na 2023. godinu). Trošarina na duhan za pušenje utvrđuje se u visini od 80% minimalne trošarine na cigarete utvrđene u članku 3. stavku (3) ove odluke i iznosi 138,4 KM po kilogramu (u 2023. godini je iznosila 134 KM po kilogramu). Izvor: Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne trošarine na cigarete i iznos trošarine na duhan za pušenje za 2024. godinu.

¹⁶ Projekcije ECB od rujna 2024. godine.

¹⁷ U razdoblju pisanja dokumenta posljednje raspoložive projekcije EK bile su iz svibnja 2024. godine (inflacija 2,1% u eurozoni uz smanjenje cijena sirove nafte od 6,3% g/g).

¹⁸ Pretpostavljeni rast cijena će kao i u prethodnoj godini ovisiti o rizicima koji bi utjecali na inflaciju.

prirodnog plina. ECB u svojim projekcijama predviđa da bi cijena sirove nafte u 2026. godini mogla biti niža za 3,8% g/g i iznosila bi 73,2 \$/barelu. Cijena prirodnog plina u 2026. godini također bi mogla biti niža za 13,9% g/g. Pored toga, očekuje se da bi cijene indeksa hrane¹⁹ u eurozoni u promatranoj godini mogle umjereno rasti za 2,1% u 2026. godini. Kada je u pitanju kretanje indeksa hrane na svjetskom tržištu, posljednje raspoložive projekcije²⁰ Svjetske banke ukazuju da bi indeks cijena hrane mogao biti manji za 0,5% g/g u 2026. godini i zadržati istu razinu i naredne godine. Time bi inflacija u eurozoni mogla iznositi 1,9% u 2026. godini. Ako se pored navedenih eksternih čimbenika uzmu u obzir stabilne cijene komunalija, kao domaćih čimbenika, inflacija u Bosni i Hercegovini u 2026-2027. godini se može kretati 1,7%-1,8% g/g.²¹

Rizici

Osnovni rizici za projekcije inflacije podijeljeni su na eksterne i domaće čimbenike. Prema tome, cijene energenata kao i hrane na svjetskom tržištu imaju značajnu ulogu na kretanje inflacije. Više cijene energenata uvećale bi ulazne troškove, odnosno došlo bi do prebacivanja troškova s proizvođača na potrošače. Pri tome bi i rast cijena prehrambenih proizvoda (hrane) i usluga mogao biti prisutan. Na taj način ukupna inflacija bi mogla biti nešto veća u odnosu na osnovni scenarij. Suprotno, među domaćim čimbenicima koji bi mogli utjecati na kretanje ukupne razine cijena su rizici poput nepredviđenog rasta cijena komunalija (režijski troškovi) koje nisu uzete u obzir a mogu dovesti do rasta inflacije.

Bankarski sektor

Kretanje bankarskih kredita i depozita u 2023. godini

Na koncu 2023. godine ukupni plasirani krediti su dostigli 23,5 mlrd. KM, što je rast od 6,6% u poređenju s 2022. godinom. Najveći doprinos rastu ukupnih kredita dali su krediti plasirani stanovništvu (3,7 p.p.) uz stopu rasta 7,4% g/g i iznosili su 11,8 mlrd. KM, a zatim krediti nefinancijskim poduzećima (2,7 p.p.) s dostignutom vrijednosti od 10,4 mlrd. KM i stopom rasta 6,2% g/g. Krediti općoj vladi su smanjeni za 1,1% g/g i iznosili su 1,1 mlrd. KM. Ukupni depoziti su na kraju 2023. godine dostigli 31,1 mlrd. KM, uz stopu rasta od 6,5% g/g. Najveći doprinos rastu ukupnih depozita dali su depoziti stanovništvu (5,1 p.p.) uz stopu rasta 10,2% g/g i iznosili su 16,1 mlrd. KM, a zatim depoziti nefinancijskih poduzeća s dostignutom vrijednosti oko 9 mlrd. KM i stopom rasta 10,1% g/g. Rast depozita je djelomično usporen zbog smanjenja depozita opće vlade za 6,7% g/g i iznosili su 4,3 mlrd. KM.

Prognoza kretanja rasta bankarskih kredita i depozita u 2024-2027 godini

U Bosni i Hercegovini od početka 2024. godine zabilježen je rast ukupnih plasiranih kredita koji koncem srpnja 2024. godine iznose 25 mlrd. KM (9,7% g/g). Najveći doprinos rastu ukupnih kredita

---

¹⁹ HICP hrane, eurozona (rujan 2024. godine).

²⁰ Prema projekcijama Svjetske banke (travanj 2024).

²¹ Pretpostavljeni rast cijena će kao i u prethodnoj godini ovisiti o rizicima koji bi mogli dodatno uvećati inflaciju.

dali su krediti stanovništvu (4,5 p.p.) uz stopu rasta od 9% g/g, a zatim krediti nefinancijskim poduzećima (4,2 p.p.) uz stopu rasta od 9,5% g/g. Krediti općoj vladi iznosili su 1,2 mlrd. KM što je rast od 15,6% u odnosu na isti mjesec prošle godine uz skroman doprinos rastu ukupnih kredita od 0,7 p.p. Ukupni depoziti u srpnju 2024. godine iznosili su oko 32,5 mlrd. KM što je rast od 7,8% g/g. Najveći doprinos rastu ukupnih depozita dali su depoziti stanovništva s 9% g/g i iznosom od 16,7 mlrd. KM i depoziti nefinancijskih poduzeća sa stopom rasta od 11,9% g/g i iznosom od 9,6 mlrd. KM. S druge strane, depoziti opće vlade zabilježili su pad od 2,8% g/g i iznos od 4,3 mlrd. KM. Očekuje se da će ukupni depoziti i krediti zadržati slične stope rasta do konca godine.

Prema projekcijama DEP-a, u Bosni i Hercegovini se očekuje rast ekonomske aktivnosti u razdoblju 2025-2027. godine, što bi dovelo do rasta kredita sektora nefinancijskih poduzeća. Jačanje inozemne tražnje moglo bi dovesti do rasta proizvodnje i na kraju imati pozitivan utjecaj na vanjskotrgovinsku razmjenu. Pored toga, očekuje se rast broja zaposlenih osoba uz smanjenje broja nezaposlenih osoba, što bi se također moglo odraziti na potražnju za bankarskim kreditima sektora stanovništva. Krediti plasirani ovim sektorima čine više od 90% plasiranih kredita banaka u Bosni i Hercegovini. Veća potražnja kredita stanovništva i nefinancijskih poduzeća dovela bi do rasta ukupne kreditne aktivnosti koja bi u razdoblju 2025–2027. godine iznosila 8%-8,5% g/g. Pored toga, rast raspoloživog dohotka i pozitivna kretanja na tržištu rada determinirali bi kretanje kredita, ali i depozita stanovništva. Sa stabilizacijom cijena energenata i hrane depoziti stanovništva u promatranom razdoblju nastavili bi s rastom. Stopa rasta ukupnih depozita mogla bi biti određena i kretanjem depozita nefinancijskih privatnih poduzeća. **U razdoblju 2025-2027. godine stopa rasta ukupnih depozita mogla bi se kretati između 7% i 7,5%.**

Rizici

Projekcije kretanja kredita i depozita determinirane su rizicima koji se odnose na sporiji ekonomski rast od pretpostavljenog u osnovnom scenariju, kako u Bosni i Hercegovini tako i zemljama glavnim trgovinskim partnerima koji bi bio praćen posljedicama negativnih globalnih dešavanja. Spomenuta negativna kretanja odrazila bi se na bankarski sustav u vidu pada tražnje za novim kreditima i rasta kamatnih stopa na kredite. Stope rasta depozita i kredita nefinancijskih poduzeća bi se također mogle mijenjati zbog rasta neizvjesnosti u poslovanju, kao i stope rasta depozita i kredita u sektoru stanovništva zbog mogućeg rizika promjene stanja na tržištu rada i raspoloživog dohotka.

Vanjski sektor

Platna bilanca Bosne i Hercegovine

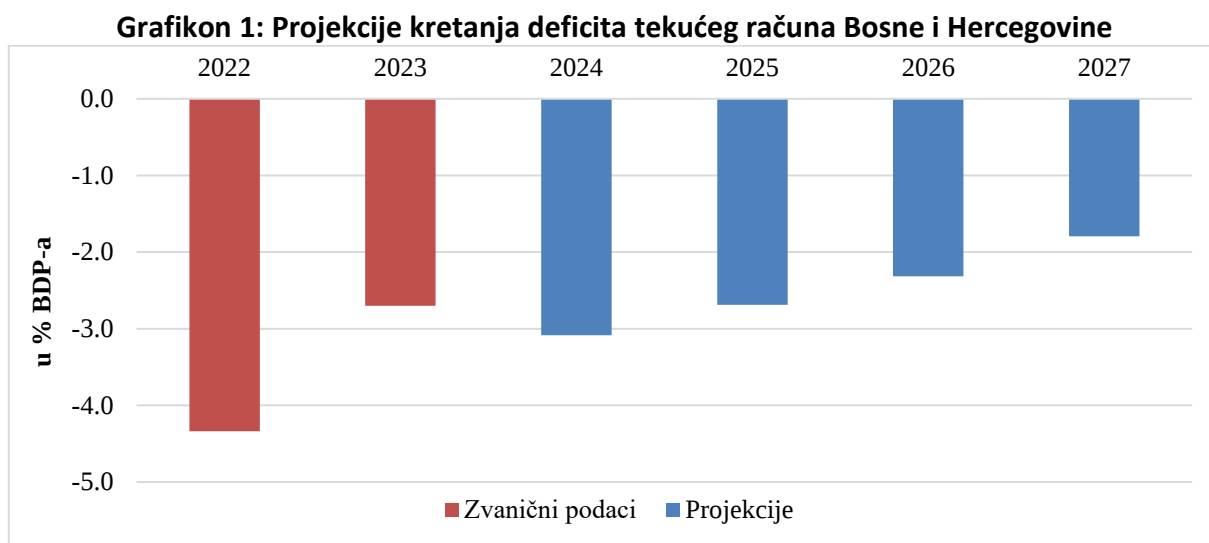
Prema zvaničnim podacima iz platne bilance Bosne i Hercegovine za K1 2024. godine²² te projekcijama DEP-a za ostala tri kvartala 2024. godine deficit tekućeg računa u okviru platne bilance Bosne i Hercegovine iznosio bi oko 1,65 milijardi KM, što bi predstavljalo povećanje od oko 20% g/g. Ovo povećanje deficita je dobrim dijelom uzrokovano usporavanjem izvoza roba kao i smanjenim ekonomskim aktivnostima kod glavnih vanjskotrgovinskih partnera.

U K1 2024. godine deficit tekućeg računa iznosio je oko 900 milijuna KM, što predstavlja porast deficita od 165% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Ovaj rast deficita tekućeg računa je

---

²² U trenutku izrade projekcija bili su dostupni podaci samo za K1 2024. godine

najvećim dijelom determiniran deficitom vanjske trgovine roba i usluga (koji je povećan za 56,3% g/g, tj. za 730 milijuna KM), odnosno porastom nominalnog uvoza za 5,1% g/g i padom nominalnog izvoza za 7,8%²³ g/g. Tekući neto prilivi novca iz inozemstva u K1 2024. godine zabilježili su rast od 16,2%, kao rezultat povećanja tekućih priliva za 11,8% (najvećim dijelom rast priliva domaćinstvima iz inozemstva) uz istodobni porast odliva novca u inozemstvo za 5,5%.

Pretpostavke za platnu bilancu 2024-2027.

Na bazi projekcija DEP-a u 2024. godini moglo bi se očekivati nominalno povećanje vanjskotrgovinskog deficita od 10,6% (uz rast uvoza od 3,5% te izvoza od 1,5%). U razdoblju 2025-2027. godina očekuje se nominalno smanjenje vanjskotrgovinskog deficita u intervalu od 1,8-3,8%, kao rezultat porasta stope nominalnog uvoza (4,5-6%) i rasta stope nominalnog izvoza (6,3-8,4%). Kao udio u BDP-u deficit tekućeg računa, za 2024. godinu, prema projekcijama DEP-a iznosio bi oko 3,1%, dok bi se za razdoblje 2025-2027. godina moglo očekivati da se deficit kreće u intervalu od 1,8% do 2,7% BDP-a. Očekuje se da bi tekući neto prilivi iz inozemstva u 2024. godini mogli iznositi oko 9% BDP-a, dok bi se u razdoblju 2025-2027. godina mogli kretati u rasponu od 7,8% do 8,6% BDP-a.

Budući da je jako teško procijeniti izvore financiranja deficita tekućeg računa, može se očekivati da će, kao što je to i do sada bio slučaj, deficit tekućeg računa i dalje biti financiran prilivima financijskih sredstava iz inozemstva (izravne strane investicije, trgovinske kredite te kroz eventualna nova zaduživanja na međunarodnom financijskom tržištu).

Rizici

Glavni rizici za promjene u kretanju platne bilance Bosne i Hercegovine nalaze se u vanjskotrgovinskom deficitu, tj. u promjenama stopa izvoza i uvoza roba i usluga, kao i promjenama cijena na svjetskom tržištu. Povoljno poslovno okruženje i veća stopa zaposlenosti dijaspore Bosne i Hercegovine mogli bi dovesti do porasta stope tekućih transfera iz inozemstva, a samim time i do

²³ Izvor podataka: CBBiH

povećanja raspoloživog dohotka. Nasuprot tomu, u slučaju lošijeg poslovnog okruženja i manje zaposlenosti dijaspora, a time i smanjenih tekućih transfera iz inozemstva raspoloživi dohodak bi bio manji. Pored navedenih bitno je spomenuti i novonastale ekonomske, financijske i sigurnosne izazove u globalnim ekonomskim tokovima. Potencijalni rizici kod vanjskog zaduživanja Bosne i Hercegovine u srednjem roku jesu: negativan ekonomski rast, negativna proračunska bilanca (deficit), povećanje ukupne razine javnog duga, povećanje udjela izravnog duga entiteta u ukupnom vanjskom dugu, povećanje servisa javnog duga (naročito unutarnjeg), kamatno opterećenje, kamatne stope, rizici deviznog kursa, rizik refinanciranja, ali i sami kreditni rejting.

Kretanja vanjskotrgovinske razmjene u 2024. godini

Bosna i Hercegovina posljednjih nekoliko godine bilježila je relativno dobre rezultate kada je u pitanju vanjskotrgovinska robna razmjena sa svijetom. Stabilizacija ekonomskih prilika u glavnim vanjskotrgovinskim partnerima, post-pandemijiski ekonomski oporavak i rast izvoznih i uvoznih cijena omogućili su kontinuiran rast vanjskotrgovinske robne razmjene, što potvrđuju i dvoznamenkaste stope rasta vanjskotrgovinskih pokazatelja. Međutim, trenutačno raspoloživi statistički podaci za 2023. i 2024. godinu ukazuju da je došlo do značajnog usporavanja vanjskotrgovinske razmjene u Bosni i Hercegovini. Naime, usporavanje ekonomskog rasta u glavnim trgovinskim partnerima (EU rast BDP-a 0,5%) rezultiralo je slabljenjem izvozne tražnje za bh. proizvodima na međunarodnim tržištima. S druge strane, nešto sporiji ekonomski rast u zemlji i niža razina domaće tražnje (potrošnja i investicije) rezultirao je slabljenjem uvoza u odnosu na prethodnu godinu. Podatci iz statistike nacionalnih računa u 2023. godini ukazuju na to da je u 2023. godini došlo do stagnacije ukupne vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom, pri čemu su ukupan izvoz i uvoz smanjeni za 1,2%, odnosno 1,3% u realnom smislu.

Trenutačno raspoloživi podaci o kretanjima vanjskotrgovinske razmjene ukazuju da su negativni trendovi u okviru iste nastavljeni. Naime, prema podacima iz statistike nacionalnih računa BHAS-a za K1 2024. godine usljed slabljenja izvozne tražnje došlo je do pada izvoza od oko 15%. S druge strane, rast ukupnog uvoza od 1,3% prilično je očekivan usljed povećanja ekonomskog rasta u zemlji koji je nošen povećanjem izvoza i uvoza. Procjena DEP-a koja je utemeljena na raspoloživim domaćim i međunarodnim statističkim podacima uz primjenu raspoloživih makroekonomskih modela je da bi do konca 2024. godine trebalo doći do blage stabilizacije vanjskotrgovinske robne razmjene. Naime, prema projekcijama DEP-a, u 2024. godini očekuje se stagnacija ukupnog izvoza s registriranim stopom od -0,3% (izvoz roba -2,5%, izvoz usluga 5,1%) u realnom smislu. S druge strane, očekivani rast ukupnog uvoza u 2024. godini iznosi 2,5% (uvoz roba 2,6%, izvoz usluga 1,5%). Ovakva kretanja izvoza i uvoza nesumnjivo će dovesti do povećanja trgovinske bilance Bosne i Hercegovine za 12,8%, tako da se u 2024. godini očekuje negativan doprinos trgovinske bilance u ekonomskom rastu od 1,5 p.p.

Projekcija kretanja vanjskotrgovinske razmjene za razdoblje 2025-2027. godina

Prema trenutačno raspoloživim projekcijama, u zemljama EU se u 2025. godini očekuje nešto viša razina ekonomske aktivnosti u odnosu na ranije godine s očekivanom stopom ekonomskog rasta od 1,6%.²⁴ Sukladno ovim kretanjima i pretpostavkama DEP-a, iz osnovnog scenarija u Bosni i

---

²⁴ U procesu projiciranja ekonomskih kretanja u vanjskom okruženja (izvozne tražnje) korišteni su raspoloživi podaci DG ECFIN-a „European Economic Forecasts“ Spring 2024 iz svibnja 2024. godine.

Hercegovini može se očekivati postupni oporavak vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom. Naime, prema projekcijama DEP-a za 2025. godinu, u Bosni i Hercegovini se očekuje rast ukupnog izvoza od 4,3% u realnom smislu nošen rastom izvoza roba, s očekivanom stopom rasta od 4,0%, dok je očekivani rast izvoza usluga 4,8%. S druge strane, budući da je Bosna i Hercegovina prilično uvezno ovisna ekonomija, te da se u 2025. godini može očekivati ekonomski rast od 2,8% koji je uglavnom nošen domaćom tražnjom, očekuje se i rast uvoza. Tako se prema projekcijama DEP-a u 2025. godini može očekivati rast ukupnog uvoza od 3%, pri čemu je očekivana stopa rasta uvoza roba 2,9% a uvoza usluga 5,1%. Ovakva kretanja izvoza i uvoza u konačnici bi na koncu 2025. godine trebala rezultirati stagnacijom trgovinske bilance tako da je očekivani doprinos na ukupni ekonomski rast neutralan.

Kretanje gospodarske aktivnosti, odnosno ekonomskog rasta u zemlji i eksternom okruženju zasigurno će predstavljati glavnu determinantu kretanja vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini u srednjem roku. U tom slučaju, projekcija DEP-a je da bi se u Bosni i Hercegovini u razdoblju 2026-2027. godina moglo očekivati realno povećanje ukupnog izvoza s godišnjim stopama rasta od 5,3% u 2026. i 5,8% u 2027. godini u realnom smislu. Ovo povećanje izvoza uvjetovano je stabilnom izvoznom tražnjom, proširenjem proizvodne baze i podizanjem konkurentnosti u zemlji. U prilog ovim očekivanjima idu i projekcije povećanja uvoza u EU tijekom navedenog razdoblja. S druge strane, povećanje ekonomske aktivnosti u zemlji, odnosno rast domaće tražnje u okviru sektora stanovništva i korporativnog sektora kroz nešto brži rast potrošnje i investicija trebali bi rezultirati i povećanjem uvoza u Bosnu i Hercegovinu. Prema projekcijama DEP-a, očekuje se da stope rasta uvoza budu nešto niže u odnosu na izvozne i trebale bi se kretati od 4,0% u 2026. godini i 3,8% u 2027. godini. Više stope rasta izvoza od uvoznih u srednjem roku bi trebale rezultirati povećanjem zastupljenosti izvoza u BDP-u na oko 45%, dok bi ukupni uzvoz (robe + usluge) iznosio oko 54% zaključno sa 2027. godinom. Rezultat ovakvih trendova kretanja izvoza i uvoza bila bi postupna stabilizacija ukupnog vanjskotrgovinskog deficita na oko 9% BDP-a, uz blago pozitivan doprinos ekonomskom rastu od 0,2 p.p. na godišnjoj razini i poboljšane pokrivenosti uvoza izvozom na skoro 82% zaključno s 2027. godinom.²⁵

Rizici

Vanjski rizici po pitanju vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini su vezani za ekonomska kretanja u glavnim trgovinskim partnerima (EU 27 i zemlje regije). Eventualna dodatna pogoršanja u vanjskom okruženju, rast svjetskih cijena energenata i hrane, negativno bi se odrazila na izvoznu tražnju a samim tim i na vanjskotrgovinsku razmjenu u Bosni i Hercegovini u razdoblju 2024. - 2027. godina. Pored eksternih rizika, potencijalni rizik za projekcije vanjske trgovine u osnovnom scenariju za razdoblje 2024.-2027. godina predstavljaju i interni rizici. Naime, dodatno usložnjavanje političkih kriza u zemlji moglo bi rezultirati dodatnim poteškoćama u procesima ekonomskog upravljanja u zemlji, što bi se posebice negativno odrazilo kako na ekonomsku aktivnost tako i na institucije koje su nadležne za vanjskotrgovinsko poslovanje u Bosni i Hercegovini. Eventualna materijalizacija ovih unutarnjih rizika bi dodatno otežala i ugrozila poslovanje kompanija koje su izvozno orijentirane, te dodatno oslabila ionako nedovoljno diverzificiranu izvoznu ponudu Bosne i Hercegovine. Neizravne štetne posljedice eventualne materijalizacije unutarnjih rizika bi se ogledale kroz smanjenje tržišnog udjela bosanskohercegovčkih kompanija na svjetskim tržištima i

---

²⁵ Projekcije DEP-a, rujan 2024. godine

gubitak konkurentnosti kako kompanija koje posluju na izvoznim tržištima tako i cjelokupne ekonomije. Veoma važan rizik koji bi u slučaju njegove materijalizacije ugrozio pretpostavke o vanjskotrgovinskoj razmjeni u osnovnom scenariju je svakako i **klimatski rizik**, odnosno početak primjene CBAM regulative. Eventualna kašnjenja u implementaciji odredbi ove regulative bi negativno pogodila vodeće izvozne sektore u Bosni i Hercegovini i samim tim značajno smanjile izvoz i dovele u pitanje poslovanje velikog broja kompanija koje se bave izvoznim poslovanjem.

Strana izravna ulaganja

Strana izravna ulaganja u 2023. godini

Nastavak inflatornih kretanja kao i ratnih djelovanja u Ukrajini i Bliskom istoku neminovno su se odrazili i na pad stranih ulaganja (u daljnjem tekstu SDU) u 2023. god. Prema podacima OECD-a (FDI in figures, inflow²⁶) ukupna ulaganja prema zemljama u svijetu u 2023. god. su u odnosu na 2022. godinu bila manja za 16%. U isto vrijeme ulaganja prema zemljama OECD-a su bila manja za 8% g/g a prema zemljama G-20 manja za 40% g/g. Ohrabrujuće zvuči da su prema preliminarnim podacima za prvi kvartal u 2024. god. (u odnosu na prvi kvartal u 2023. godini) ulaganja prema OECD zemljama zabilježila povećanje od 2%, dok su u istom razdoblju ulaganja prema Kini manja za 57%.

U Bosni i Hercegovini ukupna SDU u 2023. godini su dostigla 1,7 mlrd. KM uz stopu rasta od 15,8% g/g (neto finansijska pasiva) te time ostvarila udio u BDP od oko 3,4%.

Projekcije ulaganja 2024-2027. godina

Početak 2024. godine na ekonomski rast u svijetu pozitivno je djelovala činjenica da su cijene energenata počele značajnije padati uz konačno stabiliziranje inflacije. Također, dolazi do rasta najvažnijih berzanskih indeksa listiranih na svjetskim berzama. Uglavnom su svi vodeći svjetski berzanski indeksi na kraju prvog polugodišta 2024. godine u odnosu na kraj 2023. god. ostvarili pozitivne stope rasta. Tako Dow Jones Indeks (DJIA) bilježi stopu rasta od 3,8%, S&P500 stopu rasta od 14,5% a tehnološki indeks Nasdaq stopu rasta od 18,1% g/g. U Aziji, japanski Nikkei je također ostvario rast od 18,3% g/g. Također, američki WEI Index (engl. Weekly Economic Index) zabilježio je rast od 16,2% u istom razdoblju.

Prema posljednjim dostupnim podacima od strane CBBiH, ukupna SDU u Bosni i Hercegovini u prvom kvartalu 2024. god. su dostigla 509,4 mil. KM i bila veća 4% u odnosu na isto razdoblje u prošloj godini. Procjena je da će udio SDU u BDP-u 2024. god. biti oko 3,2%.

Od većih projekata u 2024. god. tu su ulaganja u već postojeće projekte (proširenje i unapređenje proizvodne infrastrukture) u tvrtkama Natron-Hayat, Telemach, Jajce Allow Wheels²⁷. Nastavit će se i već započeta ulaganja od strane tvrtki Adriatics Metals u Varešu (iskopavanju polimetala) kao i trgovačkih lanaca Pepco i Lidl.

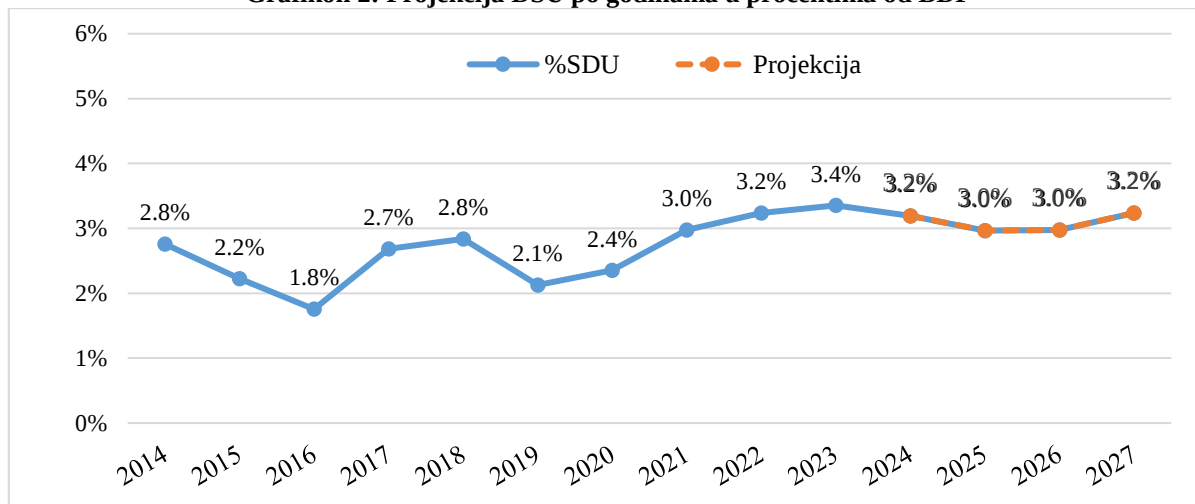
---

²⁶ OECD, FDI- in- figures-July-2024., FDI inflow.

²⁷<http://www.fipa.gov.ba/ufokusu/default.aspx?id=16163&langTag=en-US>

Očekuju se i značajnija sredstva od započetih ili najavljenih infrastrukturnih ulaganja u autocestu Banja Luka-Prijedor²⁸ (za koji se očekuje 300 mil. eura i završetak radova u 2026. god.), Brčko-Bijeljina²⁹ (odnosno prvo dionica Rača -Bijeljina³⁰) koja bi trebala biti gotova do konca 2025. god. te dugo najavljivani projekt zračne luke Trebinje.

Grafikon 2: Projekcija DSU po godinama u procentima od BDP

Izvor: BHAS, CBBiH i DEP procjena

Sve izraženija potreba prelaska na obnovljive izvore energije čini ovu oblast ulaganja sve atraktivnijom i u našoj zemlji. Još uvijek se očekuje početak značajnijeg ulaganja u hidroenergetski potencijal od strane Republike Srbije u HE “Buk Bijela”³¹ (vrijednost 250 mil. eura) za koju je predviđen početak radova u 2024. god. Ovo je samo prva od planirane tri hidroelektrane (tu su još i HE “Foča” i HE “Paunci”) iz projekta HES “Gornja Drina”³². Spominju se i hidroelektrane “Bistrica”³³ (vrijednost oko 100 mil. eura) i “Dabar” (vrijednost 224 mil. eura).

U tijeku je izgradnja vjetroelektrane “Ivovik”³⁴ od strane tvrtke Ivovik Wind Power³⁵ čiji je većinski vlasnik iz Luxembourga (vrijednost oko 137 mil. eura).

Veliko je zanimanje i za solarne elektrane. Očekuje se završetak radova na SE “Bileća”³⁶ od strane privatne tvrtke ETF (u vrijednosti od oko 45 mil. eura). Najavljena je izgradnja solarne elektrane

²⁸ <http://www.autoputevirs.com/aprs/Doc.aspx?cat=5&subcat=24&id=24&lang=cir&txt=295>, potpisan ugovor o koncesiji sa kineskom kompanijom „China Shadong Int. Economic & technical cooperation Group Ltd.

²⁹ <https://autoputevirs.com/2023/02/23>

³⁰ <https://integral.ba/svecani-pocetak-radova-autoput-raca-bijeljina/>

³¹ <https://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/media/aktuelnosti/Pages/11.zajednickasjednica.aspx>

³² <https://www.srbija.gov.rs/vest/497512/srbija-od-2014-godine-ulozila-u-rs-59-miliona-evra.php>

³³ <https://www.hebistrica.com/en/contact/>

³⁴ <http://www.fipa.gov.ba/novosti/aktivnosti/default.aspx?id=15383&langTag=en-US>

³⁵ <https://www.energetika-net.com/obnovljivi-izvori/novi-vecinski-vlasnik-ve-ivovik-3557>

³⁶ <http://www.eft-sebileca.net/index.php/se-bileca>

Nevesinje³⁷ (440 mil. EUR³⁸) za koju je već potpisana koncesija te solarnih elektrana na Sokocu³⁹ i u Trebinju⁴⁰. Potpisan je i ugovor između Rudnika i termoelektrane (RiTE) „Ugljevik“ i kineske državne kompanije „Beijing New Building Materials“ o izgradnji tvornice gipsanih ploča u vrijednosti od oko 50 mil. KM⁴¹. Najavljena je i prodaja nekadašnjeg građevinskog giganta Hidrogradnje iz Sarajeva kuvajtskim investitorima.

Evidentno je da se na ulaganja u ovom razdoblju pozitivno manifestira i činjenica da je početkom kolovoza 2023. godine agencija za ocjenu kreditnog rejtinga Standard & Poor's povećala Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting s „B s pozitivnim izgledima“ na „B+ sa stabilnim izgledima“ te u veljači 2024. godine potvrdila taj status.

U narednim godinama SDU bi u prosjeku dostizala oko 3,1% BDP (u 2025. godini i 2026. godini bi se kretala oko 3,0 % te u 2027. godini oko 3,2% BDP).

Rizici

Eskalacijom sukoba na Bliskom istoku i u Ukrajini te neizvjesnost u vezi s izborima u SAD bi mogli destabilizirati globalne financijske tijekove te posljedično negativno utjecati na već postojeće projekte u izgradnji, ali i nova ulaganja u Bosni i Hercegovini. Posebice bi bila izložena riziku ulaganja u vlasništvo ruskih kompanija u zemlji (naftna i plinska industrija). Moguće sankcije od strane Energetske zajednice uz uvođenje dodatnih pristojbi na izvoz struje iz takozvanih „prljavih izvora energije“⁴² od strane EU (usljed nepoštovanja odredbi iz Zelene agende⁴³) također predstavljaju realan problem. Time bi Bosnu i Hercegovinu dodatno učinile manje atraktivnom destinacijom za ulaganje u takvu vrstu projekata. Usložnjavanje političkih i sigurnosnih prilika nakon lokalnih izbora također bi u narednom razdoblju dodatno destabiliziralo tijekove stranih ulaganja u zemlji.

Projekcije prihoda od neizravnih poreza za razdoblje 2024 - 2027. godina

---

Projekcije prihoda od neizravnih poreza temelje se na projekcijama makroekonomskih pokazatelja DEP-a iz rujna 2024. godine, a uzimaju u obzir trendove naplate neizravnih poreza, te tekuće vladine politike u oblasti neizravnog oporezivanja (osnovni ili *baseline* scenarij).

Osnove i pretpostavke projekcija prihoda od neizravnih poreza iz osnovnog scenarija

---

³⁷ <https://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mper/media/vijesti/Pages/SENevesinje.aspx>

³⁸ <https://balkangreenenergynews.com/rs/etmax-dobio-koncesiju-za-gradnju-solarne-elektrane-snage-500-mw/>

³⁹ <https://energetika.ba/obnovljivi-izvori/solarna-energija/izdata-potvrda-grad-se-solarna-elektrana-na-sokocu/21428>

⁴⁰ <https://energetika.ba/u-trebinju-planirana-gradnja-najvece-solarne-elektrane-na-balkanu/>

⁴¹ <https://balkangreenenergynews.com/rs/termoelektrana-ugljevik-planira-proizvodnju-gipsanih-ploca/>

⁴² <https://balkangreenenergynews.com/eu-announces-carbon-border-tax-from-2026-what-lies-ahead-for-exporters-from-western-balkans-turkey/>

⁴³ <https://europa.ba/wp-content/uploads/2020/11/Green-Agenda-Factsheet-2020.pdf>

Projekcije makroekonomskih pokazatelja, DEP, rujan 2024.

U Tabeli 1. su predstavljene posljednje projekcije Direkcije za ekonomsko planiranje BiH (DEP, rujan 2024.) nominalnog i realnog rasta BDP-a za razdoblje 2024-2027.

Tablica 1. Projekcija rasta BDP-a, DEP, rujan 2024.

	Zvanični podatci		Projekcije			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Nominalni rast	13,6	11,7	5,1	5,1	5,3	5,2
Realni rast	3,7	1,9	2,4	2,8	3,1	3,3

Izvor: DEP, rujan 2024. godine

Ekonomska kretanja u 2023. godini

Prema objavljenim podacima Agencije za statistiku BiH, bruto domaći proizvod prema rashodovnom pristupu procijenjen je u iznosu od 50.932 mil. KM za 2023. godinu KM, što predstavlja nominalni rast od 11,7%, te realni rast od 1,9% u odnosu na 2022. godinu.⁴⁴ Izdatci za ukupnu krajnju potrošnju iznosili su 43.658 mil. KM, predstavljajući nominalni rast od 11,1% u odnosu na prethodnu godinu, pri čemu su izdatci za krajnju potrošnju kućanstava i NPUSD iznosili 34.111 mil. KM (nominalni rast od 10,9% i realni rast od 1,1% u odnosu na prethodnu godinu). Izdatci za krajnju potrošnju vlade iznosili su 9.548 mil. KM u 2023. godini (nominalni rast od 12,2% i realni rast 2,1%, u odnosu na prethodnu godinu). Bruto investicije u stalna sredstva su u 2023. iznosile 11.519 mil. KM (nominalni rast 14,3% i realni rast 12,1%, u odnosu na 2022. godinu). Izvoz roba i usluga u 2023. u odnosu na 2022. ostvario je nominalni pad u iznosu od 0,5%, dok je kod uvoza roba i usluga zabilježen nominalni pad od 1,6%.

Projekcije za razdoblje 2024-2027

U DEP-ovim projekcijama makroekonomskih pokazatelja navodi se da je procjena ekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini za 2024. godinu utemeljena na trenutačno raspoloživim domaćim i međunarodnim statističkim podacima i njihovim izračunima na temelju raspoloživih ekonometrijskih modela. Navode da bi, usprkos nepovoljnim kretanjima u vanjskom okruženju, domaća tražnja (finalna potrošnja i investicije) trebala predstavljati temeljni stub ostvarenja ekonomskog rasta do konca godine, zahvaljujući očekivanom rastu broja zaposlenih, određenom rastu plaća i mirovina, te rastu novčanih priliva iz inozemstva i kreditnom rastu u okviru sektora stanovništva. Prema projekcijama DEP-a, u BiH se očekuje bruto domaći proizvod u iznosu od 53.519 mil. KM u 2024. godini, što predstavlja nominalni rast od 5,1%, a realni od 2,4%, u odnosu na prethodnu godinu.

Za razdoblje 2025-2027. se ističe da, pored internih dinamika, ekonomska kretanja u vanjskom okruženju, naročito u zemljama EU27, predstavljaju važnu strukturnu odrednicu ekonomskih kretanja u BiH. Posebice ističu da su u proteklom razdoblju svjetsku ekonomiju obilježili veliki izazovi, kao što su globalna pandemija, sukobi u Ukrajini i dr., a da se negativne ekonomske

⁴⁴ „Bruto domaći proizvod za BiH 2023; Rashodni pristup, prvi rezultati“, Agencija za statistiku BiH, 30. 9. 2024. godine

posljedice ovih dešavanja manifestiraju kroz trgovinske, financijske i cjenovne šokove u BiH. Osim toga, također navode da, pored eksternih dinamika, jako bitan čimbenik za ekonomski rast u zemlji predstavljaju i institucionalni kapaciteti zemlje u provedbi strukturalnih reformi. Prema projekcijama DEP-a, u BiH se očekuje realni ekonomski rast od 2,8% u 2025., 3,1% u 2026. te 3,3% u 2027. godini (Tablica 1).

Tekuće politike u oblasti neizravnog oporezivanja

Obveze i sustav plaćanja PDV-a reguliraju se Zakonom o porezu na dodatu vrijednost ("Službeni glasnik BiH", br. 9/05, 35/05, 100/08 i 33/17). Politika trošarina regulirana je Zakonom o trošarinama u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 49/09, 49/14, 60/14, 91/17 i 50/22)⁴⁵. Politika trošarina na duhan u 2024. godini utvrđena je Zakonom o trošarinama i Odlukom⁴⁶ Upravnog odbora UNO. Budući da je zakonski plafon ukupne trošarine na cigarete od 176 KM/1000 cigareta dostignut za sve cjenovne kategorije cigareta u 2019. godini, okončana je harmonizacija sa standardima EU u sferi oporezivanja cigareta, dok se na oporezivanje rezanog duhana primjenjuje politika prema izmjenama Zakona iz 2014. godine.⁴⁷ Zakonom⁴⁸ o carinskoj politici u Bosni i Hercegovini uređuju se osnovni elementi carinske politike, te opća pravila i postupci koji se primjenjuju na robu koja se unosi i iznosi iz carinskog područja Bosne i Hercegovine.

Trendovi naplate neizravnih poreza

Naplata u razdoblju 2006-2023

U 2006. godini je prikupljeno 4,12 mlrd KM neto prihoda od neizravnih poreza na JR UNO. U skoro svim godinama od uvođenja PDV-a zabilježen je rast prikupljenih prihoda na JR UNO. Izuzetci su bile: „krizna“ 2009. godina kada je ostvaren pad prihoda od 9,9%, stagnacija i blaži pad prihoda u 2012. i 2013. godini, te pad u 2020. godini od 9,3% kao posljedica efekata korona virusa. U svim ostalim godinama zabilježen je rast ovih prihoda, a najveći je ostvaren u 2021. godini, i to po stopi od 16,7%. U 2023. godini je ostvaren godišnji rast prihoda od neizravnih poreza od 7,8% i rekordna nominalna naplata od uvođenja PDV-a u iznosu od 8,43 mlrd KM. Konačno, rast naplate u 2023. godini u odnosu na 2006. godinu iznosio je visokih 104,6%.

Grafikon 1. Neto prihodi od neizravnih poreza na JR UNO, 2006-2023

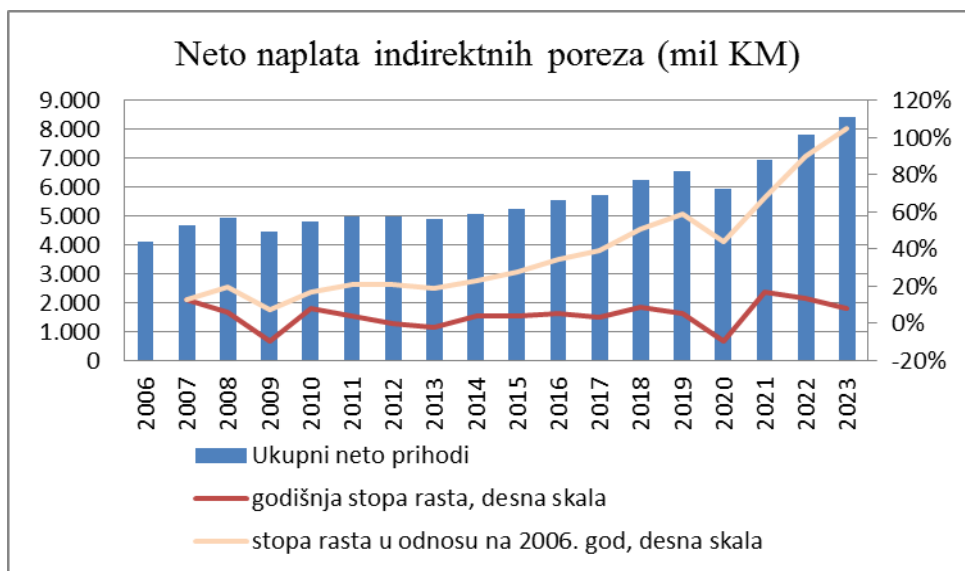
---

⁴⁵ Napominjemo da su se izmjene Zakona o trošarinama („Službeni glasnik BiH“ br. 50/22) počele primjenjivati od momenta stupanja na snagu podzakonskih akata koje je usvojio Upravni odbor UNO.

⁴⁶ Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne trošarine na cigarete i iznos trošarine na duhan za pušenje za 2024. godinu („Službeni glasnik BiH“, br. 87/23).

⁴⁷ Nova politika je u primjeni od 1. 8. 2014. (Izmjene Zakona o trošarinama u BiH „Službeni glasnik BiH“ br. 49/14).

⁴⁸ Novi Zakon o carinskoj politici ("Službeni glasnik BiH", br. 58/15) primjenjuje se od 1. 8. 2022. godine ("Službeni glasnik BiH", br. 23/22), a do tog datuma se primjenjivao stari Zakon o carinskoj politici, s iznimkom članka 207. novog Zakona, koji se primjenjuje od 25. 4. 2018.g.

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Udio neizravnih poreza s JR UNO u BDP-u je značajno varirao proteklih godina (Tablica 2). Od uvođenja PDV-a (2006.) se raspon ovog pokazatelja kretao od 16,6% (minimalna vrijednost, 2009. i 2023. godina) do 19,2% (maksimalna vrijednost, 2007. godina). U 2023. godini je iznosio 16,6%, ponavljajući svoju minimalnu vrijednost iz 2009. godine. Dinamika neizravnih poreza u BDP-u ovisila je o brojnim čimbenicima: kretanja poreznih stopa i porezne osnovice, učinkovitosti naplate poreza, kretanja potrošnje, ali i drugih kategorija bruto društvenog proizvoda (investicije, uvoz i izvoz), koje osim potrošnje utječu na visinu nazivnika ovog pokazatelja.

Udio neizravnih poreza sa JR UNO u ukupnoj potrošnji je također varirao, a od 2014. do 2019. godine imao je neprekidni trend rasta. U 2019. godini je iznosio 19,9%, dok je u 2020. godini opao na 18,4%. U 2021. godini je ponovo narastao na 20,2%, što je maksimum od uvođenja PDV-a. U 2022. godini iznosio je 19,9%, a procjenjuje se da je iznosio 19,3% u 2023. godini.

Tablica 2. Udio prihoda od neizravnih poreza sa JR UNO u BDP-u i ukupnoj potrošnji (C)

u %	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Indirektni porezi / BDP	19,1	19,2	18,1	16,6	18,0	18,2	17,8	17,0	17,5	17,3	17,5	17,3	17,8	17,9	16,7	17,2	17,2	16,6
Indirektni porezi / C	18,8	19,3	18,0	16,6	17,7	17,9	17,6	17,1	17,5	17,9	18,6	18,8	19,7	19,9	18,4	20,2	19,9	19,3

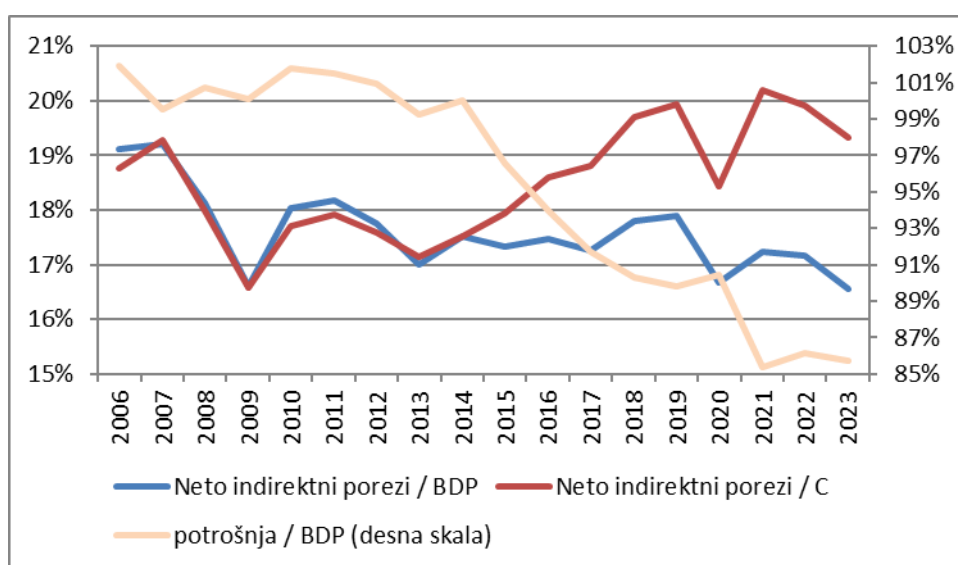
Izvor: Kalkulacija na temelju podataka UNO, i BHAS⁴⁹

⁴⁹Agencija za statistiku BiH: Bruto domaći proizvod za BiH 2023 rashodni pristup - prvi rezultati; 30. 9. 2024. godine (za podatke 2019-2023); Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, dohodovnom i rashodnom pristupu 2022, objavljen 29. 12. 2023. godine (za podatke 2015-2018); Bruto domaći proizvod - vanredno priopćenje od 19. 7. 2021. godine (za podatke do 2014).

U Grafikonu 2. je udio neizravnih poreza u BDP-u BiH u razdoblju 2006-2023. razložen na komponente, u skladu s metodologijom iz OECD analize⁵⁰ na proizvod: (1) udjela prihoda od neizravnih poreza u ukupnoj potrošnji i (2) udjela ukupne potrošnje u BDP-u. Na temelju Grafikona 2. se može zaključiti da je udio neizravnih poreza u BDP-u i u potrošnji bio na približno jednakoj razini sve do 2015.g., do kada se udio potrošnje u BDP-u kretao na razini oko visokih 100%. Od 2015. godine je nastupio trend pada udjela potrošnje u BDP-u (s iznimkom blagog rasta u 2020. i 2022. godini), a u 2023. godini on je iznosio 85,7%. S padom udjela potrošnje u BDP-u, od 2015. godine je linija udjela neizravnih poreza u potrošnji iznad linije njihovog udjela u BDP-u.

Udio neizravnih poreza u BDP-u je u 2023. godini opao za 0,61 p.p. u odnosu na razinu iz prethodne godine i iznosio je 16,6%. Analizirano prema komponentama iz jednačine OECD, pad neizravnih poreza u BDP u 2023. godini kumulativni je rezultat godišnjeg pada udjela neizravnih poreza u potrošnji za 0,6 p.p., te pada udjela potrošnje u BDP-u za 0,44 p.p.

Grafikon 2. Neizravni porezi u potrošnji i BDP-u, 2006-2023

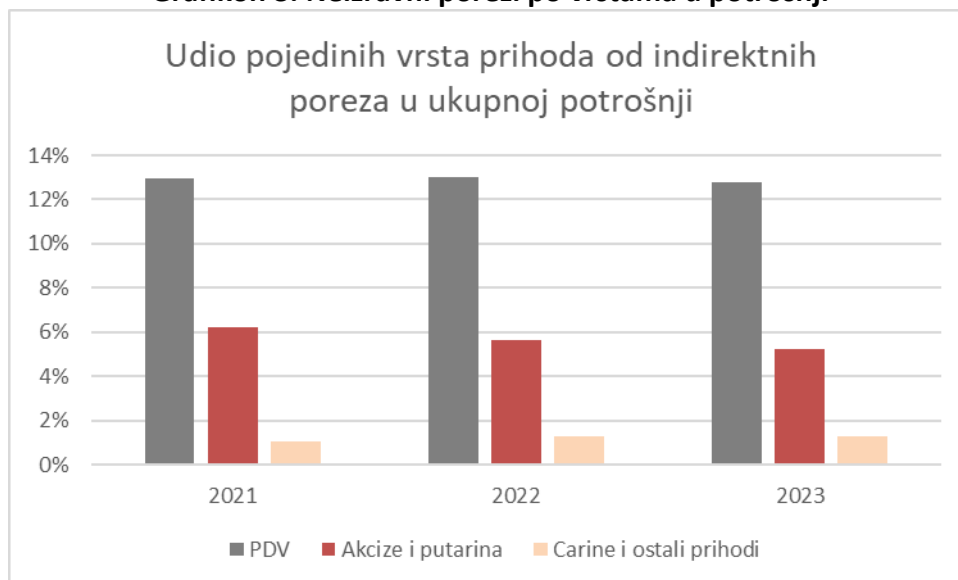

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH i BHAS (izračun i prikaz OMA)

Promatrano po vrstama prihoda, pad udjela neizravnih poreza u potrošnji u posljednje dvije godine uglavnom je rezultat pada udjela trošarina u potrošnji, što je razumljivo, budući da se radi o specifičnim porezima koji se naplaćuju na količine proizvoda (s iznimkom dijela trošarina na duhan koji se naplaćuje *ad valorem*), dok je osnovica za poređenje (ukupna potrošnja) bila pod utjecajem rasta cijena. U odnosu na 2021. godinu, kada je udio naplaćenih neizravnih poreza u potrošnji bio najviši, udio prihoda od PDV-a u potrošnji je opao za 0,13 p.p., udio trošarina i putarine (zajedno) za 0,99 p.p., dok je udio ostalih prihoda (carine i dr.) za porastao za 0,25 p.p. (vid . Grafikon 3).

⁵⁰Simon, H. and M. Harding (2020), "What drives consumption tax revenues?: Disentangling policy and macroeconomic drivers", *OECD Taxation Working Papers*.

Grafikon 3. Neizravni porezi po vrstama u potrošnji

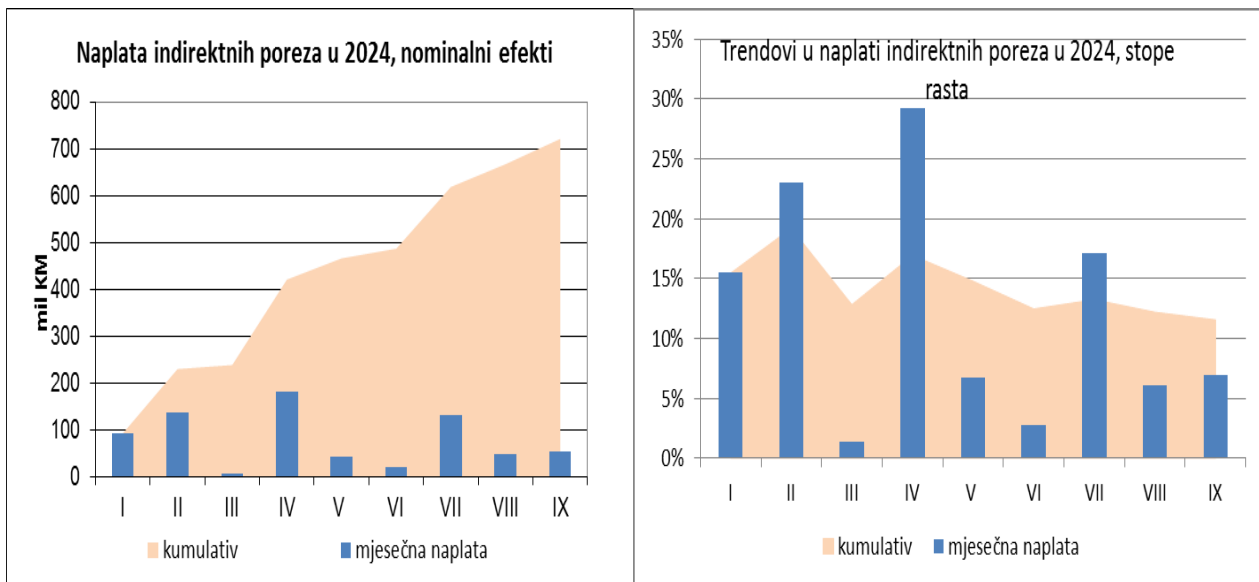

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH i BHAS (izračun i prikaz OMA)

Naplata neizravnih poreza u razdoblju siječanj-rujan 2024.

Prema preliminarnom izvještaju UNO je u rujnu 2024.g. na JR naplatila 990 mil. KM bruto prihoda od neizravnih poreza, što je bilo 57,2 mil. KM više nego u istom mjesecu 2023. Isplate povrata su bile veće za 3,3 mil. KM, tako da je neto naplata u konačnici bila veća za 53,9 mil. KM, odnosno za 7%. Rast naplate u rujnu je povećao kumulativni suficit akumuliran u prethodnih osam mjeseci. Tako je u razdoblju siječanj – rujna 2024. ostvaren rast bruto naplate od 8%, dok su isplate povrata bile manje za 92,3 mil. KM. U konačnici neto efekat naplate neizravnih poreza u razdoblju siječanj – rujna 2024. iznosio je 721,5 mil KM (Grafikon 6, lijevo, “kumulativ”), što je predstavljalo rast od 11,5% (Grafikon 4, desno, “kumulativ”).

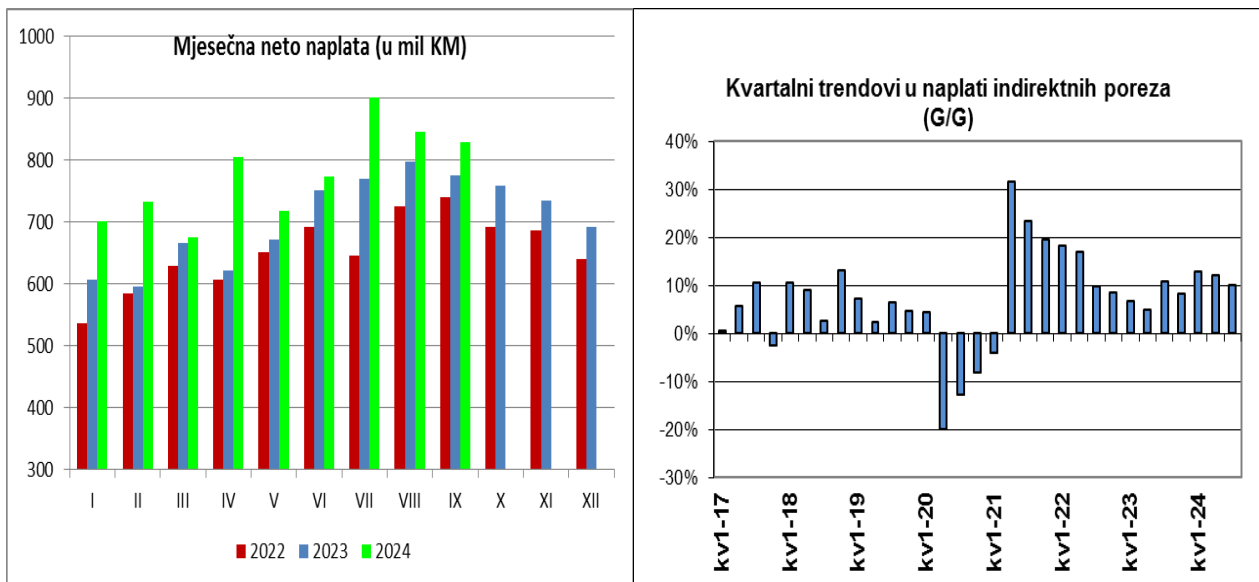
Grafikon 4. Naplata prihoda od neizravnih poreza u razdoblju I.-IX. 2024. godine

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

Analiza gotovinskog tijeka naplate za devet mjeseci 2024. ukazuje na nekoliko zaključaka. Prvi zaključak odnosi se na nagli pad kumulativne stope rasta, koja je za devet mjeseci manja za 1,7 p.p. u odnosu na stopu rasta za sedam mjeseci (Grafikon 4, desno). Iako je u rujnu nastavljen trend pozitivnog rasta u naplati neizravnih poreza, primjećuje se usporavanje rasta kumulativnih efekata u smislu iznosa dodatnih neto prihoda (Grafikon 4, lijevo). Drugo, u svim mjesecima do sada su ostvarene pozitivne stope rasta prihoda, što je velikim dijelom posljedica smanjenih isplata povrata. Treće, primjetne su snažne mjesečne oscilacije naplate neizravnih poreza. Mjesečne stope rasta su oscilirale u velikom rasponu od 27,9 p.p. Najniža stopa rasta od 1,4% je ostvarena u ožujku 2024., a najviša od 29,2% u travnju. Visoke stope rasta u prva četiri mjeseca 2024. dijelom su posljedica tzv. efekta baze. Naime, u prvih pet mjeseci 2023. je bila zabilježena značajno niža naplata prihoda od neizravnih poreza, kao posljedica visokih isplata povrata PDV-a i prelaska na novi režim plaćanja trošarina na duhanske prerađevine. Niža statistička osnovica rezultira višim mjesečnim stopama rasta u prvom dijelu 2024. U narednim mjesecima zabilježen je značajan oporavak naplate prihoda od neizravnih poreza, pogotovo u srpnju, kada je ostvarena rekordna neto naplata neizravnih poreza, premašujući po prvi put od osnivanja UNO granicu od 900 mil. KM (Grafikon 5, lijevo).

Grafikon 5. Naplata neizravnih poreza po mjesecima i kvartalima

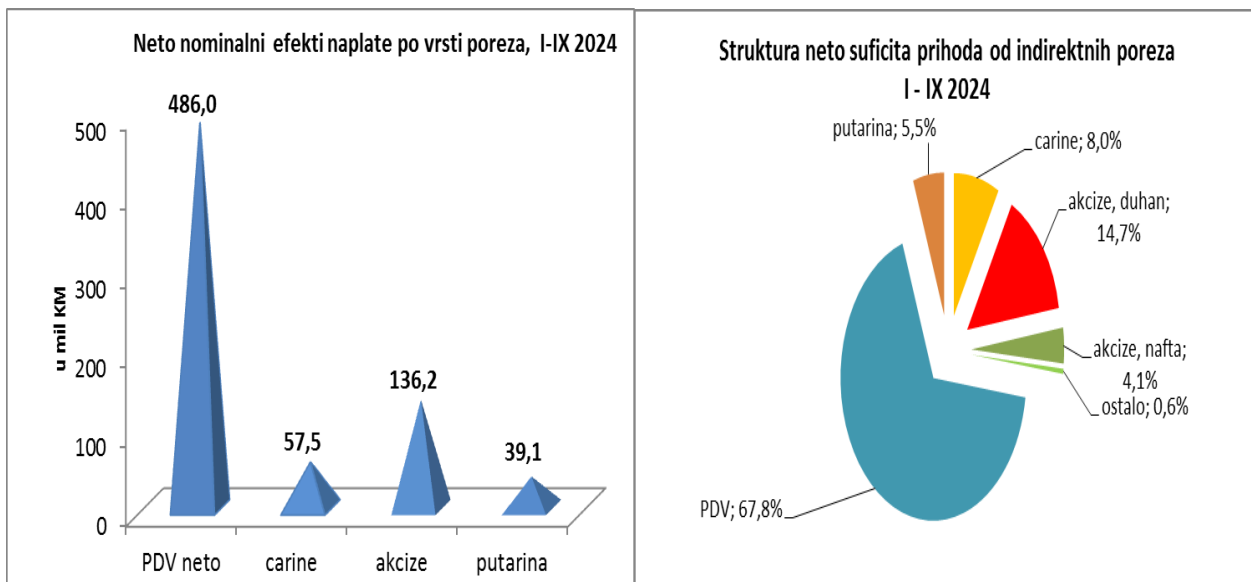
Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

Efekat baze se odražava i na kvartalne trendove. Pozitivni kvartalni rast prihoda od neizravnih poreza u kontinuitetu traje od 2021., kada je nastupio oporavak nakon pada prihoda prouzrokovanog pandemijom koronavirusa (Grafikon 5, desno). Međutim, rat u Ukrajini i energetska kriza su doveli do smanjenja stopa rasta. Iako je porast cijena hrane, sirovina i ostalih roba rezultirao povećanom naplatom prihoda od *ad valorem* poreza (PDV, carine), pad potrošnje energenata je doveo do pada prihoda od trošarina i putarine, što je značajno umanjilo rast ukupne naplate neizravnih poreza. Iako su cijene na svjetskom tržištu energenata i ostalih robnih berzi stabilizirane, u prvom polugodištu 2023. je ostvaren niži rast prihoda od neizravnih poreza zbog rasta isplata povrata PDV-a i gubitka prihoda od trošarina na duhanske prerađevine nakon prelaska na novi režim plaćanja. Uspostava nove sheme naplate trošarina na duhanske prerađevine u drugom dijelu 2023., te značajno usporavanje isplata povrata PDV-a rezultirali su višim stopama rasta u trećem i četvrtom kvartalu 2023. Efekat niže baze iz prvog polugodišta 2023. imao je za posljedicu više stope rasta u prvom i drugom kvartalu 2024., kada su ostvarene stope u visini od 12,8% i 12,2%. Očekivano usporavanje naplate prihoda u drugom dijelu 2024., s obzirom na višu bazu iz 2023., donijelo je stopu rasta od 10% u trećem kvartalu 2024. (Grafikon 5, desno).

Naplata prihoda po vrstama

Promatrano po vrstama prihoda najveći rast prihoda u razdoblju siječanj - rujna 2024. je zabilježen kod prihoda od carina, te PDV-a i trošarina. S druge strane, najveći suficit u apsolutnom iznosu za devet mjeseci 2024. u odnosu na isto razdoblje 2023. ostvaren je u naplati PDV-a u visini od 486 mil. KM, te trošarina od 136,2 mil. KM (Grafikon 6, lijevo). Prihodi od PDV-a dominiraju u strukturi neto suficita za devet mjeseci 2024. s udjelom od 67,8%. Neto suficitu od 721 mil. KM značajno su doprinijeli i prihodi od trošarina na duhanske prerađevine, koji imaju udio od 14,7% (Grafikon 6, desno).

Grafikon 6. Neto nominalni efekti naplate po vrsti poreza, I.-IX. 2024

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

Budući da je prilikom izrade preliminarne izvješća ostalo neusklađeno cca 35,7 mil. KM prihoda nakon konačnog usklađivanja naplate prihoda s prijavama i deklaracijama u IT sustavu UNO može se očekivati manji rast efekata, na prvom mjestu, prihoda od PDV-a.

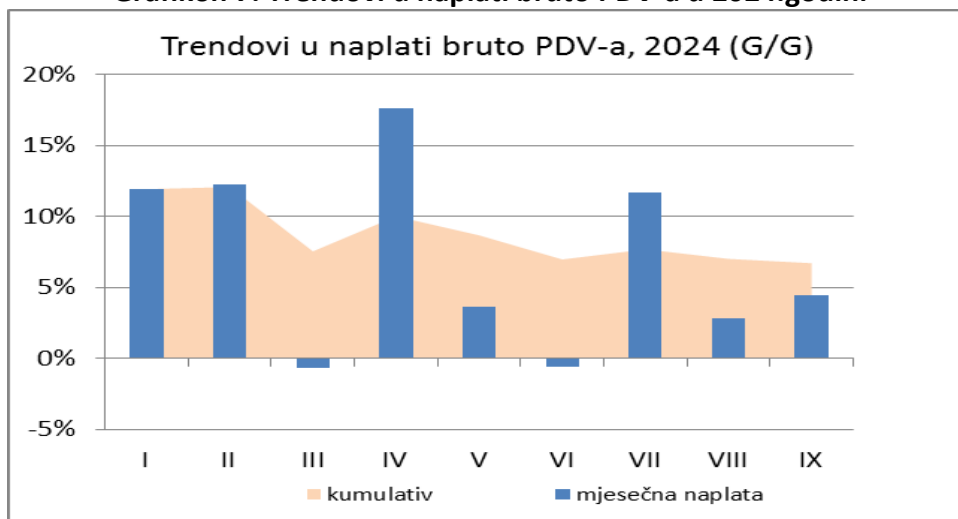
PDV

Bruto PDV

Nakon usporavanja stopa rasta koncem 2023., početkom 2024. ponovno su ostvarene visoke stope rasta bruto naplate PDV-a, oko 12% (Grafikon 7, „mjesečna naplata“). Međutim, od ožujka su zabilježene snažne oscilacije mjesečne bruto naplate, od negativnog rasta ostvarenog u ožujku i lipnju, do visokih stopa rasta u travnju i srpnju. U kolovozu i rujnu je stopa rasta iznosila samo 2,9% i 4,5%, respektivno. Snažne oscilacije u naplati tijekom godine imale su za posljedicu kontinuirani silazni trend kumulativne stope rasta, koja je, s visokih stopa početkom godine, u rujnu pala na 6,7% (Grafikon 7, „kumulativ“).

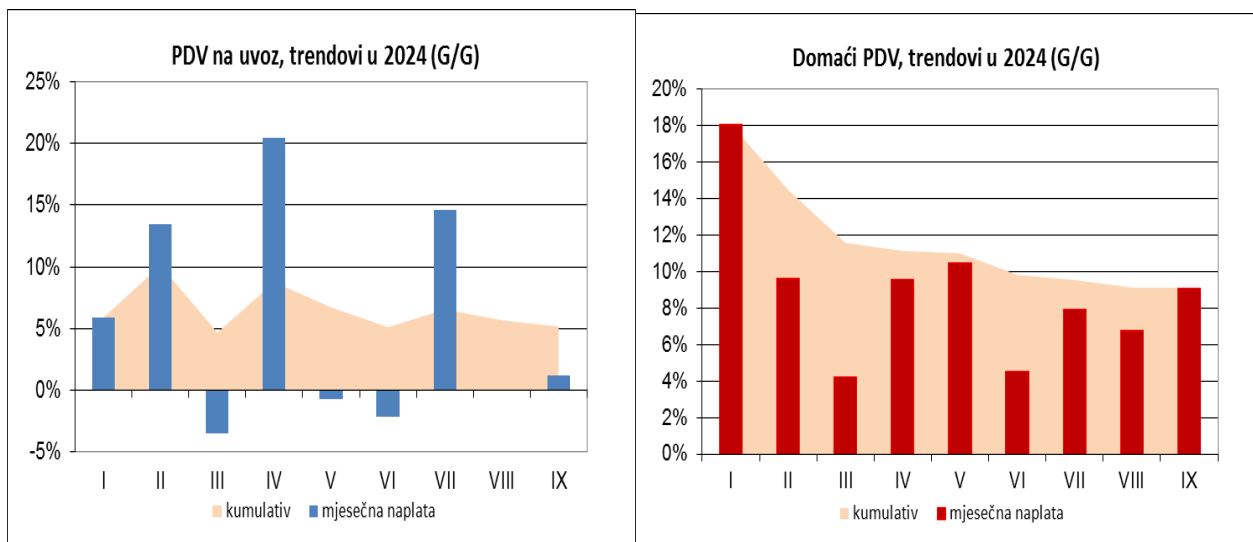
Analiza strukture bruto PDV-a tijekom 2024. ukazuje na zaključak da je naplata PDV-a na uvoz bila podložna snažnim oscilacijama (Grafikon 8, lijevo), dok je naplata domaćeg PDV-a u kontinuitetu bilježila pozitivne trendove rasta (Grafikon 8, desno), sa stopama iznad projekcija potrošnje. Raspon oscilacije stope rasta PDV-a na uvoz je bio od -3,4% u ožujku do +20,4% u travnju. U kolovozu je naplata bila na razini naplate u istom mjesecu 2023., a u rujnu je ostvaren rast od samo 1,2%. Osciliranje mjesečne stope rasta PDV-a na uvoz u prvom dijelu godine je doveo do oscilacija kumulativne stope rasta, no smirivanje u posljednjih nekoliko mjeseci je donijelo i stabilizaciju kumulativne stope rasta PDV-a na uvoz na razini 5-6% (Grafikon 8, lijevo, „kumulativ“).

Grafikon 7. Trendovi u naplati bruto PDV-a u 2024.godini

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

Grafikon 8. PDV na uvoz i domaći PDV, I-IX 2024

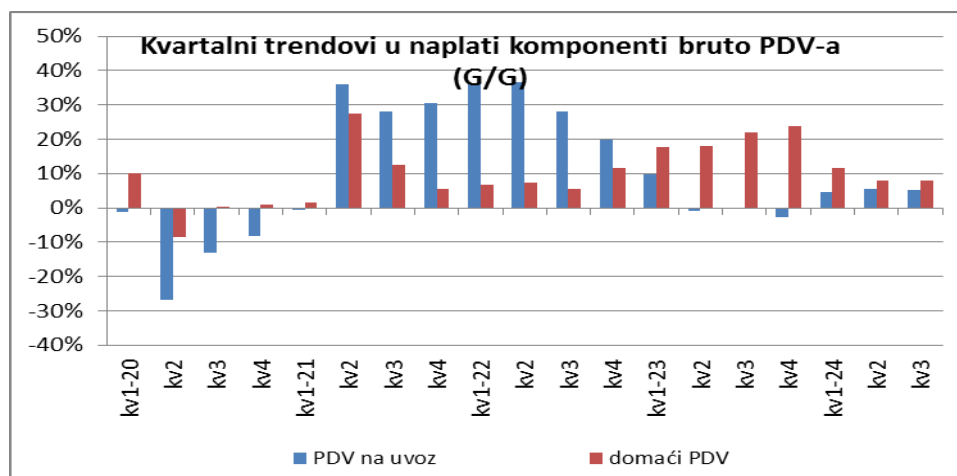
Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

I u naplati domaćeg PDV-a zabilježene su snažne mjesečne oscilacije, no, mjesečne stope su bile konstantno u pozitivnoj zoni rasta (Grafikon 8, desno). Raspon oscilacija se kretao od 4,4% do 18,1% u prvim mjesecima godine, da bi od travnja stope rasta oscilirale u znatno užem rasponu. Zbog takvih trendova kumulativna stopa rasta je, nakon početnih visokih stopa, tijekom narednih mjeseci kontinuirano bila u padu, da bi se u posljednja četiri mjeseca zadržala na razini od 9% (Grafikon 8, desno, „kumulativ”).

Mjesečne oscilacije naplate PDV-a na uvoz nisu se značajnije odrazile na kvartalne stope rasta. U prvom kvartalu 2024. ostvarena je stopa rasta od 4,7%, u drugom 5,5%, a u trećem 5,3% (Grafikon 9, „PDV na uvoz”). S druge strane, usporavanje stopa rasta domaćeg PDV-a i silazni trend u

posljednjih pet mjeseci je imao za posljedicu silazni trend kvartalnih stopa rasta. Tako je u prvom kvartalu ostvaren rast od 11,6%, u drugom 8%, a u trećem 7,9% (Grafikon 9, „domaći PDV”).

Grafikon 9. Kvartalni trendovi u naplati komponenti bruto PDV-a

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

S obzirom na to da je u rujnu evidentirano cca 35,7 mil KM neusklađenih prihoda, može se očekivati i veći rast domaćeg PDV-a, imajući u vidu da se veći dio neusklađenih prihoda redovito odnosi na uplate PDV-a.

Povrati PDV-a

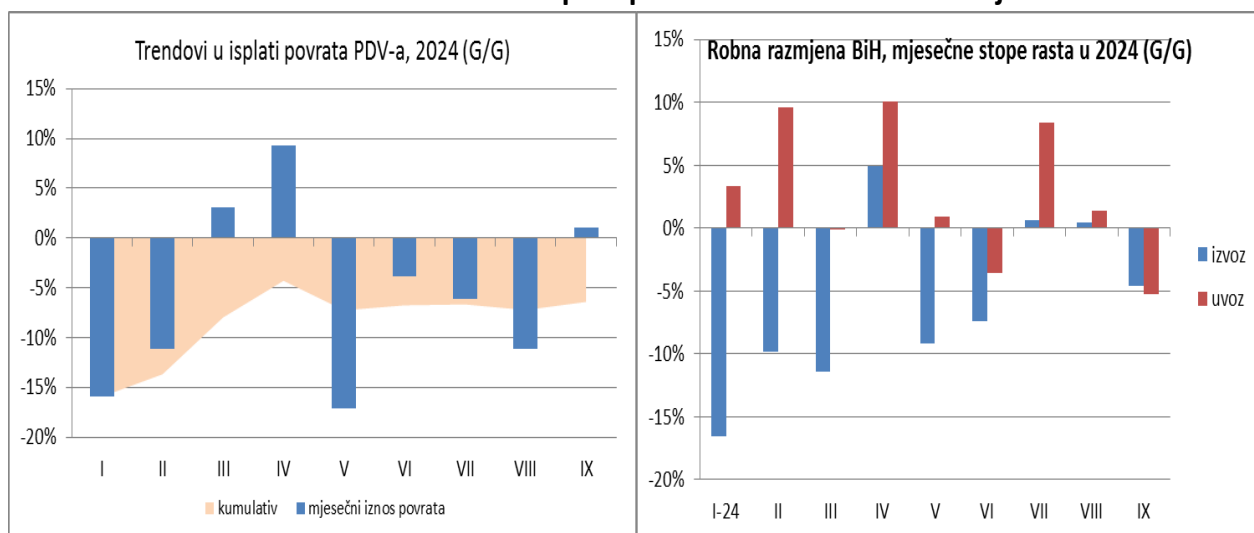
U prvom polugodištu isplate povrata su snažno oscilirale, dok u nastavku godine dominira trend smanjenih isplata (Grafikon 10, lijevo). U većem dijelu godine isplate povrata PDV-a su bile znatno manje od isplata u istom razdoblju 2023., u svibnju manje čak za 17% u odnosu na isti mjesec 2023. U posljednja četiri mjeseca je nastavljen trend negativnih mjesečnih stopa rasta isplata povrata, s trendom sve većeg smanjenja isplata, osim u rujnu. Međutim, rast povrata u rujnu nije posljedica povećanih isplata obveznicima, već značajnih isplata povrata po osnovi međunarodnih projekata. Kontinuirani trendovi su doprinijeli stabilnom negativnom rastu koji oscilira u uskom rasponu između -6% i -7% (Grafikon 10, lijevo, „kumulativ”). Radi se o nastavku pozitivnih trendova u pogledu isplata povrata koji traju od svibnja 2023. Smanjene isplate povrata su povezane s padom uvoza i, pogotovo, s padom izvoza BiH. U razdoblju siječanj - rujna 2024. izvoz je pao za 6%, dok je uvoz bio veći za 2,6%⁵¹ (Grafikon 10, desno).

Trendovi u isplatama povrata koncem 2023. i početkom 2024. povezani su i s dešavanjima u velikim kompanijama.⁵²

⁵¹ Izvor: preliminarni podatci Uprave za neizravno oporezivanje BiH.

⁵² Kompanija Arcelor Mittal je obustavila proizvodnju od studenog 2023. do siječnja 2024. zbog nepovoljnih uvjeta na svjetskom tržištu u pogledu cijena čelika. Radi se o kompaniji koja ima udio od 3,4% u godišnjim povratima povrata PDV-a. Obustava rada Arcelor Mittala, kao velikog izvoznika, imala je za posljedicu manje isplaćene povrate PDV-a početkom 2024. S druge strane, u ožujku su isplate povrata PDV-a bile povećane za 2,9%, kao posljedica jednokratne

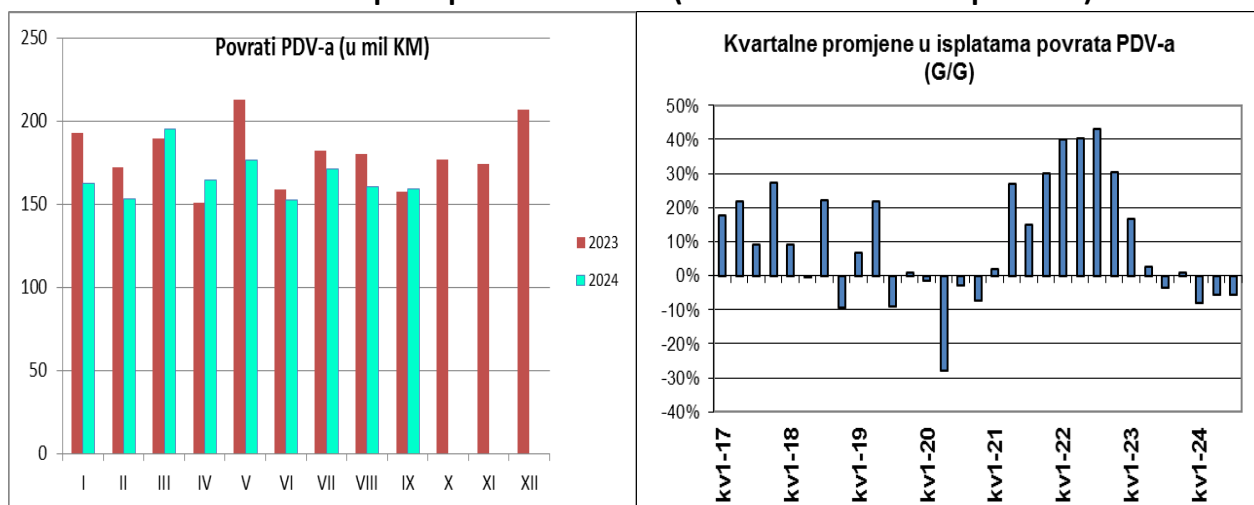
Grafikon 10. Trendovi u isplati povrata PDV-a i robna razmjena

Izvor: Agencija za statistiku BiH za razdoblje siječanj – kolovoz 2024. i Uprava za neizravno oporezivanje za rujan 2024.; izračun i prikaz OMA

Jedan od čimbenika koji su utjecali na oscilacije stope rasta povrata PDV-a je i efekat baze. Analize trendova u naplati PDV-a u 2023. su pokazale dva razdoblja sa suprotnim trendovima (Grafikon 11, lijevo). U razdoblju siječanj - svibanj 2023. dominirale su visoke isplate povrata, što je imalo za posljedicu veći pad povrata PDV-a u istom razdoblju 2024.

Grafikon 11. Isplata povrata PDV-a u (mil. KM i kvartalne usporedbe)

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

Smanjene isplate povrata PDV-a u prvom polugodištu 2024. odrazile su se i na kvartalne trendove. U prvom kvartalu 2024. zabilježen je pad povrata PDV-a od 8%, što je najveći pad još od vremena pandemije u 2020. godini, u drugom kvartalu 5,5%, a u trećem od 5,7% (Grafikon 11, desno).

isplate povrata PDV-a po osnovu obustave investicija u TE „Tuzla”. Radi se o čak 18,4% ukupno isplaćenih povrata PDV-a u martu 2024.

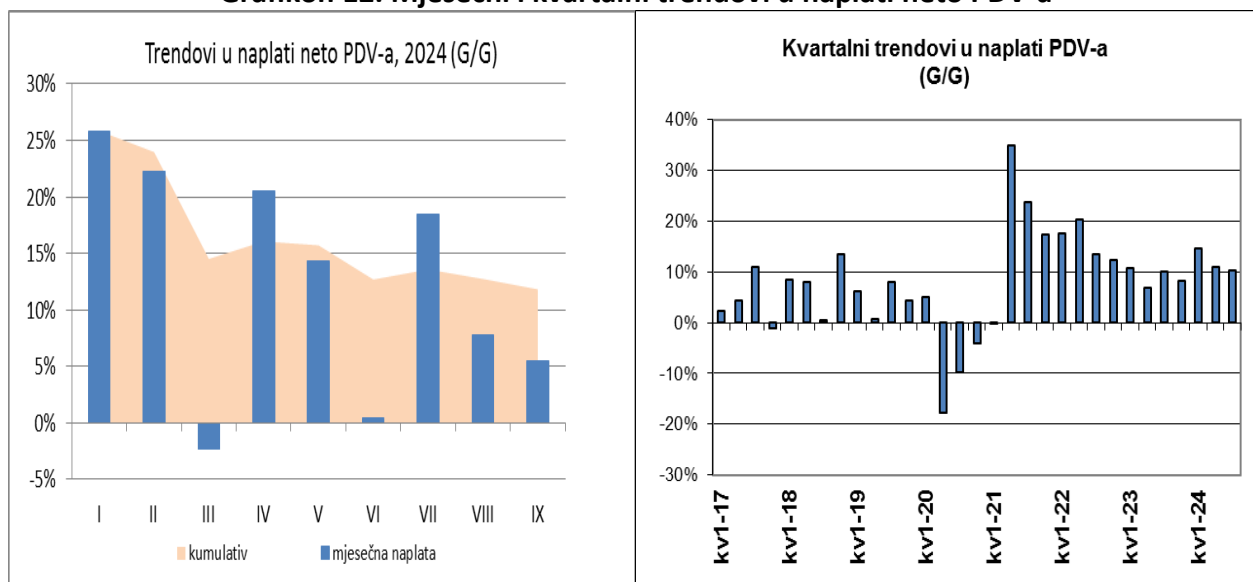
U pogledu strukture isplata povrata za devet mjeseci 2024. obveznicima je isplaćeno 87,2 mil. KM povrata PDV-a manje nego u istom razdoblju 2023., dok su isplate povrata međunarodnim projektima bile manje za 14,3 mil KM.

Zbog naglog usporavanja isplata udio kumulativa povrata PDV-a u kumulativu bruto PDV-a za devet mjeseci 2024. je manji za 4,5 p.p. u odnosu na udio u istom razdoblju 2023.

Neto PDV-a

Oscilacije bruto naplate PDV-a i isplata povrata imale su još snažniji odraz na kretanje mjesečnih stopa neto PDV-a (Grafikon 12, lijevo). Raspon stopa se kretao između -2,3% i +25,8%. Podudaranje rasta bruto naplate i pada povrata PDV-a u pet mjeseci je proizvelo kumulativni pozitivni efekat u vidu ekstremno visokih stopa naplate neto PDV-a. Međutim, nulta stopa rasta u lipnju, te skromnije stope rasta u kolovozu i rujnu su doprinijele silaznom trendu kumulativne stope rasta, koja za devet mjeseci iznosi 11,8% (Grafikon 12, lijevo, „kumulativ“).

Grafikon 12. Mjesečni i kvartalni trendovi u naplati neto PDV-a

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

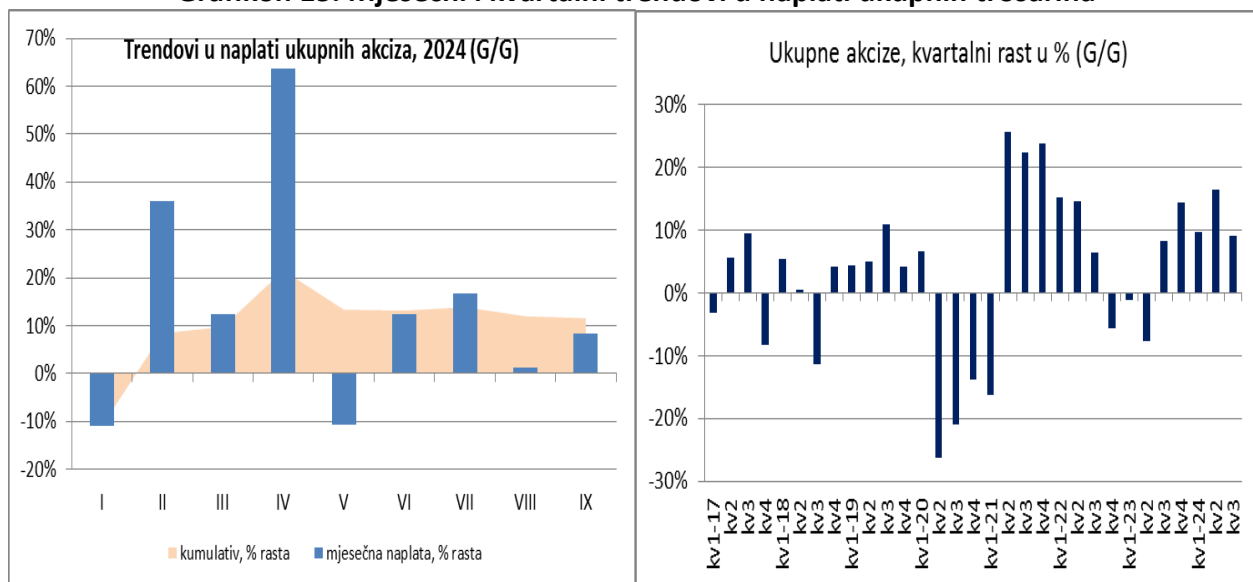
Usporevanje stope rasta neto PDV-a najbolje se ogleda u kvartalnim trendovima. Na razini prvog kvartala 2024. ostvaren je rast od 14,5%, najviše od drugog kvartala 2022., no, u drugom kvartalu rast je iznosio 11%, a u trećem kvartalu 10,3% (Grafikon 12, desno). Nakon usklađivanja neusklađenih prihoda može se očekivati i nešto viša stopa rasta, jer se veći dio neusklađenih prihoda redovito odnosi na uplate PDV-a. I dalje se radi o vrlo visokim stopama rasta, imajući u vidu projekcije potrošnje, ali i dominantan značaj prihoda od PDV-a u strukturi prihoda od neizravnih poreza.

Trošarine

Ukupne trošarine

Početak godine obilježen je lošijom naplatom prihoda od trošarina, no oporavak je nastupio već u veljači, dok je u travnju zabilježen enorman rast naplate trošarina od čak 63,7%⁵³. Oscilacije su nastavljene i u naredna četiri mjeseca, ali u blažem obliku. Kumulativna stopa rasta je rasla do travnja, no, pad naplate trošarina u svibnju, te niže stope rasta u narednim mjesecima su je stabilizirale u uskom rasponu od 12% do 14% (Grafikon 13, lijevo „kumulativ“).

Grafikon 13. Mjesečni i kvartalni trendovi u naplati ukupnih trošarina

Izvor: Uprava za neizravno opreživanje BiH, prikaz OMA

Može se zaključiti da se nastavlja trend pozitivnih stopa rasta iz drugog polugodišta 2023., s tim da se mjesečne oscilacije u naplati trošarina odražavaju i na kvartalne trendove. U zadnjih pet kvartala naizmjenice se smjenjuju visoke i umjerene stope rasta (Grafikon 17, desno). U trećem i četvrtom kvartalu 2023. ostvarene su stope rasta od 8,2% i 14,4%, dok su u prvom, drugom i trećem kvartalu 2024. ostvarene stope rasta prihoda od trošarina od 9,8%, 16,3% i 9%, respektivno (Grafikon 13, desno).

Trošarine na duhanske prerađevine

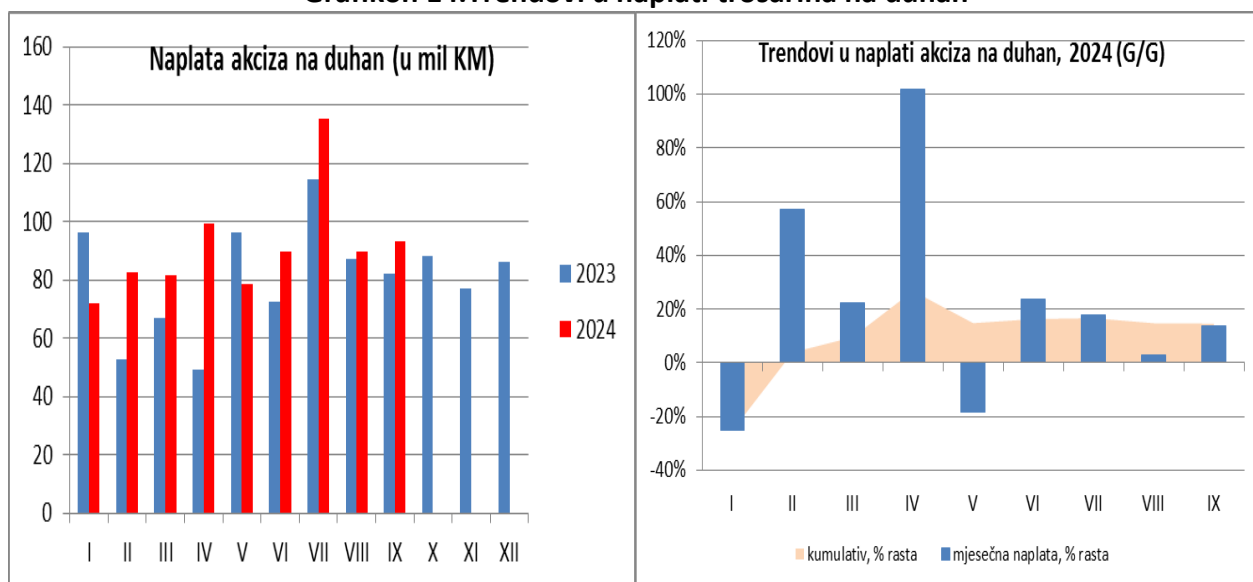
Naplata prihoda od trošarina na duhanske prerađevine je u porastu, u pogledu naplaćenih iznosa, no i dalje sa snažnim mjesečnim oscilacijama. Oscilacije u naplati trošarina na duhanske prerađevine su uobičajene, budući da naplata ovisi o prodajnim politikama dvije multinacionalne duhanske korporacije. Međutim, u 2024. oscilacije u naplati trošarine su dodatno zaoštrene zbog primjene

⁵³ Radi se o bruto naplati, budući da je početkom 2024., jednako kao i koncem 2023., bilo značajnih povrata trošarina u vezi s prelaskom na novi režim plaćanja trošarina na duhanske prerađevine. Budući da se radi o nestandardnim povratima, koji nemaju regularan gotovinski tok, u analizi se koriste podatci o bruto naplati ukupnih trošarina i bruto naplati trošarina na duhanske prerađevine.

novog režima plaćanja trošarina koji je promijenio shemu plaćanja trošarina⁵⁴. U prvih nekoliko mjeseci 2023. (Grafikon 14, „2023“), zbog promjene režima plaćanja je ostvaren gubitak prihoda od trošarina, umanjujući bazu za poređenje naplate trošarina na duhanske prerađevine u 2024. i, posljedično, dovodeći do viših stopa rasta u 2024. Raspon mjesečnih stopa rasta prihoda od trošarina na duhanske prerađevine u prvih pet mjeseci je iznosio čak 127 p.p., od -25,1% u siječnju do +101,8% u travnju 2024. (Grafikon 14, desno). Može se zaključiti da su velike oscilacije mjesečnih stopa rasta u prva četiri mjeseca 2024. u većoj mjeri posljedica efekta baze, a manje naplate trošarina u apsolutnom iznosu. Za razliku od turbulentnih kretanja u većem dijelu godine u kolovozu je stopa rasta prihoda od trošarina na duhanske prerađevine iznosila skromnih 2,9%, a u rujnu nakon ponovnog oporavka naplate 13,6% (Grafikon 14, desno).

Na razini devet mjeseci ostvaren je rast naplate prihoda od trošarina na duhanske prerađevine od 14,6% (Grafikon 14, desno, „kumulativ“). Na prvi pogled bi se moglo zaključiti da se radi o vrlo visokom rastu, koji ima za rezultat i visok suficit prihoda zbog visoke osnovice. Međutim, potrebno je imati u vidu da je 2023. zbog novog režima plaćanja trošarina izgubljen najmanje jedan mjesec naplate. Dodavanjem na osnovicu iz 2023. izgubljene prihode kumulativna stopa rasta naplate trošarina za devet mjeseci iznosi svega 3,1%. Isto tako, na prodaju cigareta i na naplatu trošarina negativno su uticala povećanja maloprodajnih cijena cigareta u dva navrata u razdoblju siječanj – rujan 2024⁵⁵.

Grafikon 14. Trendovi u naplati trošarina na duhan

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

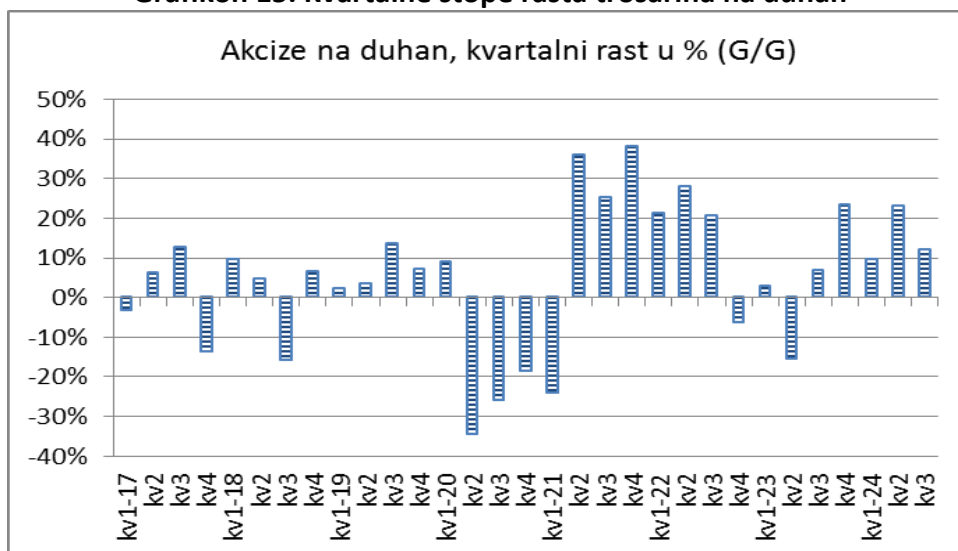
Kvartalni trendovi su pozitivni i stabilni, s visokim stopama rasta. U prvom kvartalu je ostvaren rast od 9,6%, u drugom čak 23%, a u trećem 12,1% (Grafikon 15). Treba imati u vidu da su stope rasta

⁵⁴ Izmjene Zakona o trošarinama („Službeni glasnik BiH“, br. 50/2023).

⁵⁵ Prvo povećanje maloprodajnih cijena jednog dijela brendova cigareta bilo je 19. 2. 2024., a ostalih brendova 1. 3. 2024. Drugo povećanje maloprodajnih cijena jednog dijela brendova cigareta bilo je 1. 7. 2024., a ostalih brendova 15. 7. 2024.

trošarina na duhanske prerađevine u prvom i drugom kvartalu dijelom više zbog efekta baze i gubitka prihoda zbog promjene režima plaćanja u prvim mjesecima 2023.

Grafikon 15. Kvartalne stope rasta trošarina na duhan

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

Usljed promjene načina plaćanja trošarina na duhanske prerađevine u 2023. godini je stvoren vremenski vakuum u naplati trošarina, što je imalo za posljedicu gubitak prihoda od trošarina najmanje u visini jedne prosječne mjesečne naplate. Druga posljedica je strukturalni prekid u seriji podataka o naplaćenim trošarinama. Od 2023. podatci o preuzetim trošarinskim markicama više nisu u potpunosti u korelaciji s naplatom prihoda, jer je pomjeranjem obveze plaćanja trošarina s momenta preuzimanja trošarinskih markica na momenat uvoza nastala diskrepancija između obračunate trošarine na preuzete količine trošarinskih markica i naplaćene trošarine. Iz navedenih razloga, osnovno polazište za projekcije prihoda od trošarina na duhanske prerađevine za 2024. jesu tekući trendovi naplate trošarina na duhanske prerađevine u razdoblju siječanj – rujan 2024., koje karakteriziraju velike oscilacije. Podatci o preuzetim trošarinskim markicama za cigarete i duhan koji će se uvesti u narednom razdoblju ukazuju na rast količina i vrijednosti cigareta i ostalih duhanskih prerađevina, što je pozitivno iz ugla buduće naplate. Imajući u vidu efekat niže osnovice iz 2023., pod pretpostavkom da će se u četvrtom kvartalu nastaviti pozitivni trendovi iz prethodnih mjeseci, u 2024. godini se očekuje rast prihoda trošarina na duhanske prerađevine od 13,7%. Visoka projektirana stopa rasta je posljedica efekta niske baze iz 2024. godine.⁵⁶

Trošarine na derivate nafte i putarina

Projekcije trošarina na derivate nafte ne mogu se odvojiti od projekcija prihoda od putarine, zbog osnovice na koju se obračunavaju, a koju čine derivati nafte. Postoje određene razlike u ostvarenim stopama rasta ove dvije vrste prihoda u proteklom razdoblju, koje su posebice bile izražene u 2023. godini, a one potječu od: 1. različitog obuhvata derivata u osnovicama za obračun trošarina i

⁵⁶ Uključivanjem izgubljenih prihoda od trošarina u baznu 2023. godinu projektirana stopa rasta prihoda od trošarina na duhanske prerađevine bi iznosila 5%.

putarine⁵⁷; 2. oslobođanja plaćanja putarine za rudnike, željeznice i termoelektrane (primjenjivano do 2023. godine, vid. fusnotu br. 17); 3. diferenciranih stopa trošarina na derivate derivata i promjena u strukturi osnovice za trošarine u proteklom razdoblju (prekompozicija strukture osnovice u korist dizel-goriva koje je oporezovano po nižoj stopi trošarine u odnosu na benzin).

Iako je potrošnja derivata nafte cjenovno neelastična, snažne turbulencije cijena u proteklom razdoblju su zajedno s kretanjima relevantnih makroekonomskih indikatora odredile potrošnju derivata nafte na tržištu BiH, a time i prikupljene prihode po osnovi trošarina, putarine i pripadajućeg PDV-a, koji imaju značajan udio u ukupnim prihodima od neizravnih poreza. Čimbenici koji određuju cijene derivata na tržištu BiH su poglavito cijene sirove nafte, trgovačke marže te visine poreznih stopa. Cijene sirove nafte⁵⁸ su bile relativno stabilne u 2019. godini, a kretale su se u rangu od 59,0 do 71,3 dolara po barelu. U razdoblju 2019-2022. godine su zabilježile ogromne fluktuacije, isprva kao rezultat efekata pandemije koronavirusa, a poslije zbog rata u Ukrajini. U travnju 2020. godine cijene sirove nafte su pale na svega 18,4 dolara po barelu, što je najniža vrijednost nakon 1999. godine. Nakon toga je nastupio trend rasta, da bi u lipnju 2022. bila zabilježena maksimalna cijena u promatranom razdoblju u iznosu od visokih 122,7 dolara po barelu. Od srpnja 2022. godine ponovo je nastupio trend pada cijena sirove nafte, a na kraju 2022. godine su iznosile 80,9 dolara po barelu. U odnosu na prethodno razdoblje, u 2023. godini su cijene bile relativno stabilne, a kretale su se u rangu 80,1 do 93,7 dolara po barelu. U prvih devet mjeseci 2024. godine su varirale između 74 (rujan) i 89,9 dolara po barelu (travanj).

Prosječne tjedne cijene dizel-goriva na tržištu BiH, derivata koji ima najviši ponder u ukupnoj potrošnji derivata nafte, također su imale ogromne turbulencije u prethodnom razdoblju. Cijene su bile izrazito niske u 2020, te izrazito visoke u 2022. godini. Nakon zabilježenog maksimuma u tjednu na sredini srpnja 2022. godine od 3,7 KM/l, uslijedio je trend pada tjednih cijena dizel-goriva sve do sredine svibnja 2023. godine kada su iznosile 2,4 KM/l. Nakon toga uslijedilo je razdoblje u kojem nije bilo tako velikih turbulencija. Do kraja analiziranog razdoblja (rujan 2024.) prosječne tjedne cijene dizel-goriva su se kretale u rangu 2,3-2,9 KM/l. Maksimumi prosječnih tjednih cijena dizel-goriva su zabilježeni u tjednu na početku listopada 2023. godine (2,9 KM/l), te u sredini ožujka 2024 (2,8 KM/l). Nakon ožujka 2024. cijene su uglavnom padale sve do kraja rujna 2024. kada su iznosile 2,3 KM/l.

Ako usporedimo tjedne cijene dizel-goriva u 2024. s cijenama iz istog tjedna prethodne godine, može se zaključiti da su one padale do 11. tjedna 2024. godine (sredina ožujka). Prelazak stopa rasta tjednih cijena dizel-goriva u pozitivnu zonu, odnosno „iznad X ose“ Grafikona 16 (desno), nastupio je od 12. tjedna 2024. godine. Zanimljivo je da je u tom tjednu zabilježen maksimum tjednih cijena u 2024. godini, te da je nakon toga nastupio trend pada cijena u 2024. godini, ali je prelazak u pozitivnu zonu rasta u odnosu na prethodnu godinu rezultat trenda pada cijena koji je bio aktualan u istom razdoblju u 2023. godini. Tjedne stope rasta su se zadržale u pozitivnoj zoni do 31. tjedna (kraj srpnja), kada su bile jednake u 2024. u odnosu na 2023. godinu. Nakon toga su, kao rezultat pada cijena u 2024. godini i snažnog rasta u istom razdoblju prethodne godine, uslijedile negativne

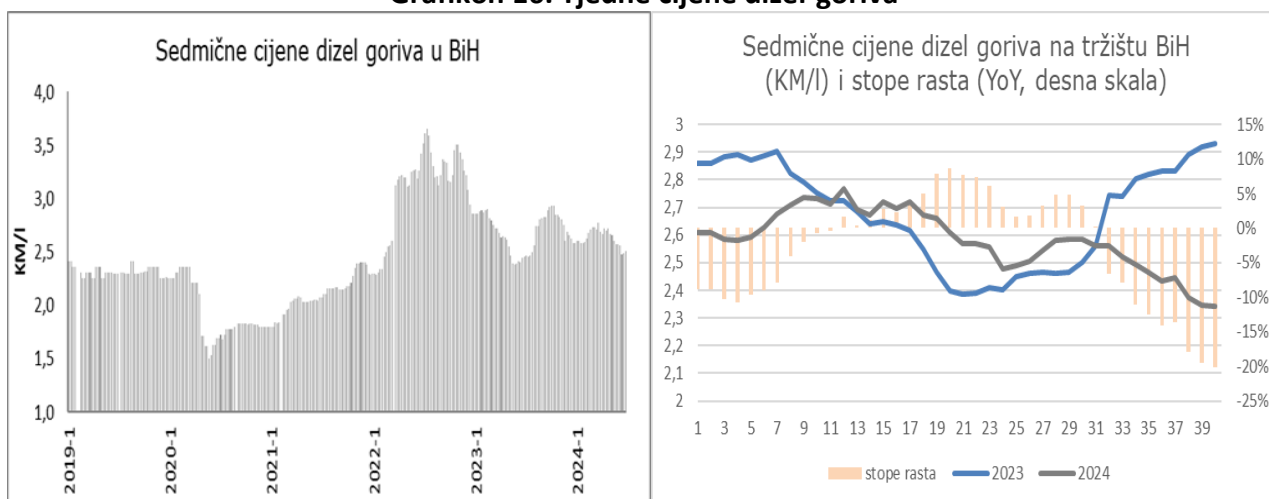
---

⁵⁷ Osnovica za obračun putarine nešto se razlikuje od osnovice za trošarine na derivate nafte iz razloga što ista ne obuhvaća potrošnju kerozina i lož-ulja, a uključuje potrošnju tečnog naftnog plina, te zbog postojanja olakšica, u vidu oslobođanja plaćanja putarine, za rudnike, termoelektrane i željeznice. Međutim, nakon rješenja Vijeća za državnu pomoć BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 49/23 i „Službeni glasnik BiH“, br. 63/23), oslobođanje plaćanja je suspendirano u 2023. godini, osim za željeznice.

⁵⁸ Podatci Američke uprave za energetske informacije, www.eia.gov

stope rasta sedmičnih cijena, i to sve veće stope pada, koja je u posljednjem tjednu rujna iznosila visokih -20% (Grafikon 16, desno).

Grafikon 16. Tjedne cijene dizel-goriva

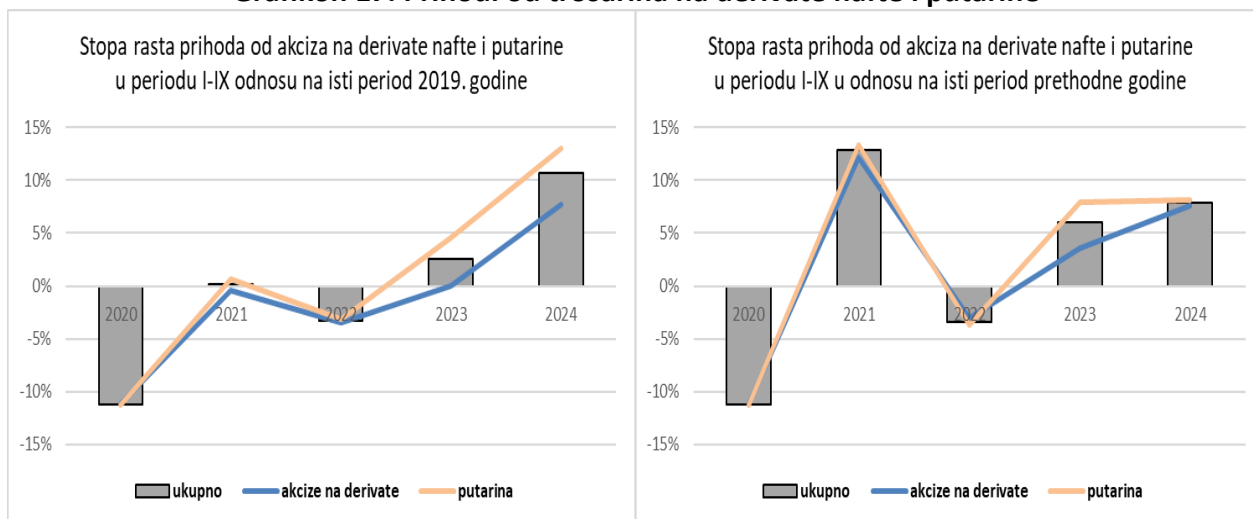
Izvor: Prikaz autora na temelju podataka U.S. Energy Information Administration, www.eia.gov

U prvih devet mjeseci 2024. godine, potrošnja ukupnih derivata nafte⁵⁹ je porasla za 7,7% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, pri čemu je potrošnja dizel-goriva porasla za 8,6%, a potrošnja benzina za 7,7%. U odnosu na isto razdoblje 2019. godine, u razdoblju I.-IX. 2024. godine potrošnja ukupnih derivata nafte bila je viša za 7,9%. Pri tome je potrošnja dizela porasla za 13,4%, a potrošnja benzina opala za 3,7%.

Ukupni prihodi od trošarina na derivate nafte i putarine u razdoblju I.-IX. 2024. godine premašili su prikupljeni iznos iz odgovarajućeg razdoblja pretkrizne, 2019. godine za 10,7%, pri čemu su prihodi od trošarina porasli za 7,7% a od putarine za 13,1% (Grafikon 17, lijevo). S druge strane, ukupni prihodi od trošarina i putarine u razdoblju I.-IX. 2024. godini porasli su za 7,9% u odnosu na isto razdoblje 2023. godine, pri čemu su prihodi od trošarina porasli za 7,6%, a prihodi od putarine porasli za 8,1% (Grafikon 17, desno).

⁵⁹ Pojam „potrošnja derivata“ u ovom prilogu podrazumijeva količine izračunate od strane autora, te uključuju količinu uvezenih derivata nafte i količinu domaćih derivata nafte stavljenih u promet. Posljednja godina u kojoj su domaći derivati stavljeni u promet je 2019, zbog obustave proizvodnje Rafinerije nafte Brod nakon havarije koja se dogodila u listopadu 2018. godine.

Grafikon 17. Prihodi od trošarina na derivate nafte i putarine

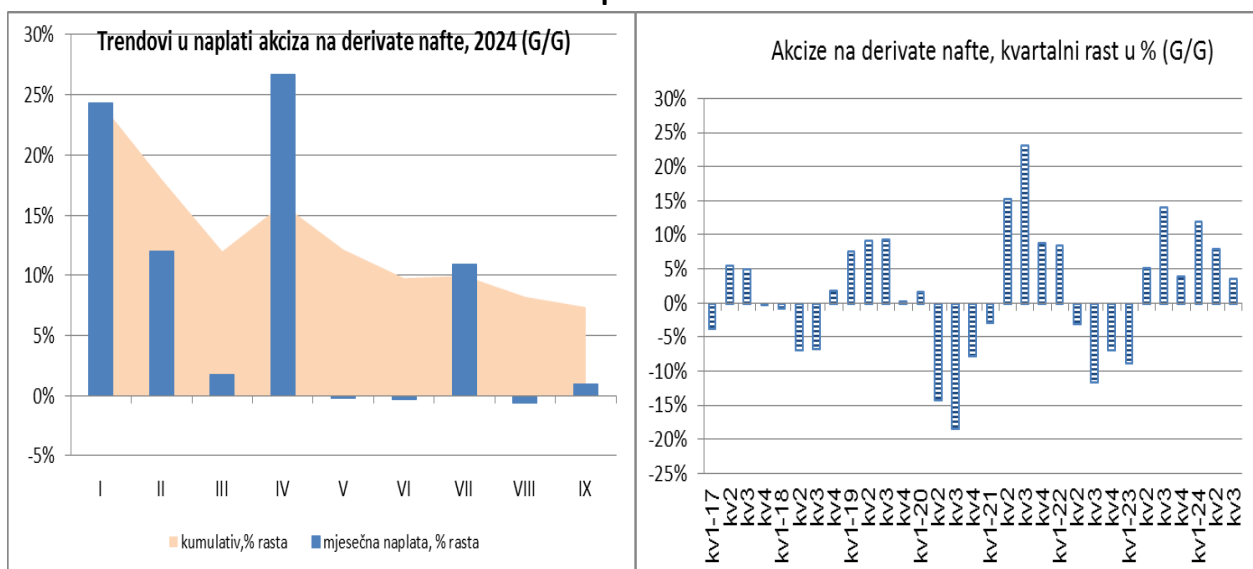
Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

Osnovni razlog većih razlika u stopama rasta prihoda od trošarina i putarine (i njihovog suprotnog predznaka) u razdoblju I.-IX. 2023. u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, kao i u odnosu na isto razdoblje bazne 2019. godine, jeste izostanak oslobađanja plaćanja putarine za rudnike i termoelektrane počevši od 2023. godine.⁶⁰ Isti je razlog većih razlika stopa rasta trošarina na derivate nafte i putarine u razdoblju I.-IX. 2024. godine u odnosu na isto razdoblje 2019. godine (efekat različite osnovice za poređenje), dok su stope rasta trošarina i putarine u razdoblju I.-IX. 2024. u odnosu na isto razdoblje prethodne godine na približno jednakoj razini, zbog izostanaka oslobađanja u obje navedene godine.

Naplata trošarina na derivate nafte bila je u prva četiri mjeseca u pozitivnoj zoni rasta. U siječnju i veljači zabilježene su visoke stope rasta od 24,3% i 12%, respektivno, što je posljedica niske baze iz istog razdoblja 2023. Tada je potrošnja derivata bila niža zbog viših maloprodajnih cijena derivata, a time i niža naplata trošarina. Lošiji trendovi u ožujku, te od svibnja do rujna su u velikoj mjeri umanjili efekte visoke naplate trošarina u prva dva mjeseca 2024. (Grafikon 18, lijevo). Zbog lošijih trendova od maja kumulativna stopa rasta je konstantno u padu, da bi za devet mjeseci pala na 7,6% (Grafikon 18, lijevo, „kumulativ“).

⁶⁰ Vid. Rješenje Vijeća za državnu pomoć BiH, „Službeni glasnik BiH“, br. 49/23

Grafikon 18. Trendovi u naplati trošarina na derivate nafte

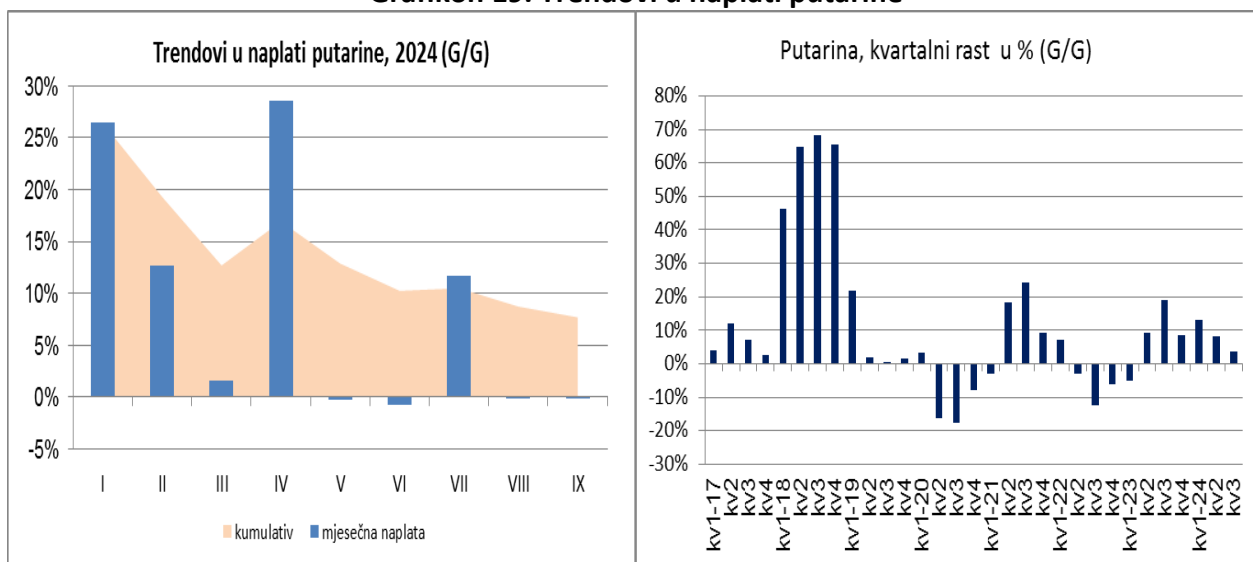

Izvor: Uprava za neizravno opreživanje BiH, prikaz OMA

Kumulativna stopa rasta od 7,6% je značajno iznad projekcija potrošnje i donekle „zamagljuje“ silazni trend naplate trošarina na derivate nafte. Da je to tako pokazuju kvartalne usporedbe. U prvom kvartalu 2024. je zabilježen rast prihoda od trošarina na derivate nafte od visokih 12%, u drugom kvartalu 2024. stopa rasta je iznosila 7,9%, a u trećem tek 3,6% (Grafikon 18, desno).

Naplata prihoda od putarine prati naplatu trošarina na derivate nafte, sa sličnom dinamikom naplate, koja uključuje snažne oscilacije (Grafikon 19, lijevo).

Grafikon 19. Trendovi u naplati putarine

Izvor: Uprava za neizravno opreživanje BiH, prikaz OMA

Imajući u vidu sužavanje⁶¹ opsega oslobođanja od plaćanja putarine, razlike između stopa rasta trošarina na derivate nafte i putarine su sve manje. Slično trendovima u naplati trošarina na derivate nafte u razdoblju svibanj – rujan 2024. pozitivna stopa rasta je ostvarena samo u srpnju, a u preostala četiri mjeseca razdoblja naplata je bila na razini naplate iz istih mjeseci 2023.

Lošija kretanja u posljednjih pet mjeseci su dovela do smanjenja neto kumulativne stope rasta na 7,8% (Grafikon 19, lijevo, „kumulativ“).

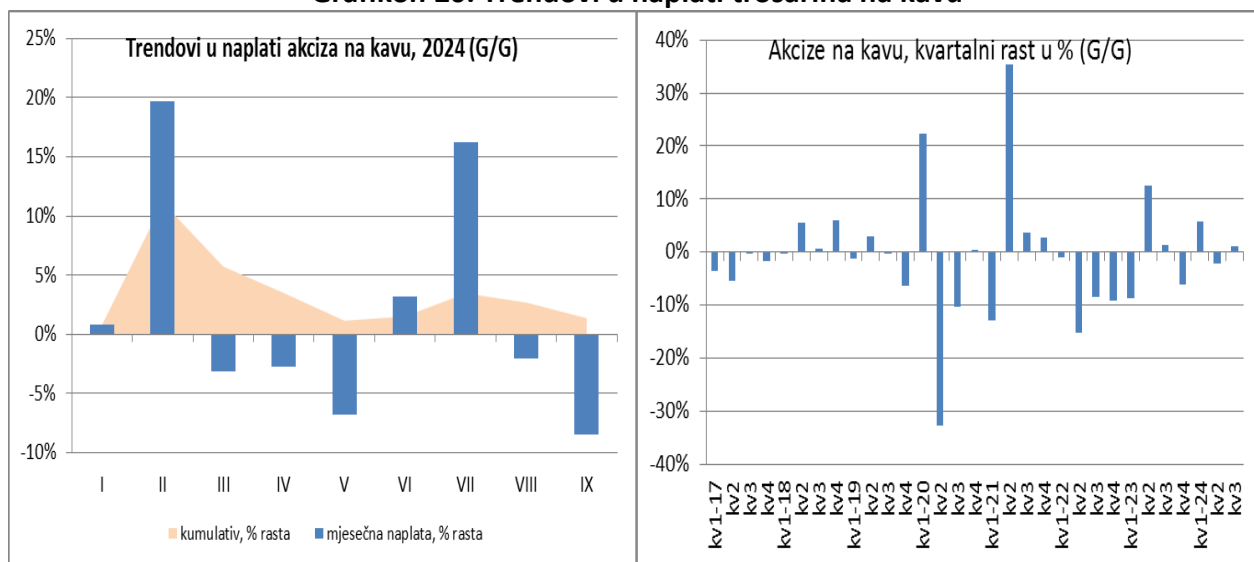
Silazni trend rasta prihoda od putarine se najbolje može uočiti na temelju kvartalnih stopa rasta. Najviša stopa rasta prihoda od putarine od 13,1% je ostvarena u prvom kvartalu 2024. godine, u drugom kvartalu je stopa rasta iznosila 8,2%, a u trećem 3,7% (Grafikon 19, desno).

Projektirani iznos neto naplate putarine u 2024. godini iznosi 729,5 mil KM, što je za 7,7% više nego u prethodnoj godini. Sukladno rješenjima Vijeća za državnu pomoć, projekcije prihoda od putarine podrazumijevaju naplatu putarine za sve obveznike, osim za željeznice.

Trošarine na kavu

Oscilacije u naplati su zabilježene i kod trošarina na kavu. Tijekom razdoblja siječanj – rujan 2024. u pet mjeseci je ostvaren pad prihoda od trošarina na kavu, a pogotovo je to izraženo u rujnu, kada je naplaćeno 8,5% manje prihoda od trošarina nego u istom mjesecu 2023. S druge strane, pozitivne stope rasta su zabilježene u četiri mjeseca, s maksimumom u veljači (Grafikon 20, lijevo), što je, i pored negativnih trendova u posljednja dva mjeseca, bilo dovoljno da se ostvari pozitivna kumulativna stopa rasta od 1,4% (Grafikon 20, lijevo, „kumulativ“).

Grafikon 20. Trendovi u naplati trošarina na kavu

Izvor: Uprava za neizravno oprezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

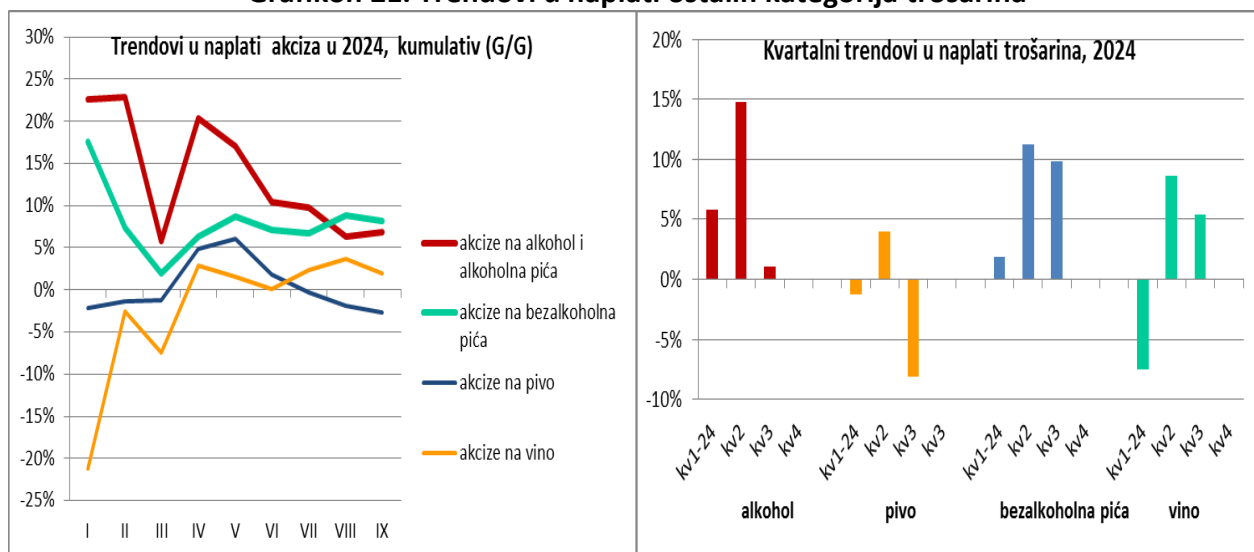
⁶¹ U skladu s odlukama Vijeća za državnu pomoć suspendirana su oslobođanja plaćanja putarine za rudnike i termoelektrane, tako da je opseg oslobođanja sveden samo na dva obveznika, entitetske željeznice.

Kvartalne usporedbe ipak ukazuju na zaključak da je najlošija naplata trošarina na kavu bila u drugom kvartalu 2024. kada je zabilježen pad od 2,1%. Loša naplata trošarina na kavu u kolovozu i rujnu nije mogla neutralizirati visoki rast prihoda od trošarina u srpnju, tako da je u trećem kvartalu ostvarena pozitivna stopa rasta trošarina na kavu od 1,1% (Grafikon 20, desno).

Trošarine na pivo, vino, alkohol, alkoholna i bezalkoholna pića

Oscilatorni trendovi u naplati tijekom 2024. godine su zabilježni i kod trošarina na pivo, vino, alkohol, alkoholna i bezalkoholna pića. U prvih nekoliko mjeseci ostvaren je rast prihoda od trošarina na alkohol, alkoholna i bezalkoholna pića, dok je naplata trošarina na pivo i vino bila manja nego u istom razdoblju 2023. U narednim mjesecima naplata trošarina na pivo je izašla iz negativne u pozitivnu zonu rasta, ali je od srpnja ponovno u negativnoj zoni rasta. Naplata trošarina na ostale proizvode iz grupacije je stabilna s pozitivnim kumulativnim stopama rasta na kraju razdoblja siječanj - rujna 2024. (Grafikon 21, lijevo).

Grafikon 21. Trendovi u naplati ostalih kategorija trošarina

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

Kvartalne usporedbe pokazuju snažno usporavanje naplate trošarina na alkohol te veliki pad naplate trošarina na pivo u trećem kvartalu. S druge strane, kvartalne stope rasta prihoda od trošarina na bezalkoholna pića i vino ukazuju na stabilne pozitivne trendove (Grafikon 21, desno).

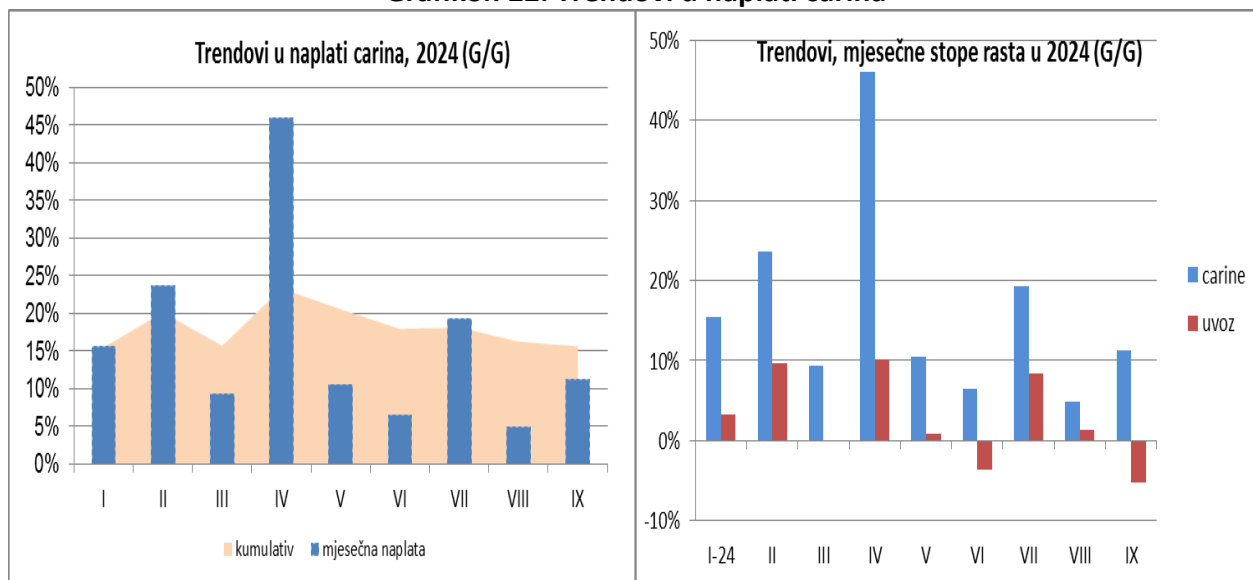
Prihodi od ostalih kategorija trošarina (alkohol i alkoholna pića, pivo, vino, bezalkoholna pića i kava) nemaju značajan udio u ukupnim prihodima od trošarina.⁶² Projektirani su u skladu s tekućim trendovima naplate, povijesnom sezonskom shemom te projekcijama relevantnih makroekonomskih pokazatelja.

Carine

⁶² Bruto prihodi od svih pobrojanih vrsta trošarina imali su udio svega 9,2% u bruto prihodima od trošarina u 2023. godini.

Naplata prihoda od carina je u kontinuitetu u pozitivnoj zoni rasta, s maksimalnom mjesečnom stopom rasta od 45,9% koja je ostvarena u travnju (Grafikon 22, lijevo). U narednim mjesecima ostvarene su umjerenije stope rasta, a stopa od 6%, koja je zabilježena u lipnju, predstavlja najnižu mjesečnu stopu rasta u 2024. U rujnu su prihodi od carina rasli po stopi od 11,2%, no, to nije moglo zaustaviti silazni trend kumulativne stope rasta, koja je s maksimalnih 23,3% u travnju pala na 15,6% za devet mjeseci (Grafikon 22, lijevo, „kumulativ“).

Grafikon 22. Trendovi u naplati carina

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

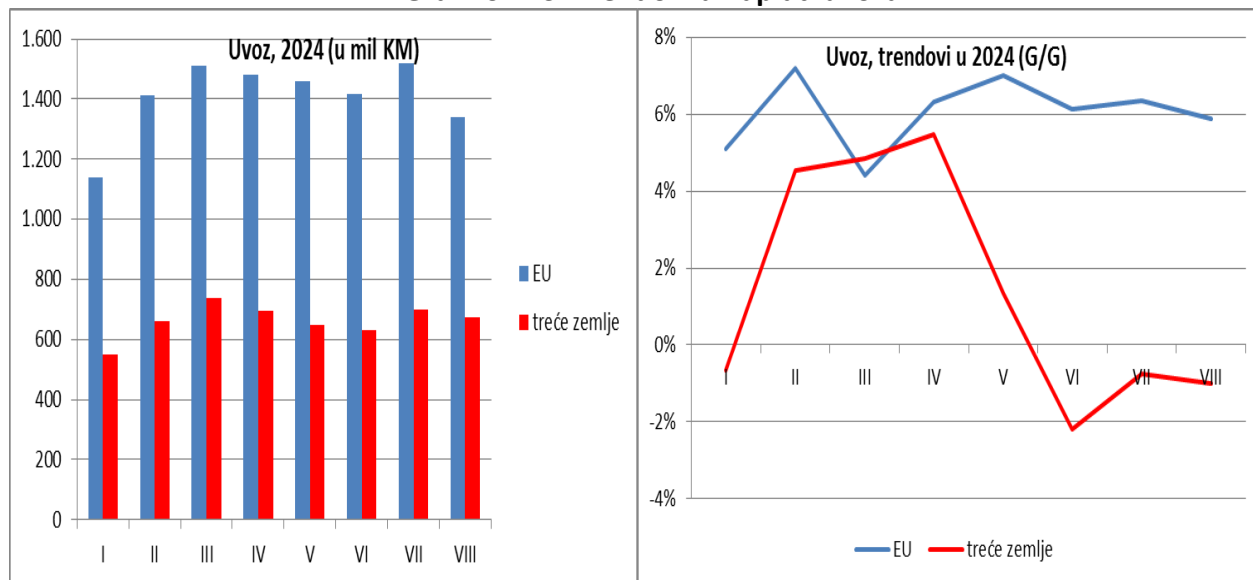
Rast prihoda od carina bi trebao biti u korelaciji s rastom uvoza jer je najveći dio prihoda od carina *ad valorem*, odnosno obračunava se kao postotak od osnovice. Razlike između stopa rasta uvoza i prihoda od carina su moguće jer ovisi o strukturi osnovice koju, u svrhu analize, čine dvije kategorije roba - robe koje su u režimu carina i ostala roba na koju se ne plaćaju carine, odnosno o kretanju uvoza svake od navedenih kategorija. Međutim, usporedba stopa rasta prihoda od carina i statističkih⁶³ podataka o kretanju uvoza za devet mjeseci 2024. ukazuje na neuobičajeno veliku diskrepanciju u korist rasta prihoda od carina, pogotovo u travnju (Grafikon 22, desno). Druga situacija se odnosi na lipanj i rujanj kada je zabilježen pad uvoza i rast prihoda od carina.

Budući da je u svim mjesecima stopa rasta carina veća od stope rasta uvoza, može se zaključiti da je u strukturi uvoza roba ostvaren brži rast uvoza roba na koje se plaćaju carine. Pod režimom carina je dio roba iz EU u uvoz roba iz trećih zemalja. Vrijednost uvoza prvih mjeseci u godini tradicionalno je najniža, no prikaz kretanja uvoza po glavnim grupacijama zemalja relevantnih za naplatu prihoda od carina pokazuje rast uvoza iz EU i iz trećih zemalja, izraženo u apsolutnim iznosima u prva tri mjeseca, te opadajući trend naplate u drugom kvartalu. Međutim, u srpnju je ponovo povećan uvoz

⁶³ Izvor: Agencija za statistiku BiH za razdoblje siječanj – kolovoz 2024. i Uprava za neizravno oporezivanje za rujanj 2024.

do razine iz ožujka, no u kolovozu je uvoz iz EU bio značajno niži u odnosu na većinu mjeseci u 2024. (Grafikon 23, lijevo). Usporedba s uvozom u 2023. godini ukazuje na snažno osciliranje kumulativne stope rasta uvoza iz trećih zemalja, dok su trendovi kod uvoza iz EU stabilniji, ali ipak s blagim padom. Za osam mjeseci 2024. uvoz iz EU porastao za 5,9%, dok je uvoz iz trećih zemalja manji za 1% u odnosu na isto razdoblje 2023. (Grafikon 23, desno).

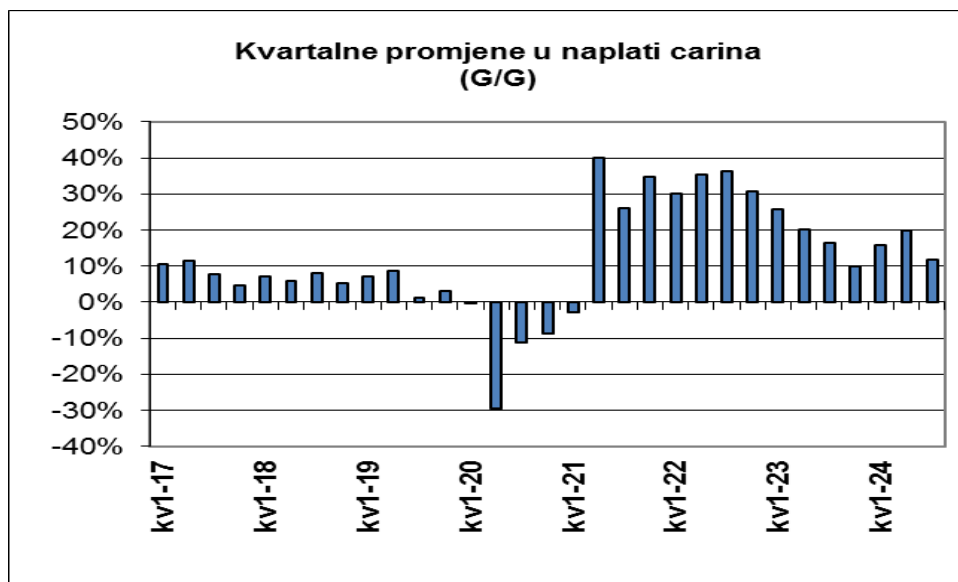
Grafikon 23. Trendovi u naplati uvoza

Izvor: Agencija za statistiku BiH za razdoblje siječanj – kolovoz 2024. i Uprava za neizravno oporezivanje za rujanj 2024.; izračun i prikaz OMA

Pregled kvartalnih trendova u naplati prihoda od carina ukazuje na oporavak naplate prihoda, tako da je u prvom kvartalu 2024. zabilježen rast od 15,7%, a u drugom čak 19,8%. Usporavanje naplate prihoda od carina u posljednja tri mjeseca odrazilo se i na kvartalnu stopu rasta koja je u trećem kvartalu 2024. iznosila 11,6% (Grafikon 24).

Grafikon 24. Kvartalne promjene u naplati carina

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

Prema podacima UNO, u razdoblju I.-IX. 2024. godine ostvarena je stopa rasta uvoza od 2,6% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Prema projekcijama DEP-a, na razini godine će biti ostvarena nešto viša stopa rasta uvoza od 3,5%. Imajući u vidu trendove naplate prihoda od carina, kretanje uvoza i projekcije DEP-a, za 2024. godinu se projektira neto naplata carina u iznosu od 574,9 mil. KM, što je za 13,5% više od naplate u prethodnoj godini.

Projekcije prihoda od neizravnih poreza 2024-2027 (osnovni scenarij)

Projekcije prihoda za razdoblje 2024.-2027. dostupne su u Tablici 3. Kako bi se osigurala usporedba projektiranih i naplaćenih prihoda od neizravnih poreza, projekcije prihoda od neizravnih poreza prikazane su na gotovinskoj osnovi u skladu s izvješćima UNO o naplati po vrstama prihoda.

U Tablici 4. su prikazane projekcije prihoda u % BDP-a.

Tablica 3. Osnovni scenarij projekcija prihoda od neizravnih poreza (2024-2027), listopad 2024. g

Vrsta prihoda (neto)	u mil. KM						Projektirana stopa rasta			
	Izvršenje	Projekcija					2024	2025	2026	2027
	2023	2024	2025	2026	2027					
PDV	5.586,6	6.204,1	6.444,3	6.698,0	6.964,0		11,1%	3,9%	3,9%	4,0%
Trošarine	1.604,0	1.807,5	1.886,3	1.969,4	2.057,3		12,7%	4,4%	4,4%	4,5%
Carine	506,7	574,9	600,8	634,4	672,5		13,5%	4,5%	5,6%	6,0%
Putarina	677,7	729,5	749,9	773,2	798,7		7,7%	2,8%	3,1%	3,3%
Ostalo	59,5	49,7	51,7	51,7	51,7		-16,5%	4,0%	0,0%	0,0%
UKUPNO	8.434,5	9.365,8	9.733,0	10.126,7	10.544,2		11,0%	3,9%	4,0%	4,1%
Namjenska putarina *)	-423,5	-455,9	-468,7	-483,2	-499,2		7,7%	2,8%	3,1%	3,3%
SREDSTVA ZA RASPODJELU	8.011,0	8.909,8	9.264,3	9.643,5	10.045,0		11,2%	4,0%	4,1%	4,2%

Napomena:

*) Namjenska putarina je do 1.2.2018. iznosila 0,10 KM/litar derivata nafte, namijenjena u cijelosti za izgradnju autocesta, a od 1.2.2018. 0,25 KM/litar derivata nafte, za izgradnju autocesta (0,20 KM/litri) i izgradnju i rekonstrukciju ostalih cesta (0,05 KM/litri).

Kategorija „Ostalo“ uključuje ostale prihode koji se prikupljaju na JR UNO (prihodi od terminala, zakupnina i sl.) te neusklađene prihode (prihodi koji ostanu neusklađeni nakon konačnog usklađivanja naplate prihoda s prijavama i deklaracijama u IT sistemu UNO), netirane s ostalim povratima koji nisu izravno vezani za vrste prihoda.

Tablica 4. Osnovni scenarij projekcija prihoda od neizravnih poreza u % BDP-a, listopad 2024. g.

Vrsta prihoda (neto)	u % BDP-a				
	Izvršenje	Projekcija			
	2023	2024	2025	2026	2027
PDV	11,0%	11,6%	11,5%	11,3%	11,2%
Trošarine	3,1%	3,4%	3,4%	3,3%	3,3%
Carine	1,0%	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%
Putarina	1,3%	1,4%	1,3%	1,3%	1,3%
Ostalo	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
UKUPNO	16,6%	17,5%	17,3%	17,1%	16,9%
Namjenska putarina	-0,8%	-0,9%	-0,8%	-0,8%	-0,8%
SREDSTVA ZA RASPODJELU	15,7%	16,6%	16,5%	16,3%	16,1%

Izvor podataka za BDP: BHAS, Bruto domaći proizvod za BiH 2023 rashodni pristup - prvi rezultati; 30. 9. 2024. godine;
DEP, Makroekonomske projekcije, rujan 2024

Projekcije za 2024. godinu

Prilikom izrade projekcija prihoda za 2024. godinu ne može se osloniti na sezonske sheme naplate prihoda iz posljednjih nekoliko godina, zbog turbulencija na globalnoj razini koje su se prelile u BiH. Dinamika naplate prihoda u 2020. i 2021. godini izašla je iz ranijih shema zbog efekata koronavirusa. Mjesečna dinamika neto prihoda od neizravnih poreza u 2020. godini je potpuno odudarala od tzv. *pre-COVID-19* sezonske sheme. Iako se nekim dijelom vratila na stari šablon, naplata u 2021. godini je također poprilično odudarala. U 2021. je raspon mjesečnih stopa rasta neto prihoda od neizravnih poreza bio još viši nego u 2020. godini, što je rezultat: (1) poremećaja sezonske sheme u baznoj 2020. godini, i (2) karakteristika sezonske sheme u 2021. godini. Usprkos poremećajima na globalnom planu, turbulencijama na tržištu naftnih derivata i snažnom rastu cijena, u 2022. se raspon mjesečnih stopa rasta neto prihoda od neizravnih poreza smanjio u odnosu na prethodne dvije godine. Mjesečne stope rasta neto prihoda od neizravnih poreza bile pozitivne tijekom cijele godine, dok se dinamika prihoda poprilično vratila na *pre-COVID-19* sezonsku shemu. To osobito važi za prihode od PDV-a, trošarine na alkohol, pivo i bezalkoholna pića, dok su prihodi od trošarina na derivate nafte i putarina, očekivano, i u 2022. godini poprilično odstupali od stare sezonske sheme. Prihodi od trošarina na duhan i kavu nikad nisu ni imali izraženu sezonsku komponentu. U 2023. godini su tijekom cijele godine mjesečne stope rasta neto prihoda od neizravnih poreza bile pozitivne (0,9% do 19,4%). Ipak, za analizu naplate prihoda u prvom kvartalu 2024. i izradu projekcija bitno je naglasiti da je osnovica za usporedbu za prvih pet mjeseci znatno niža nego u ostalim mjesecima 2023. godine zbog utjecaja sljedećih čimbenika u navedenom razdoblju:

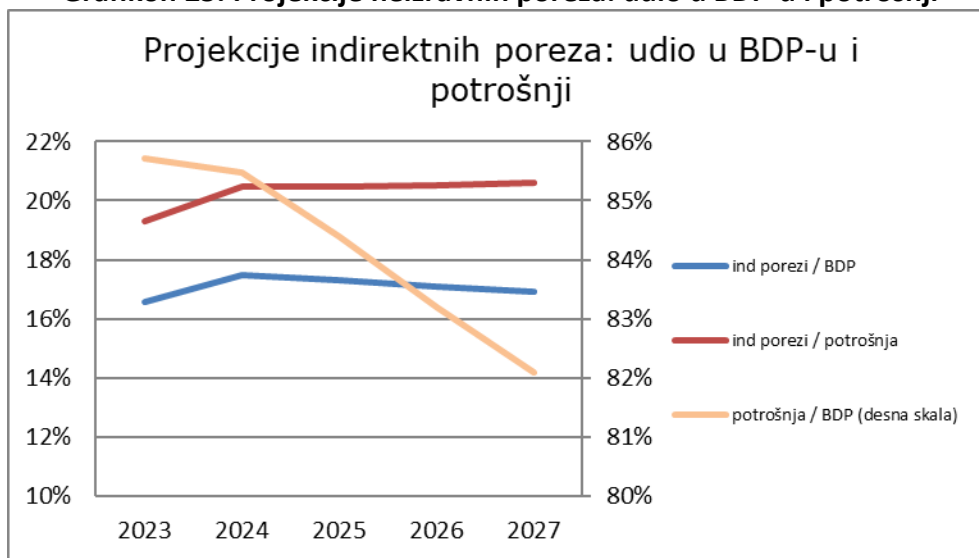
- rata u Ukrajini, koji je imao za posljedicu destabilizaciju tržišta energenata, sirovina i ostalih roba, što se, očekivano, prelilo i na tržište BiH uzrokujući pad potrošnje energenata i, posljedično, nižu naplatu trošarina i putarine u 2022. i 2023.;
- visokih povrata PDV-a, koji su se stabilizirali i počeli smanjivati tek u drugom polugodištu 2023.;
- prelaska na novi režim plaćanja trošarina na duhanske prerađevine, koji se odvijao u nekoliko mjeseci zbog potrebnih tehničkih priprema, a puni negativni efekat na naplatu prihoda se ispoljio u prvih nekoliko mjeseci 2023, smanjujući osnovicu za usporedbu u 2024.

Projekcije prihoda od neizravnih poreza za razdoblje 2025-2027

Projektirane stope rasta neto prihoda od neizravnih poreza za 2025., 2026. i 2027. godinu iznose 3,9%, 4% i 4,1% respektivno. Projekcija prihoda u navedenom razdoblju utemeljena je na projektiranim relevantnim makroekonomskim pokazateljima, povijesnoj sezonskoj shemi naplate i projekcijama pojedinih kategorija prihoda za 2024. godinu.

Za razliku od projektiranog pada neizravnih poreza u BDP-u u razdoblju 2024-2027 (Tablica 4, Grafikon 8), projektirani udio prihoda od neizravnih poreza (OMA) u potrošnji (DEP) u navedenom razdoblju sasvim blago raste od 20,5% u 2024. do 20,6% u 2027. godini. Pad projektiranog udjela neizravnih poreza u BDP-u u razdoblju 2024-2027 kumulativni je rezultat blagog rasta neizravnih poreza u potrošnji te pada projektiranog udjela potrošnje u BDP-u (Grafikon 25).

Grafikon 25. Projekcije neizravnih poreza: udio u BDP-u i potrošnji

Izvor: Podatci UNO i projekcije OMA

Okvir 1: Projekcije prihoda od neizravnih poreza

	2023	2024	2025	2026	2027
Projekcije, KM	8.434,5	9.365,8	9.733,0	10.126,7	10.544,2
Projekcije, % rasta		11,0%	3,9%	4,0%	4,1%
Projekcije, % BDP	16,6%	17,5%	17,3%	17,1%	16,9%

U prvih devet mjeseci 2024. godine ostvarena je stopa rasta neto prihoda od neizravnih poreza od 11,8% u odnosu na isto razdoblje 2023. godine. Prema projekcijama DEP-a, očekuje se nominalni rast BDP-a od 5,1% u 2024. godini, te rast privatne potrošnje od 4,7%. Projektirana stopa inflacije iznosi 2%⁶⁴. Imajući u vidu da stopa rasta prihoda u prva tri kvartala 2024. godine dijelom proizlazi iz specifičnosti u statističkoj osnovici za usporedbu, **projektirana stopa rasta prihoda od neizravnih poreza za 2024. godinu** je blago niža od devetomjesečne stope rasta prihoda i **iznosi 11%**.

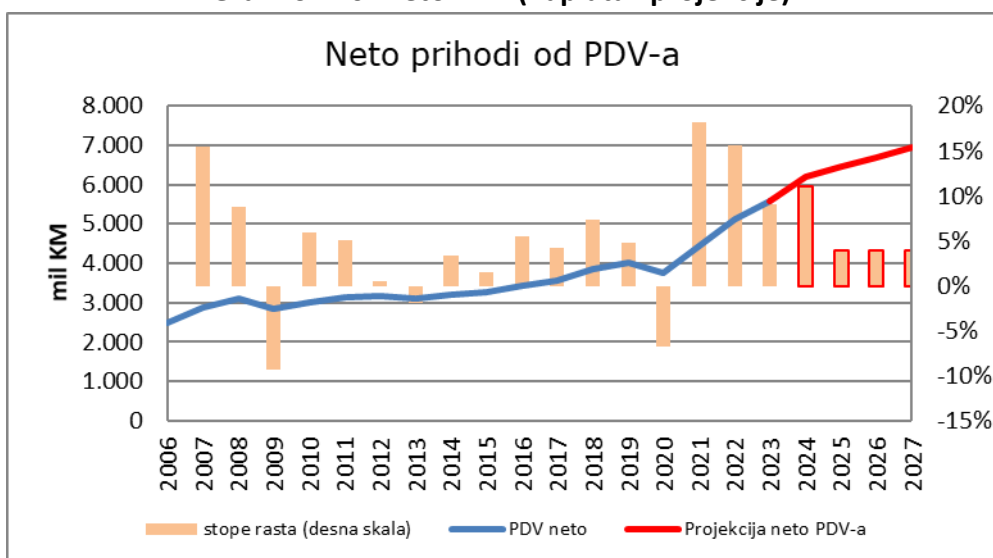
⁶⁴ Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena, DEP, rujun 2024

Projekcije prihoda od PDV-a za razdoblje 2025-2027

Prihodi od PDV-a predstavljaju najveći generator godišnjeg apsolutnog rasta ukupnih prihoda od neizravnih poreza u razdoblju 2025-2027⁶⁵. Prihodi od PDV-a u navedenom razdoblju projektirani su u skladu s dugoročnim trendovima naplate, povijesnom sezonskom shemom te projekcijama relevantnih makroekonomskih pokazatelja.

Analiza trendova naplate ukazuje na dugogodišnji rast prihoda od PDV-a. U godini uvođenja PDV-a (2006) naplaćeno je 2.483,8 mil KM neto prihoda od PDV-a. U svim narednim godinama, izuzev 2009. i 2020. godine⁶⁶, zabilježen je rast ovih prihoda. Visoke stope rasta bile su osobito izražene u godini nakon uvođenja PDV-a (2007), te u godinama koje su uslijedile nakon godine izbijanja pandemije koronavirusa (2021 i 2022). Konačno, u 2023. godini je naplaćeno za 3.102,8 milijun KM više neto prihoda od PDV-a nego u 2006. godini, što predstavlja rast od visokih 124,9%. Nakon projektirane stope rasta od 11,1% u 2024. godini, u narednim godinama planirane su stabilne stope rasta u skladu s projektiranim stopama rasta potrošnje (Grafikon 26 i Okvir 2).

Grafikon 26. Neto PDV (naplata i projekcije)

Izvor: Podatci UNO i projekcije OMA

Okvir 2: Projekcije prihoda od PDV-a

	2023	2024	2025	2026	2027
Projekcije, KM	5.586,6	6.204,1	6.444,3	6.698,0	6.964,0
Projekcije, % rasta		11,1%	3,9%	3,9%	4,0%
Projekcije, % BDP	11,0%	11,6%	11,5%	11,3%	11,2%

Projektirani iznos neto prihoda od PDV-a u 2024. godini iznosi 6.204.1 mil KM, što je za 11,1% više od ostvarenja u 2023. godini (Grafikon 26). Projekcija je utemeljena na povijesnoj sezonskoj shemi naplate pojedinih kategorija PDV-a (koja ne uključuje godine sa specifičnostima), te kretanjima i projekcijama makroekonomskih pokazatelja.

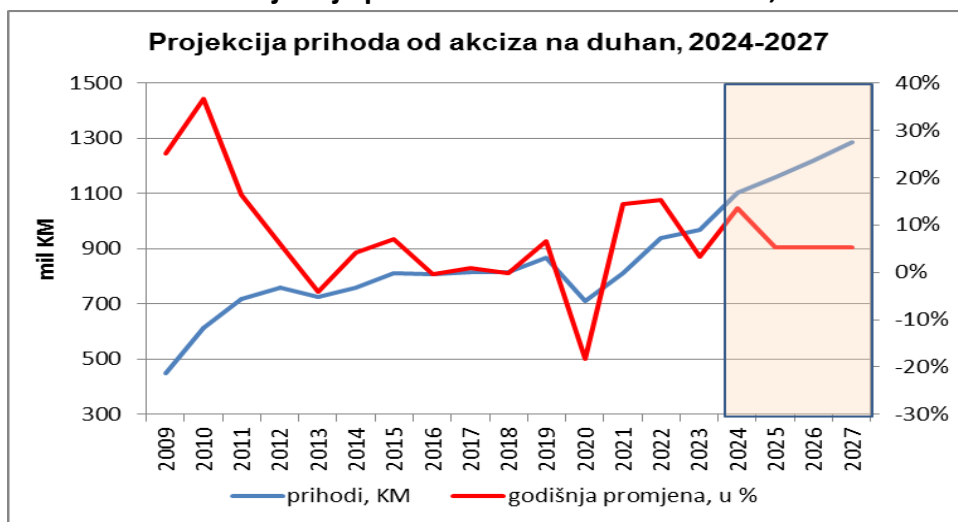
⁶⁵ Više od 66% apsolutnog rasta prihoda u svim godinama odnosi se na prihode od PDV-a.

⁶⁶ Godine u kojima su bili izraženi efekti globalne finansijske krize (2009) i pojave pandemije koronavirusa (2020)

Projekcije trošarina na duhanske proizvode za razdoblje 2025-2027

Važan čimbenik ostvarenja projekcija naplate trošarina jeste nepromijenjena trošarinska politika i kontinuirana borba protiv crnog tržišta cigareta i duhana u BiH. U naredne tri godine očekuje se stabiliziranje političke situacije u svijetu i stabilizacija robnih berzi i cijena na svjetskom tržištu, oporavak i rast ekonomije, dohotka i potrošnje u skladu s makroekonomskim projekcijama. Isto tako, očekuje se da će se stabilizirati dinamika uvoza cigareta i plaćanja trošarina po novom režimu. Rast tržišta duhanskih prerađevina bi trebao pratiti makroekonomske projekcije BDP-a i potrošnje, što bi, uz rast prosječne ponderirane cijene cigareta u skladu s projekcijama inflacije, trebalo dovesti do daljnjeg rasta vrijednosti prometa cigareta i oporezovanih količina cigareta. Pod navedenim pretpostavkama u 2025., 2026., i 2027. može se očekivati rast prihoda od trošarina na duhanske prerađevine od 5,2%, 5,4% i 5,3% (Grafikon 27).

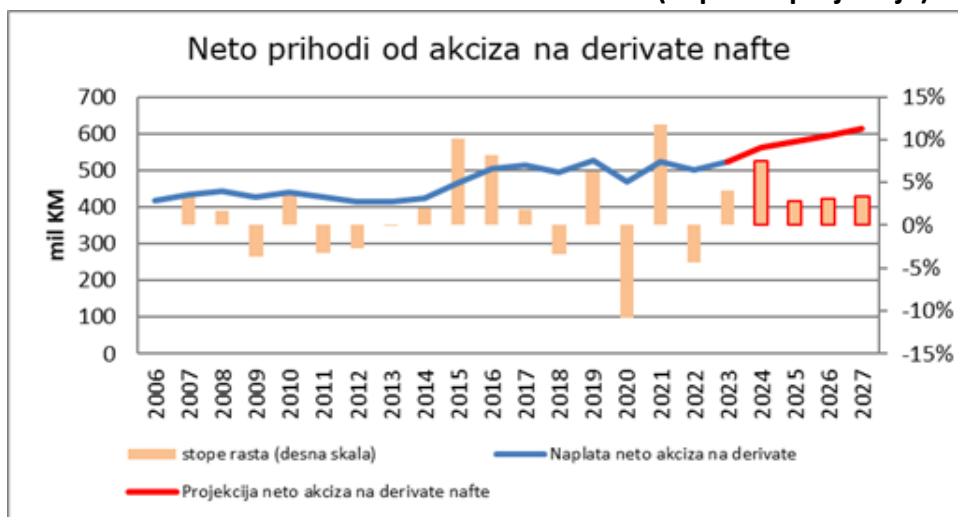
Grafikon 27. Projekcija prihoda od trošarina na duhan, 2024-2027

Projekcije trošarina na derivate nafte i putarine za razdoblje 2025.-2027.

Projekcije trošarina na derivate nafte za razdoblje 2025.-2027. prate projekcije relevantnih makroekonomskih pokazatelja (Grafikon 28). U 2025., 2026. i 2027. godini planirane su stabilne stope rasta prihoda od trošarina na derivate nafte po stopama 2,8%, 3,1% i 3,3%, respektivno.

Grafikon 28. Neto trošarine na derivate nafte (naplata i projekcije)

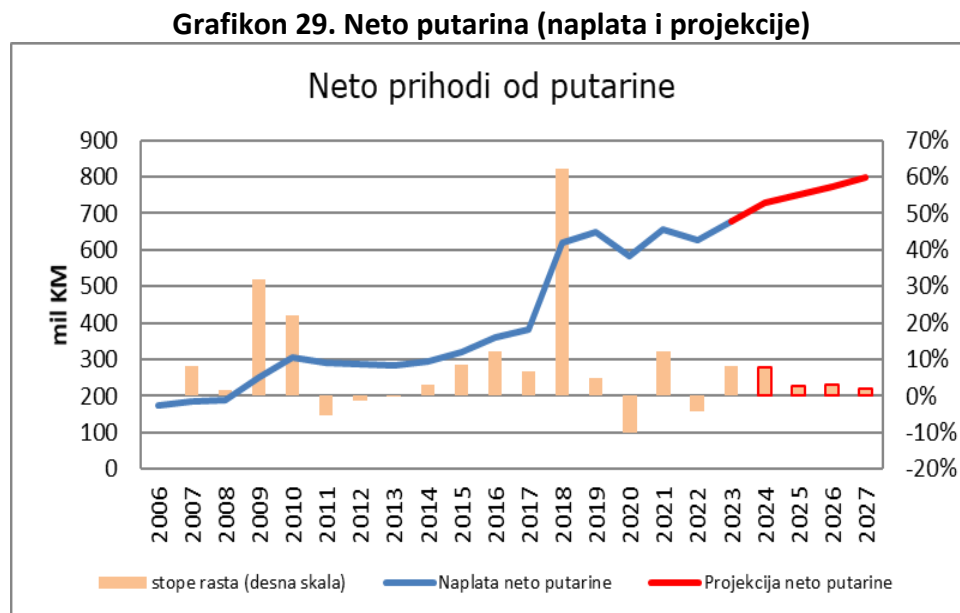
Izvor: Podatci UNO i projekcije OMA

Na dugoročnu dinamiku prihoda od putarine su najviše uticale izmjene stopa oporezivanja. Do 2009. godine, udio prihoda od putarine nije bilo značajno u prihodima od neizravnih poreza. S rastom stope namjenske putarine na sredini 2009. godine, prihodi od putarine imaju značajniji udio u neizravnim porezima. Promatrano u apsolutnim iznosima, u razdoblju 2009.-2014. neto prihodi od putarine su se kretali u rasponu 250,2-307 mil. KM (Grafikon 26). S padom cijena nafte na svjetskom tržištu i cijena derivata nafte na tržištu BiH, u 2015. godini rastu prihodi od putarine. U razdoblju 2015.-2017., neto prihodi od putarine su se kretali u rasponu 320,5-382,7 mil. KM. U veljači 2018. godine ponovo dolazi do rasta stope namjenske putarine, a neto prihodi od putarine bilježe nagli skok naplate. U razdoblju 2018.-2023. kretali su se u rasponu 584-677,8 mil. KM, a značajno kolebanje u ovom razdoblju posljedica je restriktivnih mjera u borbi protiv koronavirusa, rata u Ukrajini i posljedičnih ogromnih razlika u cijenama nafte na svjetskom tržištu i derivata nafte na tržištu BiH.

Projekcije putarine prate projekcije relevantnih makroekonomskih pokazatelja (Grafikon 29, Okvir 3). Imajući u vidu rješenja Vijeća za državnu pomoć BiH, projekcije prihoda od putarine podrazumijevaju naplatu putarine za sve obveznike, osim za željeznice.

Okvir 3: Projekcije prihoda od putarine

	2023	2024	2025	2026	2027
Projekcije, KM	677,7	729,5	749,9	773,2	798,7
Projekcije, % rasta		7,7%	2,8%	3,1%	3,3%
Projekcije, % BDP	1,3%	1,4%	1,3%	1,3%	1,3%

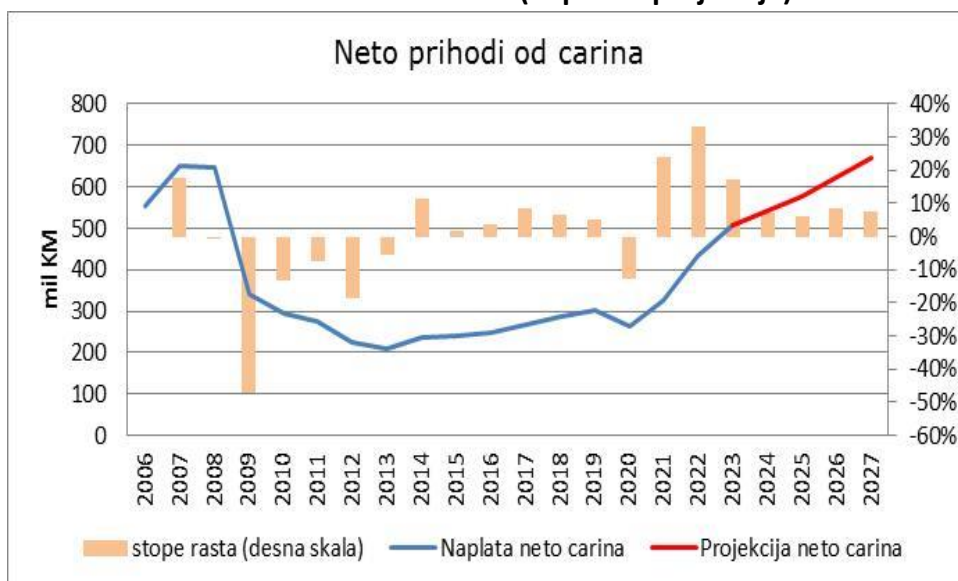
Izvor: Podatci UNO i projekcije OMA

Projekcije prihoda od carina za razdoblje 2025-2027

Liberalizacija vanjske trgovine dovela je do snažnog pada prihoda od carina. Sa 650,4 mil. KM u 2007. godini, neto prihodi od carina pali su na svega 211 mil. KM u 2013. godini. Od 2014. godine zabilježen je šestogodišnji trend blagog rasta ovih prihoda, dosežući razinu od 300,6 mil. KM u 2019. godini. U 2020. godini, s pandemijom koronavirusa, neto prihodi od carina su ponovo pali na 262,2 mil. KM, dok su u razdoblju 2021.-2023. zabilježili snažan oporavak, te su u 2023. godini iznosili 506,7 mil. KM (Grafikon 30, plava linija).

Prema podacima UNO u razdoblju I.-IX. 2024. godine ostvarena je stopa rasta uvoza od 2,6% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Prema projekcijama DEP-a, na razini godine će biti ostvarena nešto viša stopa rasta uvoza od 3,5%. Imajući u vidu trendove naplate prihoda od carina, kretanje uvoza i projekcije DEP-a, za 2024. godinu se projektira neto naplata carina u iznosu od 574,9 mil KM, što je za 13,5% više od naplate u prethodnoj godini (Grafikon 30, crvena linija).

Grafikon 30. Neto carine (naplata i projekcije)

Izvor: Podatci UNO i projekcije OMA

Okvir 4: Projekcije prihoda od carina

	2023	2024	2025	2026	2027
Projekcije, KM	506,7	574,9	600,8	634,4	672,5
Projekcije, % rasta		13,5%	4,5%	5,6%	6,0%
Projekcije, % BDP	1,0%	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%

Razlike u odnosu na prethodne projekcije prihoda od neizravnih poreza

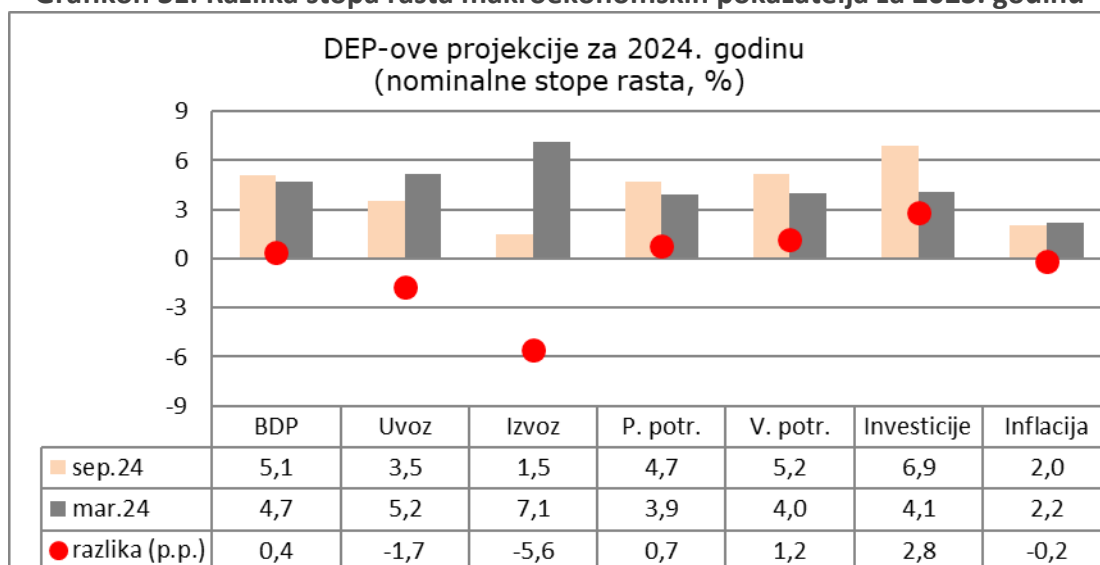
Projekcije prihoda od neizravnih poreza usko su vezane uz DEP-ove projekcije BDP-a i njegovih komponenti. Svako odstupanje izvršenja parametara iz nacionalnih računa od njihovih projektiranih vrijednosti predstavlja rizik za projekcije prihoda.

DEP, revizija projekcija makroekonomskih pokazatelja za BiH

Revizija projekcija makroekonomskih pokazatelja za 2024. godinu

Na temelju Grafikona 31. se mogu usporediti DEP-ove posljednje projekcije (rujan 2024.) s prethodnim (ožujak 2024.), a koji se odnose na stope rasta BDP-a za 2024. godinu i njegovih komponenti. Nominalna stopa rasta BDP-a revidirana je za +0,4 p.p., sa 4,7% na 5,1%. Stope rasta uvoza i izvoza revidirane su naniže (-1,7 p.p. i -5,6 p.p.). Stope rasta privatne i vladine potrošnje revidirane su naviše, za +0,7 p.p. i +1,2 p.p., respektivno. Stopa rasta investicija revidirana je naviše za +2,8 p.p., dok je stopa inflacije blago revidirana naniže (-0,2 p.p.).

Grafikon 31. Razlika stopa rasta makroekonomskih pokazatelja za 2023. godinu

Izvor: Izračun i prikaz OMA na temelju projekcija DEP-a iz rujna 2023 i ožujka 2024

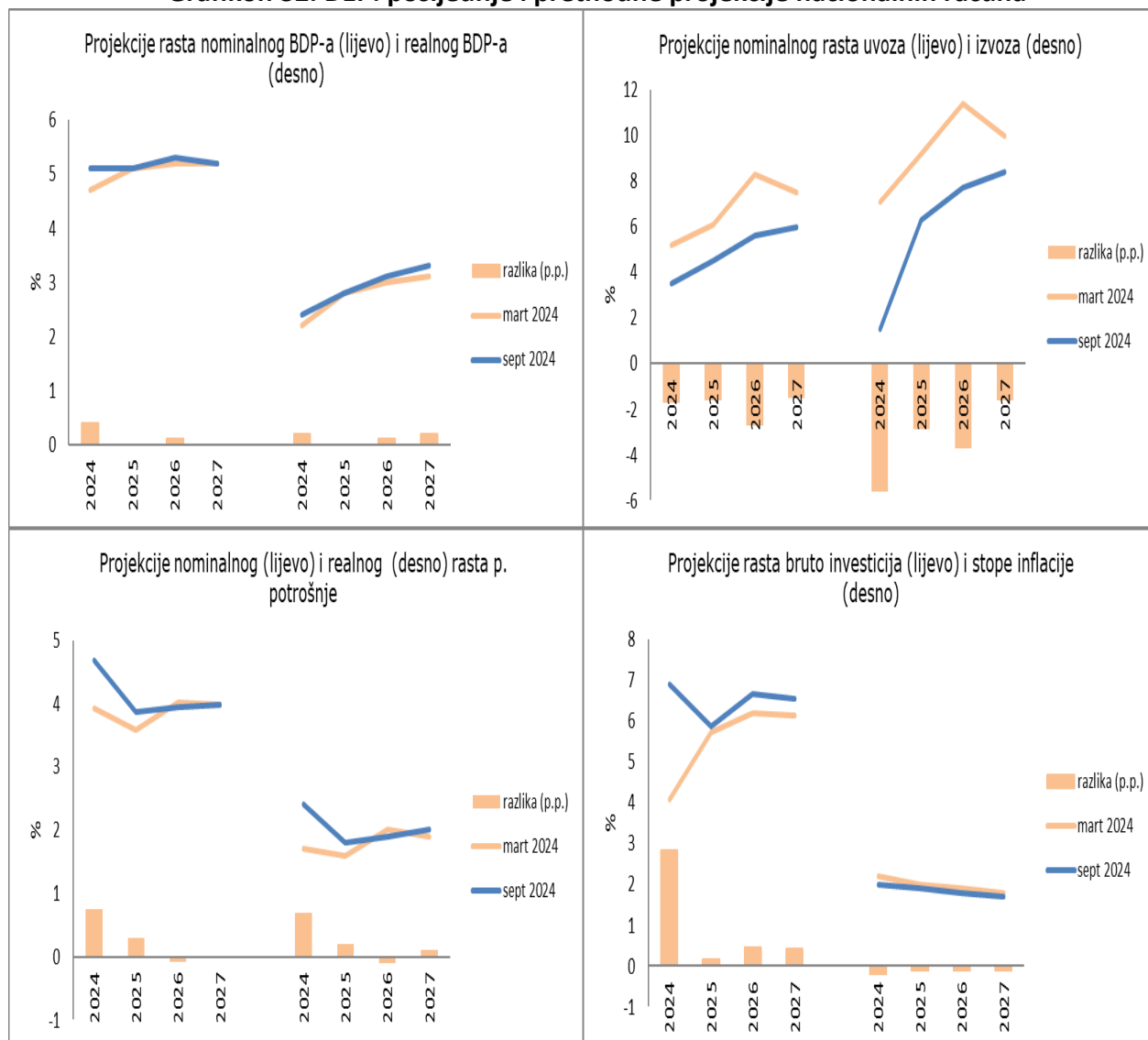
Revizija projekcija makroekonomskih pokazatelja za razdoblje 2025-2027

U odnosu na prethodne, martovske projekcije, DEP-ove projekcije stopa rasta iz rujna 2024. godine nisu značajno revidirane kada se radi o stopama rasta BDP-a za razdoblje 2025.-2027., kako nominalnim, tako i realnim. Što se tiče nominalnih stopa rasta BDP-a, jedino je izvršena blaga korekcija za 2026. godinu (+0,1 p.p.), dok je kod realnih stopa rasta BDP-a izvršena blaga korekcija naviše, i to: +0,1 p.p. za 2026. i +0,2 p.p. za 2027. godinu (Grafikon 32, gore, lijevo).

Projekcije nominalnog rasta uvoza i izvoza su, s druge strane, značajnije revidirane, i to naniže (vid. Grafikon 32, gore, desno). Projekcije nominalnog rasta privatne potrošnje (grafikon 32, dolje, lijevo) nisu značajno revidirane (+0,3 p.p. za 2025 i -0,1 p.p. za 2026 godinu), kao ni projekcije rasta bruto

investicija (Grafikon 32, dolje, desno; korekcija +0,2 p.p., + 0,5 p.p. i +0,4 p.p. za 2025., 2026. i 2027. godini, respektivno).

Grafikon 32. DEP: posljednje i prethodne projekcije nacionalnih računa

Izvor: Izračun i prikaz OMA-e na temelju projekcija DEP-a iz marta 2024. i rujna 2023.

OMA, revizija projekcija prihoda od neizravnih poreza

Razlike projekcija za 2024. godinu u odnosu na projekcije iz aprila 2024.

U odnosu na prethodne projekcije Odjeljenja (travanj 2024. godine), projekcije prihoda neizravnih poreza za 2024. godinu uvećane su za 113,5 mil KM, dok je projektirana stopa njihovog rasta uvećana za 1,3 p.p. Najviša korekcija odnosi se na neto prihode od PDV-a (+57,2 mil KM), a onda na carine (+32,6 mil KM) i trošarine (+25,2 mil KM). Manje korekcije naviše izvršene su na projekcijama prihoda od putarine (+3,7 mil KM), a naniže na projekcijama ostalih prihoda (-5,2 mil KM). Projekcije prihoda od PDV-a i trošarina uvećane su zbog boljih trendova naplate nego što je to bilo projektirano u travnju, što je u skladu s blagom revizijom naviše projekcija potrošnje i BDP-a (vidi dio Revizija

projekcija makroekonomskih pokazatelja za 2024). S druge strane, projekcije prihoda od carina su također revidirane naviše usprkos smanjenju projektirane stope rasta uvoza od strane DEP-a u odnosu na njihove prethodne projekcije. To se može objasniti posljednjim trendovima puno višeg rasta prihoda od carina u odnosu na ostvarene stope rasta uvoza, nego što je to bilo pretpostavljeno u travnju.

Razlike projekcija prihoda za razdoblje 2025-2027 u odnosu na projekcije iz travnja 2024.

Razlike projekcija prihoda za razdoblje 2025.-2027. u odnosu na projekcije iz travnja 2024. godine predstavljene su u Tablici 5. U odnosu na prethodne projekcije, projekcije prihoda za 2025., 2026. i 2027. godinu revidirane su za +143,2 mil KM, +141,1 mil KM i +152,0 mil KM, respektivno.

Tablica 5. Razlike projekcija prihoda za razdoblje 2025-2027 u odnosu na projekcije iz travnja 2024.

Vrsta prihoda (neto)	2025	2026	2027
PDV	77,4	75,4	77,3
Trošarine	39,8	53,0	68,9
Carine	25,4	11,3	2,6
Putarina	3,8	4,6	6,3
Ostalo	-3,2	-3,2	-3,2
UKUPNO	143,2	141,1	152,0

U odnosu na prethodne, ožujске projekcije, DEP-ove projekcije stopa rasta iz rujna 2024. godine za razdoblje 2025-2027 nisu značajno revidirane kada se radi o stopama rasta BDP-a, potrošnje i investicija. Projekcije rasta uvoza i izvoza su, s druge strane, značajnije revidirane, i to naniže (vid. dio 1.2.2. Revizija projekcija makroekonomskih pokazatelja za 2025.-2027.). Možemo zaključiti da je revizija projekcija PDV-a i trošarina prvenstveno rezultat uvećanja statističke osnovice (projekcije za 2024. godinu) i blage revizije naviše projekcije rasta privatne potrošnje za 2025. godinu. Projekcije prihoda od carina su također revidirane naviše kroz cijeli period 2025.-2027., ali s opadajućim iznosima. Revizija je kumulativni rezultat rasta statističke osnovice (projekcije za 2024. godinu) i revizije naniže projekcija rasta uvoza.

Rizici

Imajući u vidu ogromne nepoznanice u trenutku izrade projekcija o daljnjem odvijanju situacije na međunarodnom planu vezano uz ratna dešavanja u svijetu, te korištenje pretpostavke (DEP, makroekonomske projekcije), ističemo da postoje značajni rizici za ostvarenje projekcija prihoda od neizravnih poreza. S obzirom na osnovne postavke projekcija neizravnih poreza i ukupne ekonomske uvjete u BiH i u svijetu, ostvarenje projektirane razine prihoda od neizravnih poreza u razdoblju 2024.-2027. je podložno sljedećim rizicima: (1) svim rizicima za ostvarenje projektiranih makroekonomskih pokazatelja (DEP) i (2) rizicima koji se odnose na samu naplatu prihoda od neizravnih poreza i borbu protiv sive ekonomije.

Projekcije prihoda od neizravnih poreza su usko vezane uz projekcije makroekonomskih pokazatelja DEP-a. Svi rizici koje DEP spominje u svojim projekcijama po automatizmu predstavljaju i rizike za projekcije prihoda od neizravnih poreza, pošto svako odstupanje realizacije DEP-ovih parametara od njihovih projektiranih vrijednosti neizbježno dovodi i do odstupanja realiziranih od projektiranih prihoda od neizravnih poreza.

U rizike koji mogu ugroziti izvršenje projekcija naplate prihoda od neizravnih poreza u sferi politike i administriranja neizravnim porezima možemo ubrojati sljedeće:

- slabljenje borbe protiv crnog tržišta duhanskih prerađevina nakon okončanja harmonizacije poreznog opterećenja cigareta u BiH sa standardima EU;
- slabljenje borbe protiv PDV prijevара, pogotovo u sferi povrata, koji, u situaciji pada zaposlenosti i nelikvidnosti obveznika postaju atraktivni za prijevare;
- predlaganje izmjena politike neizravnog oporezivanja kao što su: diferencirane stope PDV-a, privremeno ukidanje trošarina na derivate, zahtjevi za oslobađanjem ili isplatu povrata za promet u zemlji i sl.

Rješenja Vijeća za državnu pomoć BiH u vezi s oslobađanjem putarine za rudnike i termoelektrane nose određene rizike po naplatu neizravnih poreza. Imajući u vidu rješenja Vijeća projekcije prihoda od putarine za razdoblje 2024.-2027. podrazumijevaju naplatu putarine za sve obveznike, osim za željeznice. Drugačiji ishod eventualnih pravnih postupaka korisnika porezne olakšice podrazumijevao bi manju naplatu putarine u odnosu na projekcije. S druge strane, povrat olakšice bi imao pozitivan efekat na naplatu prihoda od putarine. Imajući u vidu nepoznanice u vezi s dinamikom naplate povrata i trajanja eventualnih pravnih postupaka u vezi s tim, povrat olakšice nije uključen kao jednokratni dodatni prihod u projekcije prihoda za razdoblje 2024.-2027.

Fiskalni ciljevi i fiskalne politike u BiH

Primarna fiskalna bilanca, definirana u skladu s člankom 1. stavkom 2. Zakona o Fiskalnom vijeću u Bosni i Hercegovini, planira se u 2025. godini u vidu deficita, u iznosu 858,1 mil. KM ili 1,52% projektiranog BDP-a za 2025. godinu⁶⁷, od čega:

- institucije BiH planiraju deficit od 131,3 mil. KM,
- Republika Srpska planira deficit od 199,6 mil. KM,
- Federacija BiH planira deficit od 537,0 mil. KM i
- Brčko distrikt planira suficit od 9,8 mil. KM.⁶⁸

Razina i struktura javne potrošnje

Razina javnih rashoda, kao udio u BDP-u, u razdoblju 2025.-2027. godine treba smanjivati s ciljem da razina javnih rashoda konsolidirano na razini BiH bude ispod 40% BDP-a.

Tablica 6: Ukupni javni rashodi u BiH u razdoblju 2023.-2027. godine (u mil. KM)

Rashodi	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
Institucije BiH	1.299,0	1.351,4	1.566,5	1.376,5	1.376,5
Federacija BiH	12.689,1	14.173,4	14.919,5	15.528,5	16.317,7
Republika Srpska	6.890,2	7.536,8	8.083,7	8.295,3	8.388,5
Brčko distrikt	316,1	509,5	380,9	399,2	412,9
Ukupno rashodi (konsolidirano)	21.194,4	23.571,2	24.950,5	25.599,5	26.495,6
BDP	50.932,0	53.519,0	56.266,0	59.264,0	62.367,0
Institucije BiH	2,5%	2,5%	2,7%	2,3%	2,2%
Federacija BiH	24,9%	26,5%	26,5%	26,2%	26,2%
Republika Srpska	13,5%	14,1%	14,4%	14,0%	13,4%
Brčko distrikt	0,6%	0,9%	0,7%	0,7%	0,7%
Ukupno u BDP-u	41,5%	44,0%	44,3%	43,2%	42,5%

Izvor: Računice Savjetodavne grupe Fiskalnog vijeća BiH

U razdoblju 2025 - 2027. godina potrebno je učiniti dodatne napore kako bi se promijenila struktura javne potrošnje u pravcu jačanja kapitalnih investicija, a na teret smanjenja tekućih rashoda.

Tabelarni pregled okvira proračuna

Struktura rashoda proračuna je ilustrativna i okvirna, a svaka razina vlasti u skladu sa usvojenim politikama utvrđuje konačnu strukturu rashoda i prihoda u svojim DOB-ovima i godišnjim proračunima. U Tabelarnom pregledu okvira proračuna (u nastavku) dat je konsolidirani pregled prihoda, rashoda, financiranja i primarne

⁶⁷ Prema procjenama DEP-a, BDP za 2025. godinu u BiH je projektiran u iznosu 56.266 mil. KM.

⁶⁸ Pogledati tablice od 7 do 11.

balance za razdoblje 2023.-2027. godina, odnosno pregled za institucije BiH, Republiku Srpsku, Federaciju BiH i Brčko distrikt, te konsolidirano za BiH.

Izvještaj uključuje:

- prihode, rashode i financiranje proračuna institucija BiH (Tablica 7);
- prihode, rashode i financiranje proračuna Republike Srpske (fond 01) i fondova 02 do 05; prihode, rashode i financiranje korisnika proračuna Republike koji posluju putem vlastitih bankovnih računa izvan GKT; prihode, rashode i financiranje proračuna općina i gradova; prihode, rashode i financiranje finansijskih planova izvanproračunskih fondova; prihode, rashode i financiranje finansijskih planova JP "Putevi RS" i JP "Autoputevi RS", te ino projekte, sredstva "escrow" računa i putarine (Tablica 8);
- prihode, rashode i financiranje proračuna FBiH; prihode, rashode i financiranje proračuna kantona; prihode, rashode i financiranje proračuna općina i gradova; prihode, rashode i financiranje finansijskih planova izvanproračunskih fondova i kantonalnih direkcija za ceste; prihode, rashode i financiranje javnih poduzeća i ino projekte. (Tablica 9) i
- prihode, rashode i financiranje proračuna Brčko distrikta i fondova u Brčko distriktu (Tablica 10).

Napomena: Prilikom usporedbe izvješća po razinama treba voditi računa o razlikama u obuhvatu podataka.

Institucije BiH

Tablica 7: Okvir proračuna institucija BiH (u mil. KM)

Institucije BiH	Izvršenje 2023	Plan 2024	Plan 2025	Projekcija 2026	Projekcija 2027
Prihodi	1.173,3	1.270,6	1.435,2	1.198,3	1.208,9
Porezni prihodi	1.020,5	1.020,5	1.020,5	1.020,5	1.020,5
Neizravni porezi	1.020,5	1.020,5	1.020,5	1.020,5	1.020,5
Izravni porezi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostali porezni prihodi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Doprinosi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Grantovi i transferi	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Ostali prihodi	152,1	249,4	414,0	177,1	187,7
Rashodi	1.299,0	1.351,4	1.566,5	1.376,5	1.376,5
Bruto plaće i naknade	963,3	974,3	1.013,7	1.038,0	1.040,0
Izdaci za materijal i usluge	199,9	226,5	225,8	225,0	235,0
Kamate	0,9	0,5	0,5	0,5	0,4
Subvencije, socijalna davanja i trasferi	20,8	20,8	222,5	18,1	18,8
Ostali rashodi	23,5	20,2	22,0	26,8	17,1
Neto izdatci za nefinancijsku imovinu	90,6	109,0	82,0	68,1	65,2
Bilanca	-125,7	-80,8	-131,3	-178,2	-167,6
Financiranje	125,7	80,8	131,3	178,2	167,6
Unutarnje	142,1	84,8	135,3	77,7	60,0
Otplata unutarnjeg duga					
Ostalo (+/-)	142,1	84,8	135,3	77,7	60,0
Vanjsko	-16,4	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0
Povlačenje ino kredita					
Otplata glavnice ino kredita	-16,4	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0
Nepokriveni višak rashoda	0,0	0,0	0,0	104,5	111,6

Izvor: Ministarstvo financija i trezora BiH

Napomena: Okvir za financiranje institucija BiH povećava se za 215,1 milijun KM u 2025. godini, pri čemu je financiranje od neizravnih poreza u iznosu od 1.020.500.000 KM. Vlastiti prihodi u 2025. godini planirani su u iznosu od 414.000.000 KM, što uključuje prihod od čistog profita Centralne banke BiH od 244.000.000 KM. Okvir za financiranje institucija BiH za 2025. godinu u iznosu većem od 215.100.000 KM u odnosu na 2024. godinu predstavlja izuzetak u odnosu na prethodne i naredne godine, s obzirom na to da se u sljedećim godinama ne očekuje ostvarivanje značajnog iznosa čistog profita Centralne banke Bosne i Hercegovine namijenjenog za raspodjelu i u tom smislu ne predstavlja osnovu za utvrđivanje okvira za financiranje institucija BiH u narednim, revidiranim dokumentima Globalnog okvira fiskalne bilance i politika u BiH. Na tekućim transferima planirana su sredstva u iznosu od 200.000.000 KM koja će biti transferirana entitetima

u procentima koji će biti propisani Zakonom o proračunu institucija BiH i međunarodnim obvezama BiH za 2025. godinu. Također, svi ostali elementi za realizaciju transfera bit će propisani istim Zakonom.

Republika Srpska

Tablica 8. Okvir proračuna Republike Srpske (u mil. KM)

REPUBLIKA SRPSKA	Izvršenje 2023	Plan 2024	Plan 2025	Projekcija 2026	Pojekcija 2027
Prihodi	6.384,6	7.133,6	7.884,1	8.260,4	8.688,5
Porezni prihodi	3.509,0	3.990,4	4.352,4	4.544,9	4.771,3
Neizravni porezi	2.704,0	2.998,4	3.264,3	3.388,0	3.544,5
Izravni porezi	746,7	916,8	1.008,3	1.070,0	1.136,2
Ostali porezni prihodi	58,3	75,1	79,8	86,9	90,7
Doprinosi	2.282,6	2.526,7	2.780,1	2.941,7	3.112,5
Grantovi	57,0	23,7	51,9	45,2	45,4
Ostali prihodi	534,7	592,6	699,6	728,1	758,8
Transferi	1,4	0,2	0,0	0,5	0,5
Rashodi	6.890,2	7.536,8	8.083,7	8.295,3	8.388,5
Bruto plaće i naknade	1.493,5	1.587,0	1.775,1	1.800,6	1.822,4
Izdaci za materijal i usluge	512,6	610,1	639,5	637,6	643,2
Kamate	217,2	253,9	291,5	314,8	333,6
Subvencije, socijalna davanja i transferi	3.564,1	3.960,8	4.140,6	4.281,7	4.419,9
Ostali rashodi	309,3	314,7	303,8	289,4	296,0
Neto izdaci za nefinancijsku imovinu	793,5	810,3	933,3	971,1	873,4
Bilans	-505,6	-403,2	-199,6	-34,9	300,1
Financiranje	505,6	403,2	199,6	34,9	-300,1
Domaće	1.058,6	-1,0	-264,5	-71,6	-321,7
Otplata unutarnjeg duga	-712,2	-561,7	-590,5	-413,5	-521,4
Ostalo (+/-)	1.770,8	560,7	326,0	342,0	199,7
Vanjsko	-549,0	404,3	464,1	106,5	21,6
Povlačenje ino kredita / sredstava	-141,9	836,2	868,6	1.085,7	456,7
Otplata glavnice ino kredita	-407,1	-431,9	-404,5	-979,2	-435,1
Statistička razlika i nepokriveni višak rashoda	-4,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Izvor: Ministarstvo financija Republike Srpske

Tablica 9: Okvir proračuna Federacije BiH (u mil. KM)

FEDERACIJA BiH	Izvršenje 2023	Plan 2024	Plan 2025	Projekcija 2026	Pojekcija 2027
Prihodi	12.464,4	13.463,7	14.382,5	15.322,3	16.341,1
Porezni prihodi	6.063,5	6.514,0	6.907,4	7.267,1	7.646,1
Neizravni porezi	4.598,2	4.986,6	5.276,6	5.520,9	5.771,8
Izravni porezi	1.465,3	1.527,5	1.630,8	1.746,2	1.874,3
Ostali porezni prihodi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Doprinosi	5.043,4	5.417,3	5.841,0	6.303,6	6.808,4
Grantovi i transferi	16,4	20,8	23,4	24,5	25,6
Ostali prihodi	1.341,1	1.511,5	1.610,7	1.727,1	1.860,9
Rashodi	12.689,1	14.173,4	14.919,5	15.528,5	16.317,7
Bruto plaće i naknade	2.846,5	3.053,3	3.215,4	3.382,0	3.560,8
Izdatci za materijal i usluge	2.433,8	2.843,8	2.957,5	3.023,5	3.125,1
Kamate	236,7	310,7	252,7	233,2	185,4
Subvencije, socijalna davanja i transferi	5.781,8	6.229,4	6.645,5	7.039,8	7.504,8
Ostali rashodi	445,5	671,1	559,3	556,9	566,2
Neto izdatci za nefinancijsku imovinu	944,8	1.065,1	1.288,1	1.293,1	1.375,4
Bilanca	-224,7	-709,7	-537,0	-206,2	23,4
Financiranje	224,7	709,7	537,0	206,2	-23,4
Domaće	9,5	556,1	6,0	-98,0	-58,2
Otplata unutarnjeg duga	-380,5	-443,9	-454,0	-558,0	-518,2
Ostalo (+/-)	390,0	1.000,0	460,0	460,0	460,0
Vanjsko	-32,3	106,0	328,5	517,7	352,9
Povlačenje ino kredita	697,4	864,0	946,3	1.025,9	799,3
Otplata glavnice ino kredita	-729,6	-758,0	-617,8	-508,2	-446,4
Nepokriveni višak rashoda	247,4	47,6	202,5	-213,5	-318,1

Izvor: Ministarstvo financija Federacije BiH

Brčko distrikt

Tablica 10: Okvir proračuna Brčko distrikta (u mil. KM)

BRČKO DISTRIKT	Izvršenje 2023	Plan 2024	Plan 2025	Projekcija 2026	Pojekcija 2027
Prihodi	356,9	388,0	390,7	407,3	421,4
Porezni prihodi	275,7	300,4	327,1	342,4	356,5
Neizravni porezi	241,1	261,6	287,6	301,2	315,1
Izravni porezi	34,6	38,8	39,5	41,3	41,4
Ostali porezni prihodi					
Doprinosi	44,6	48,0	51,4	52,7	52,8
Grantovi i transferi	2,2	0,1		0,1	0,0
Ostali prihodi	34,4	39,5	12,2	12,1	12,1
Rashodi	316,1	509,5	380,9	399,2	412,9
Bruto plaće i naknade	103,6	132,1	140,9	141,5	141,8
Izdatci za materijal i usluge	103,2	119,1	98,5	100,6	100,9
Kamate	0,9				
Subvencije, socijalna davanja i transferi	99,0	121,8	119,0	119,8	126,3
Ostali rashodi					
Neto izdatci za nefinancijsku imovinu	9,4	136,7	22,6	37,3	44,0
Bilanca	40,9	-121,6	9,8	8,1	8,4
Financiranje	-40,9	121,6	-9,8	-8,1	-8,4
Domaće	6,5	4,5	3,4	3,3	-3,3
Otplata unutarnjeg duga	-0,5	-2,4	-3,3	-3,1	-3,3
Ostalo (+/-)	7,0	6,9	6,7	6,4	
Vanjsko	-9,9	-13,5	-13,2	-11,4	-5,2
Povlačenje ino kredita					
Otplata glavnice ino kredita	-9,9	-13,5	-13,2	-11,4	-5,2
Nepokriveni višak rashoda	-37,5	130,6			

Izvor: Direkcija za financije Brčko distrikta

BiH: konsolidirano**Tablica 11: Konsolidirano BiH (u mil. KM)**

BIH	Izvršenje 2023	Plan 2024	Plan 2025	Projekcija 2026	Projekcija 2027
Prihodi	20.379,3	22.255,8	24.092,4	25.188,3	26.659,9
Porezni prihodi	10.868,7	11.825,3	12.936,9	13.175,0	13.794,5
Neizravni porezi	8.563,8	9.267,1	9.849,0	10.230,6	10.651,9
Izravni porezi	2.246,6	2.483,1	2.678,6	2.857,5	3.051,9
Ostali porezni prihodi	58,3	75,1	79,8	86,9	90,7
Doprinosi	7.370,6	7.992,0	8.672,5	9.298,0	9.973,7
Grantovi i transferi	77,7	45,5	76,0	71,0	72,2
Ostali prihodi	2.062,3	2.393,0	2.736,5	2.644,3	2.819,5
Rashodi	21.194,4	23.571,2	24.735,4	25.599,5	26.495,6
Bruto plaće i naknade	5.406,9	5.746,7	6.145,1	6.362,1	6.565,0
Izdatci za materijal i usluge	3.249,5	3.799,5	3.921,3	3.986,7	4.104,2
Kamate	455,7	565,1	544,7	548,5	519,4
Subvencije, socijalna davanja i transferi	9.465,7	10.332,8	11.128,3	11.459,4	12.069,8
Ostali rashodi	778,3	1.006,0	885,1	873,2	879,2
Neto izdatci za nefinancijsku imovinu	1.838,3	2.121,1	2.326,0	2.369,6	2.358,0
Bilanca	-815,1	-1.315,4	-858,1	-411,2	164,3
Financiranje	815,1	1.315,4	858,1	411,2	-164,3
Domaće	1.216,7	644,4	-119,8	-88,6	-323,1
Otplata unutarnjeg duga	-1.093,2	-1.008,0	-1.047,8	-974,6	-1.042,9
Ostalo (+/-)	2.309,9	1.652,4	928,0	886,0	719,8
Vanjsko	-607,5	492,8	775,4	608,8	365,3
Povlačenje ino kredita	555,5	1.700,2	1.814,9	2.111,6	1.256,0
Otplata glavnice ino kredita	-1.163,0	-1.207,4	-1.039,5	-1.502,8	-890,7
Statistička razlika i nepokriveni višak rashoda	205,9	178,2	202,5	-109,0	-206,5

Izvor: Računice Savjetodavne grupe Fiskalnog vijeća BiH

Gornje granice zaduženja proračuna

Ograničenja iznosa duga na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini utvrđena su zakonima, i to:

- Zakonom o zaduživanju, dugu i jamstvima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 52/05),
- Zakonom o zaduživanju, dugu i jamstvima Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 71/12, 52/14, 114/17, 131/20, 28/21 i 90/21), i
- Zakonom o dugu, zaduživanju i jamstvima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 86/07).

Republika Srpska

Zakonom o zaduživanju, dugu i jamstvima Republike Srpske utvrđeno je da javni dug Republike Srpske (dug Republike Srpske, dug jedinica lokalne samouprave i dug fondova socijalne sigurnosti) na kraju fiskalne godine ne može biti veći od 55% BDP-a ostvarenog u toj godini (u 2024. godini: 9.240 mil. KM⁶⁹), dok ukupan dug Republike Srpske (javni dug Republike Srpske, dug javnih poduzeća, Investicijsko-razvojne banke Republike Srpske i institucija javnog sektora) na kraju fiskalne godine ne može biti veći od 60% BDP-a ostvarenog u toj godini (u 2024. godini: 10.080 mil. KM). Zakonom o dopunama Zakona o zaduživanju, dugu i jamstvima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 52/14) definirano je da se dug nastao po osnovu zaduženja za financiranje sanacije štete iz Jedinistvenog registra šteta, propisanog u Zakonu o fondu solidarnosti za obnovu Republike Srpske, izuzima iz ograničenja koja su propisana za ukupan i javni dug Republike Srpske.

Kratkoročni dug Republike Srpske ne može biti veći od 8% iznosa redovitih prihoda ostvarenih u prethodnoj fiskalnoj godini. Ukupna izloženost Republike Srpske po izdatim jamstvima ne može biti veća od 15% ostvarenog BDP-a u toj godini. Dodatno, Proračunom Republike Srpske utvrđuje se iznos kratkoročnog i dugoročnog duga Republike Srpske koji može nastati tijekom proračunske godine. Narodna skupština Republike Srpske, na prijedlog Vlade, odlučuje o: ukupnom kratkoročnom i dugoročnom zaduživanju koje može nastati tijekom fiskalne godine, kao i o njegovoj namjeni, o ukupnom iznosu jamstava Republike Srpske koje Vlada može izdati tijekom fiskalne godine⁷⁰, te odobravanju kapitalne investicije, kao i o maksimalnom iznosu zaduženja za financiranje te investicije.

Jedinice lokalne samouprave se mogu dugoročno zadužiti samo ako u razdoblju stvaranja duga ukupan iznos koji dospijeva za otplatu, po predloženom dugu i cjelokupnom dospelom, neizmirenom postojećem dugu, u bilo kojoj narednoj godini nije veći od 18% iznosa njihovih redovitih prihoda ostvarenih u prethodnoj fiskalnoj godini. Kratkoročni dug jedinica lokalne samouprave ne može biti veći od 5% njihovih redovitih prihoda ostvarenih u prethodnoj fiskalnoj godini, a izloženost po izdatim jamstvima ne može biti veća od 30% iznosa njihovih redovitih prihoda

---

⁶⁹ Procijenjeni BDP Republike Srpske za 2024. godinu iznosi 16.800 milijuna KM (Program ekonomskih reformi Republike Srpske za razdoblje 2025-2027. godina).

⁷⁰ Članak 1. Zakona o izmjenama Zakona o zaduživanju, dugu i jamstvima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 114/17).

ostvarenih u prethodnoj fiskalnoj godini (sva pravila koja važe za jedinice lokalne samouprave važe i za fondove socijalne sigurnosti, osim u dijelu koji se tiče jamstava - fondovi socijalne sigurnosti ne mogu ih izdavati). Skupština jedinice lokalne samouprave donosi odluku o zaduženju i izdavanju jamstva jedinice lokalne samouprave, a Ministarstvo financija daje suglasnost za zaduženje, odnosno izdavanje jamstva. Upravni odbor Fonda socijalne sigurnosti donosi odluku o zaduživanju Fonda socijalne sigurnosti, Ministarstvo financija daje mišljenje, a Vlada Republike Srpske daje suglasnost za zaduženje Fonda. Zakonom o fiskalnoj odgovornosti⁷¹, u okviru općih fiskalnih pravila, utvrđeno je pravilo o dugu koje podrazumijeva da javni dug Republike Srpske na kraju fiskalne godine ne može biti veći od 55% ostvarenog BDP-a u toj godini, dok je u okviru posebnih fiskalnih pravila definiran prag za dug, koji podrazumijeva da ukoliko javni dug Republike Srpske na kraju fiskalne godine dostigne 50% ostvarenog BDP-a u toj godini, proračun za narednu godinu mora biti s proračunskim suficitom. Ministarstvo financija godišnje izvještava Vladu Republike Srpske i Narodnu skupštinu o zaduženju.⁷²

Federacija BiH

Ukupan prihod gradova i općina u Federaciji Bosne i Hercegovine ostvaren u 2023. godini iznosi 1.283,3 mil.KM.

Gradovi i općine se, u skladu s odredbama Zakona o dugu, zaduživanju i jamstvima, mogu dugoročno zadužiti ukoliko u vrijeme odobrenja zaduženja iznos servisiranja duga koji dospijeva u svakoj narednoj godini, uključujući i servisiranje za predloženo novo zaduženje i sve zajmove za koje su izdate garancije grada i općine, ne prelazi 10% prihoda ostvarenih u prethodnoj fiskalnoj godini. 10% prihoda općina i gradova ostvarenih u 2023. godini iznosi 128,3 mil.KM, što predstavlja zakonsko ograničenje ukupnog godišnjeg servisiranja obveza svih gradova i općina, s tim što se svaki grad/općina pojedinačno može zadužiti ukoliko u vrijeme odobrenja dugoročnog zaduženja iznos servisiranja duga koji dospijeva u svakoj narednoj godini, uključujući i servisiranje za predloženo novo zaduženje i sve zajmove za koje su izdata jamstva grada/općine, ne prelazi 10% prihoda konkretnog grada/općine ostvarenih u prethodnoj fiskalnoj godini.

Ukupan prihod kantona u Federaciji BiH ostvaren u 2023. godini iznosi 3.485,0 mil.KM.

Kantoni se, u skladu s odredbama Zakona o dugu, zaduživanju i jamstvima, mogu dugoročno zadužiti ukoliko u vrijeme dugoročnog zaduženja iznos servisiranja duga za ukupan unutarnji i vanjski dug i jamstva kantona koje dospijevaju u svakoj narednoj godini, uključujući i servisiranje za predloženo novo zaduženje i sve zajmove za koje su izdata jamstva kantona, ne prelaze 10% prihoda ostvarenih u prethodnoj fiskalnoj godini i u okvirima ukupnih ograničenja. 10% prihoda kantona ostvarenih u 2023. godini iznosi 348,5 mil.KM, što predstavlja iznos ukupnog mogućeg godišnjeg servisiranja svih dugova (obveza) kantona, s tim što se svaki kanton pojedinačno može zadužiti ukoliko u vrijeme dugoročnog zaduženja iznos servisiranja duga za ukupan unutarnji i

---

⁷¹ „Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 94/15 i 62/18.

⁷² Dokument [Informacija o dugu sa stanjem na dan 31.12.2023. godine](#) dostupan je na portalu Ministarstva financija Republike Srpske.

vanjski dug i jamstva koja dospijevaju u svakoj narednoj godini, uključujući i servisiranje za predloženo novo zaduženje i sve zajmove za koje su izdata jamstva kantona, ne prelaze 10% prihoda konkretnog kantona ostvarenih u prethodnoj fiskalnoj godini.

Konsolidirani prihod Federacije BiH i kantona u 2023. godini iznosi 8.931,0 mil.KM, od čega:

Federacija BiH   5.446,0 mil.KM

Kantoni   3.485,0 mil KM

Federacija se može dugoročno zadužiti ukoliko iznos servisiranja duga za ukupan unutarnji i vanjski dug i jamstva koja dospijevaju u svakoj narednoj godini, uključujući i servisiranje za predloženo novo zaduženje i sve zajmove za koje su izdata jamstva Federacije, zajedno sa ograničenjima iznosa duga kantona ne prelaze 18% konsolidiranih prihoda Federacije i kantona ostvarenih u prethodnoj fiskalnoj godini. Godišnje servisiranje duga Federacije i kantona može iznositi maksimalno 18% konsolidiranih prihoda Federacije i kantona ostvarenih u 2023. godini, odnosno do 1607,6 mil.KM (18% od 8.931,0). Godišnji servis duga u 2023. godini svih razina vlasti u Federaciji BiH je mogao iznositi do 1.570,1 mil.KM godišnje, od čega:

- servis duga općina i gradova do 128,3 mil KM (10% u odnosu na ukupan prihod u 2023. godini)
- servis duga kantona do 348,5 mil.KM (10% u odnosu na ukupan prihod kantona u 2023. godini)
- servis duga Federacije BiH do 1.259,1mil.KM, što predstavlja razliku između 1.607,6 mil.KM (koliko iznosi 18% konsolidiranih prihoda Federacije BiH i kantona iz 2023. godine) i 348,5 mil.KM (što je 10% prihoda kantona ostvarenih u 2023. godini).

temeljem članka 1. stavka (6), članka 5. stavka (1) točka b) i članka 6. Zakona o Fiskalnom vijeću u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 63/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Vlada Republike Srpske i Vlada Federacije Bosne i Hercegovine z a k l j u č u j u

SPORAZUM O USVAJANJU DOKUMENTA GLOBALNI OKVIR FISKALNE BILANCE I POLITIKA U BOSNI I HERCEGOVINI ZA RAZDOBLJE 2025-2027 GODINE IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE, VLADE REPUBLIKE SRPSKE I VLADE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Izvršavajući nadležnosti Fiskalnog vijeća u Bosni i Hercegovini ustanovljenih Zakonom,

U nastojanju da održi kontinuitet unaprijeđenja koordinacije fiskalne politike u Bosni i Hercegovini,

Uvažavajući potrebu žurnog usvajanja proračuna na svim razinama vlasti za 2025. godinu,

U cilju ispunjavanja jedne od temeljnih nadležnosti Fiskalnog vijeća u Bosni i Hercegovini, te postizanja makroekonomske stabilnosti i fiskalne održivosti svih razina vlasti, strane su suglasne o sljedećem:

I

Ovim sporazumom Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Vlada Republike Srpske i Vlada Federacije Bosne i Hercegovine usvajaju dokument „Globalni okvir fiskalne bilance i politika u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2025 – 2027 godine“, na koji je data suglasnost na 4. sjednici Fiskalnog vijeća, održanoj 30.01.2025. i u razdoblju od 21.02.2025. do 24.02.2025. godine.

II

Dokument „Globalni okvir fiskalne bilance i politika u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2025 – 2027 godine“ čini sastavni dio ovog Sporazuma.

Predsjedateljica

Vijeća ministara BiH

Borjana Krišto

Broj: FV.01-50-3-6/25

Predsjednik

Vlade Republike Srpske

Dr. Radovan Višković

Broj: 04.1.283/25

04.03.2025. god

Premijer

Vlade Federacije BiH

Nermin Nikšić

Broj: 04.02-131/25